

Vertellingen voor
Kerstfeest en Paas
verzameld door
H. de Merwe

Vertellingen voor Kerstfeest en Pasen.

Vertellingen voor KERSTFEEST EN PASEN

Verzameld door
H. TE MERWE

TWEEDE DRUK

NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA - DELFT

I N H O U D

KERSTVERHALEN

- I. JAN VAN GRONINGEN,
Het Kerstfeest van den Bunzingjager . . 7
- II. H. HOOGEVEEN,
Emke's Kerstfeest 31
- III. K. NOREL,
Tocht met de ijsvlet 55
- IV. JAN KNAPE MZN.,
Het kruis in de Kerstnacht 77

PAASVERHALEN

- V. C. Th. JONGEJAN—DE GROOT,
De mooiste Palmpasen, maar toch . . 97
- VI. E. VAN BEEK,
Poeangko's Opstanding 115
- VII. GR. GILHUIS—SMITSKAMP,
Toen de Paasvacantie begon 141

ZENDINGSVERHAAL

- VIII. H. A. v. D. HOVEN VAN GENDEREN,
John Coleridge Patteson 157

Jan van Groningen.

Het Kerstfeest van den
Bunzingjager.

I. Het Kerstfeest van den Bunzingjager.

I.

Er is een meisje op het dorp komen wonen met mooie, lange, blonde, krullen. Dat is wat bijzonders! In de zesde klas zitten er twee met flinke vlechten, die erg opvallen tussen al de kortgeknipte kopjes. Ze pronkten er wel een beetje mee, die twee. Maar nu is er niets meer aan: Tineke van den Meester heeft het schoolplein veroverd. In twee weken tijds heeft ze het hart gestolen van de boerenkindertjes. Dat komt niet van die krullen alleen! Ook niet van haar blauwe kijkers, die de wereld zo blij tegen lachen. Och nee, eigenlijk komt het van Tineke zèlf, dat levenslustige, aardige Tineke, waarmee iedereen pret kan hebben.

Ze is met haar vader gekomen uit de stad en heeft meteen wat spelletjes en aardigheidjes meegenomen, die ze hier op het dorp niet kenden. Zo werd ze spoedig het middelpunt. En toen de Meester haar meenam op zijn rondreis langs de ouders der schoolgaande kinderen, kende spoedig iedereen haar. Op de boerderijen was het reuze-fijn! Ze heeft gerold in het hooi, gereden op een boerenbolderwagen en de eerste lessen in het paardrijden genoten! En nu ze twee konijnen te verzorgen kreeg, werd ze al een beetje echt een boerenkind. Toen ze, op hun tocht, bij een boer een toom van tien jonge konijntjes bewonderden, mocht ze er een tweetal uitzoeken.

Achter in de tuin van het Meestershuis staat een houten schuurtje. Het is zó oud en wrak, dat de koude Decemberwind er door heen blaast. Dit hutje is Tineke's boerderij geworden. Moeder heeft eerst wat bedenkelijk

gekeken. Is dat nu meisjeswerk, konijnen opfokken? O ja! Trientje, Klaaske, Willemke, Guurtje, Aaltje, allemaal hebben ze konijnen.

„Laat ze maar,“ heeft Vader gezegd, „ze wil graag boerin worden en moet het met deze twee maar proberen. Ik stel één voorwaarde: ze moet het voeren en verzorgen helemaal zelf doen. Dat eist veel werk, want zulke langoren hebben altijd honger. We zullen eens zien, hoe dik ze zijn tegen Kerstmis.”

En daar zitten ze nu: het ene is grijs en heeft ergens op de rug een zwart plekje, het andere is bont, wit met zwarte vlekken.

Dat Tineke haar woord gehouden heeft, is duidelijk te zien: ze zijn prachtig gegroeid en moddervet.

„Dat wordt een lekker hapje tegen de Kerstdagen,“ zeggen sommigen. Maar ze vergissen zich. Ze worden niet geslacht, ze worden verkocht. En weet je wat er met het geld gedaan wordt? Daarvoor koopt Tineke een mooi boek, vol platen en verhalen. Het ligt in de étalage van een boekwinkel in de stad en kost zeker wel vier gulden. Dat is erg veel, maar in de winter kosten konijnen ook veel geld!

Maar . . . hoe meer het Kerstfeest nadert, hoe akeliger Tineke de gedachte vindt, straks haar beide diertjes te moeten afstaan. Ze kàn ze nog niet missen! Als Jonas, de Jood, ze haalt, worden ze vast en zeker geslacht . . . hu!

Nee, dat zal niet gebeuren! En als een andere koopman ze meeneemt naar de stad, wie weet wat er dan van terecht komt.

Ze mògen niet doorgemaakt worden! Dat is vals en wreed! Niemand, niemand mag ze meenemen. Ze kàn ze niet afstaan! Ze zijn van háár! Zij heeft ze al die weken en maanden opgepast en zo goed verzorgd!

Maar Moeder vindt, dat ze die konijnen toch niet

altijd kan houden, en als ze niet verkocht worden, krijgt ze geen geld en dus ook niet haar mooie boek.

Dat is allemaal waar en toch die lieve beestjes! Ze kennen hun verzorgstertje zo goed. Elke dag komt ze minstens twee keer in het schuurtje om ze te voeren.

En dan staan ze met hun voorpootjes tegen de tralies omhoog en kijken maar, met hun grote ogen Nee, als Tineke er aan denkt het gebeurt niet! Stel je voor, zo'n wrede man, die ze ruw en hard zal vastgrijpen en met een mes, nee, voor geen geld ter wereld!

„Dan maar geen geld en geen boek, hoor! 't Kan wel zonder ook! Ik hou ze en wil ze nooit, nooit meer missen, vast niet!”

Zo verstrijken de dagen en de weken en de konijnen eten maar en ze groeien maar!

En als de laatste week vóór Kerstmis aanbreekt, wordt er soms aan de deur gebeld. Er staat een man op de stoep en hij vraagt of er ook wat te koop is, konijnen of kippen of eenden, hij kan alles gebruiken en ze zijn prijzig, Mevrouw!

Maar het antwoord is steeds: „Vandaag niet, koopman!” En de koopman denkt: morgen misschien!

Tineke heeft al een keer de schuurdeur op slot gedaan, zó bang is ze, dat Vader of Moeder ze tòch zullen verkopen.

Zo zitten de beide langoren nog altijd in hun hok en genieten van de lekkere beetjes, die het vriendelijke meisje met de blonde krullen hun elke dag toestopt.

En wanneer het héél koud begint te worden, als de storm door de reten giert, dan komt er 's avonds een dikke zak over het hok en dan kruipen ze heel knusjes tegen elkaar aan, warm weggedoken in het extra handjevol stro, dat ze er nog bij gekregen hebben.

Totdat

II.

De oude Karst zit zijn sokken te stoppen.

Ja, dat moet wel, zie je, want als 't weer vanavond nu eens meewerkt, zo, dat hij er op uit kan wie weet, of er nog niet wat te snappen is. Bij de houtloodsen van den wagenmaker bijvoorbeeld, of bij de grote takkenhoop van den bakker. Och, er zijn zo veel plekjes, die Karst al afgespeurd heeft en waar hij een bunzing vermoedt. Als het weer nu maar niet òmslaat.

Er viel vanavond, in de schemering, een fijne sneeuw. Dat is lelijk goed. Je voetstappen blijven er in staan en daar heeft Karst een hekel aan. Als bunzingjager heb je wel overal vrije toegang, maar wat gaat het een ander aan, wáár hij de bunzings jaagt? Nee, laat die sneeuw gerust wegblijven! Dan maar liever vorst, hoewel de ijzige Oostenwind van de laatste dagen ook niet prettig is. Het halve dorp heeft de griep en Karst zelf is er niet vrij van. Telkens klinkt zijn krakend „uche, uche” door 't vertrek.

Het petroleumlampje geeft slechts een zwak schijnsel, zodat de oude zich erg moet inspannen, om de dikke stopdraad op de juiste plaats te krijgen. Mooi werk wordt het niet, is ook niet noodig. Niemand krijgt ooit die sokken te zien. Dat is het voordeel van alleen-wonen.

Niemand kijkt je op de vingers. En dat is heel wat waard!

Maar in deze kou is het geen grapje, met je blote voet in de klomp te staan. Dat is de zaak!

Hoor! De wind steekt nog meer op!

„Ja Jim, je gaat straks nog even met de baas mee, hoor!”

De bruine hond kijkt met glinsterende ogen van achter het kacheltje zijn meester aan. Hij verstaat die stem. Al drie jaar lang heeft hij alle lief en leed met

den ouden bunzingjager gedeeld en hem trouw bijgestaan bij het opsporen en pakken van het begeerde wild. O, ze kennen elkaar zo goed, deze twee. Ze zijn vrienden, door dik en dun.

Uit het achterhuis komt af en toe een zacht gemekker van de geit. 't Beest wil nog graag wat te eten hebben en 't is zo griezelig koud in de tochtige ruimte.

Maar Karst heeft bijna geen hooi meer. En om nu al weer te gaan bedelen . . . Ze zullen hem zien aankomen! Al drie keer heeft hij een zak hooi opgeschooid bij een boer. En met de centen moet je zuinig wezen. Karst is oud en als straks de boze dagen komen, als hij de kost niet meer kan opscharrelen, dan moeten de met grote zorg opgespaarde duiten, veilig verstopt in het bedstro, hem voor gebrek bewaren.

Daarvoor heeft hij gespaard, daarvoor is hij zuinig. De opbrengst van een bunzingvelletje is zuivere winst. Ze bedraagt op 't ogenblik drie à vier gulden. Geen kleinigheid!

Ziezo, de sok is dicht. Met grote moeite richt Karst zich uit zijn gebogen houding op.

Die akelige reumatiek wil niet weer over gaan. Dat kon wel eens de voorbode zijn van de grote aftakeling. Bah! Niet aan denken!

„Stil maar bokje, stil maar, uche, uche, je krijgt wat.”

Als hij een poos gezeten heeft, valt het lopen eerst moeilijk. Hij is mank. En dan die stijfheid in de benen! En de reumatiek!

Maar de geit ontvangt haar deel: een paar broodkorsten en 'n plak koolraap.

Als deze weldaad is verricht, voelt Karst nog even of de achterdeur goed gesloten is, stopt nog een prop papier in een gat, tussen de pannen, waar de Oostenwind zo door zoemt, en gaat dan zijn stoel weer opzoeken.

Wacht, eerst even een houtje in de kachel, die mag nog best een uurtje doorbranden.

„Zo Jim, nou slapen, jong!”

't Lampje wat lager geschroefd zo de jaskraag op de pet voor de ogen

Even later dommelen de beide jagers in zoete rust. Ze moeten krachten verzamelen voor de nachtelijke tocht.

De geit knabbelt op de laatste brokjes raap.

Een felle Oostenwind jaagt over het slapende land. De laatste lichtjes in het dorp zijn uitgedoofd. Ook die bij den Dominee en den Meester.

Het water van het Diep klotst en kolkt onrustig tegen de pijlers van de brug.

Even flitst het helle licht van een late auto ze suist voorbij

In het Noorden fluit een trein.

En in het Oosten is de lucht licht, door het schijnsel van de verre stad.

De dorpsbewoners kruipen diep weg in hun warme bedden. Ze luisteren nog even naar de nachtwind om hun huis. De boeren slapen als marmotten.

Nu is het uur van den ouden Karst gekomen.

Als de torenklok twaalf slagen heeft doen horen, opent hij geluidloos de wrakke deur van zijn kleine huisje.

Met een zak over de arm, een knuppel in de vuist, de oude pet diep over het hoofd getrokken, en de trouwe Jim naast zich, strompelt hij het zandpad af, dat hem in vijf minuten op de dorpsweg brengt.

Zijn ogen zijn spoedig aan de donkerte gewend.

Zo heel duister is het ook niet. Er schijnen sterren.

't Sneeuwt gelukkig niet meer.

Zie, daar doemt de naaste boerderij reeds op: een

groot zwart monster. Niets te verdienen hier, verder maar!

Jim loopt geduldig naast hem. 't Beest zal 's nachts geen kik geven. Best dier hoor, en loos!

't Valt toch niet mee vannacht, de kou is bijtend . . . hu! Die snijdende wind! En dan moet je ook nog verkouden zijn. Hij had de oude das om moeten doen! Maar dat is nu te laat. 't Zal er ook wel goed om gaan. Hij is immers aan weer en wind gewoon! 't Hoesten is erg vervelend. Hij moet het inhouden, niemand behoeft hem te horen. Laat de mensen slapen!

Die ongewone rillerigheid zal wel overgaan, als hij wat vlugger loopt.

Daar is de kerk al. Geen mooie plek. Dat kerkhof, die hoge kreunende bomen, nee, hij heeft het er niet op begrepen. Je kunt nooit weten, een kerkhof is een kerkhof, een geheimzinnige, sombere plek. En al geeft Karst om God noch gebod, dat er iets is, staat wel voor hem vast.

Hoe lang is het al geleden dat hij in de kerk is geweest! Zeker wel twintig jaar! Zijn moeder, ja, die kwam er wel, die wou er nog wel van weten; maar hij, nee, hij heeft er nooit behoefte aan gevoeld. Toch is er iets. Als je dood bent, kan het wel eens *niet* uit zijn, zie je!

Maar wie weet daar iets van? Geen mens! Over twee, drie dagen is het Kerstfeest, zeggen ze. Dan is de kerk 's avonds verlicht, dan vieren de kinderen feest. Ook dat laat hem koud. Als hij maar wat vangt, dat is 't voornaamste! En verder strompelt de oude . . .

Daar, bij de houtloodsen van den wagenmaker, onder die boomstammen, daar huist er eentje. Maar het is een gewiekste oude rakker!

De hond wordt onrustig. Hij heeft zeker iets gemerkt. Och, dat hij hem vannacht te pakken mocht krijgen!

Maar het is weer mis.

Karst heeft reeds spoedig de weg weer verlaten en dwaalt over de erven, rondom de huizen.

Hij heeft in dit nachtelijke uur vrije toegang, daarvoor ben je bunzingjager. Je verlost de mensen van het roofgedierte en daarvoor mogen ze dankbaar zijn.

Nu ja, Karst heeft wel eens een zakje vol turven, zo in de loop weg, meegenomen kraait geen haan naar, vanzelf. En ook nog wel 's een andere kleinigheid, maar wie weet dat? Geen sterveling. Kleinigheden, hoor!

Het wil vannacht niet gelukken.

't Is een vervelende boel.

Je bent toch niet voor de aardigheid de gehele nacht in de kou! Zie, daar is de school en daar woont Meester Bolt. Die lui slapen ook al lang. Aardige man, hoor! Daar niet van!

Achter die keukenhaag staat het oude schuurtje. Er zitten twee dikke, vette konijnen in, die liggen daar eigenlijk zo maar voor het grijpen.

't Kost haast geen moeite: even de heg door, de deur een beetje forceren 't is wrak spul.

Twee dikke, vette beesten en die Meester heeft overvloed kan ze best missen

Niemand zal hem ooit verdenken.

Even ziet hij naar het meestershuis. Daar slapen ze, geen haan kraait er naar. Karst is al door de heg. Als die deur nu maar wat meegeeft Ze zit warempel los! Vergeten! Komaan, vlug! Links, vlak vooraan, staat het hok. In het pikkedonker tast de stramme hand langs de tralies daar is 't deurtje grijpt er een in 't nekvel Zwaar beest hoor!

Kolossaal! Best goed! Zijn knuppel houdt hij tussen de knieën vast en werkt vlug de beide beestjes in de zak. 't Deurtje is gevallen laat maar liggen Nu even luisteren

De wind ritselt in de droge beukebladeren van de heg niets geen sterveling merkt het Nu vlug een andere kant op door de heg, over een hek en zo langs een omweggetje naar het zandpad terug

In de vroege morgen er mee naar een handelsman, uit een ander dorp, wel een uur hier vandaan.

Die Meester en dat kind Och, wat kan het hem schelen! Zulke lui, zulke rijkaards?

Toch nog een goede vangst! Wie doet je wat!

Thuis gekomen stopt hij ze vlug in een kist, wat stro er op, weg zijn ze!

Nu nog een paar uurtjes slapen en straks, vóór het licht wordt, de polder door, om ze te verpatsen! Hij zal wel een mannetje vinden. Drie, vier gulden misschien!

III.

„Vader moet naar den veldwachter gaan!” zegt Tineke en ze stamp met haar ene voet. Vader laat haar kalm uitrazen. Ze heeft de ramp vanmorgen zelf ontdekt. De deur van het schuurtje stond op een kier. 't Deurtje van het hok lag op de grond en de konijnen waren verdwenen. Ze is naar huis gehold en heeft huilend alles verteld.

Vader en Moeder hebben de omgeving nog eens ge-inspecteerd. Nergens een spoor. Ze moeten gestolen zijn, een andere oplossing is onmogelijk.

Maar was de deur gisteravond wel gesloten? Niemand herinnert zich er iets van.

„Ja man, zou je den veldwachter niet eens vragen?” komt Moeder. Maar Meester schudt langzaam zijn hoofd: „Direct niet, eerst eens denken wie het gedaan kan hebben.”

„En nu is alles weg, nu kan 'k het boek niet kopen!

En misschien maken die lelijkerds de konijntjes wel dood! Weet Vader geen middelje, met een speurhond of zo?"

Vader schudt weer ontkennend: „Stel je dat niet voor, kind, meestal komt zoiets niet uit.”

De blijde stemming, die er heerste in huis, is bedorven. De vacatievreugde vertroebeld. En over twee dagen is het Kerstfeest. Wat jammer! Nu is al het mooie er af.

„Ik zal toch mijn reis naar de stad er niet om uitstellen,” beslist Meester. „Vertel het voorlopig aan niemand, ik moet er eerst een poosje over nadenken. Wacht tot ik terugkom.”

't Is druk op de weg. Alles wil op deze marktdag, vóór de Kerstdagen, naar de stad. Meester Bolt stapt in een volle bus en komt na een minder aangename reis op de plaats van bestemming.

Prettig vindt hij het, weer eens een poosje in de oude woonplaats rond te neuzen. Hij wandelt door de bekende drukke winkelstraten, bezoekt een paar boekwinkels, bekijkt wat étalages, doet zijn kerstboodschappen en begint over de terugreis te denken, als zijn aandacht getrokken wordt door een vrachtwagen, waarop een bak met konijnen. Hé, konijnen!

Dit doet hem stilstaan. Hij moet denken aan de diefstal.

Die gestolen konijnen zullen allicht in de stad te koop worden aangeboden.

Dit kan geschieden op de markt van pluimvee. Als hij ze zag, zou hij ze gemakkelijk herkennen en misschien

Maar dat is een reuze-idee! Dat zal hij proberen! Even kijken op de markt! Je kunt nooit weten! Waarom zou hij het niet doen? Als er een paard gestolen is, gaat ook de eigenaar de paardenmarkten afreizen

heeft hij wel eens gelezen in de krant. En als hij ze vindt stil maar, dat komt wel in orde

Proberen mòet hij het! Kijk, daar wordt de markt voor pluimvee gehouden.

Ook dààr is het een grote drukte. 't Is er vol. Langs de straat hele rijen en groepen kerstbomen. En veel blijde kijkers en kopers.

Een Jood, met een paar bloederige konijnenvellen over de schouder, loopt hem rakelings voorbij.

Ja, als ze reeds geslacht zijn is het te laat.

Hij slentert als een kenner tussen de hokken en kisten.

„Een vet konijn, meneer?” roept een koopman.
„Mals beestje, hoor. Ze kosten geen geld!”

Meester schudt zijn hoofd. 't Is wel vervelend al die mensen, die in hem een koper menen te zien, te moeten teleurstellen. Hij moet deze keer wel doen alsof. Korven en bakken vol harige langoren worden serieus geïnspecteerd.

Plotseling staat hij stokstijf zijn ogen wijd open van verrassing: duidelijk herkent hij het bonte konijn in een hok

Arm beestje gevangen! Toch springlevend!

Er zitten wel een tiental. Stil eens ja, daar zit de grijze ook al, met de donkere rugvlek! Er is geen vergissen mogelijk. Ze *zijn* het! Nu opgepast! De koopman zit op een omgekeerde kist en rookt een sigaret. Een jonge vent nog, de pet scheef, netjes in de kleren, een onbekende, een tussenhandelaar uit een ander dorp.

„Hé, koopman!”

Hij springt overeind.

„Een konijn kopen, meneer? Mooie beestjes, hoor! Kijk u maar eens!”

„Ja, ze zien er goed uit. Die bonte”

De koopman heeft hem reeds te pakken.

„Deze, meneer? Wat bijzonders! Als u er zo een gebruiken kan! Gezond goed, hoor!”

„Ja maar ik laat me nooit iets in de handen stoppen en ik wil graag weten waar hij vandaan komt!”

„Och meneer! Hoe zou ik dat weten? Ik koop elke dag en overal! Ik kèn de mensen niet altijd en kan dat ook niet onthouden! En wat geeft dat nu wat doèt het er toe! Voel u maar eens, hoe vet!”

„Een mooi beestje. 'k Heb er wel zin in. De prijs?”

„Twee gulden. En schoon aan de haak ook. Zonder 't velletje. Ik moet ze kwijt, vooruit maar.”

Het gezicht van den Meester staat tevreden. Dan kijkt hij ineens weer bedenkelijk.

„Heb je het zelf gemest?”

„Nee meneer. Wacht eens, dit beest heb 'k vanmorgen gekocht van een ouden man.”

„Waar?”

„In Oostwold.”

„En die grijze, met de vlek, lijkt me ook. Wat kost die?”

„U krijgt ze beide voor vier gulden, meneer. Goedkoper kan 'k het niet doen.”

„Wist ik nu maar, waar ze gefokt zijn”

„Zoals ik zeg meneer, ik heb ze vanmorgen van een ouden man gekocht, maar ik ken hem niet, hij liep mank”

„Goed, geef ze maar!”

„Waar bezorgen?”

„Ik neem ze mee, als je me een zakje geeft. Alsjeblieft!”

De Meester betaalt de vier gulden en gaat met de zak op stap.

Niemand let op hem in zo'n drukte. Hij is in zijn nopjes. De konijntjes terug! Wat zal Tineke blij zijn! Een oude man, die mank is Misschien is het de dief, waarschijnlijk is hij het. Toch eens goed naden-

ken een oude, manke man als die handelaar tenminste de waarheid heeft gezegd! Wacht er woont toch zo eentje op het dorp: oude Karst immers, de bunzingjager! Wel een persoon voor zoiets. Een zonderling. Onmogelijk is het niet

Zo praktkizerend komt Meester Bolt bij de bode-wagen en bevracht de beide langoren. Ze gaan weer naar huis!

Die avond is de goede stemming bij Tineke terug-gekeerd. Haar konijntjes zijn gered. Wat is Vader toch knap, dat hij dit klaarspeelde. Nu zal ze beter op ze passen! Ze zitten nu niet meer in het wrakke schuurtje, maar veilig in het achterhuis en de deur is op slot.

Maar Vader en Moeder zijn niet zo gerust. Ze moeten telkens weer denken aan den dief: een oude man, die mank is.

Arme stakker, arme oude zondaar! Goed, dat de veldwachter er buiten is gebleven.

Als het Karst toch eens was

Het is vreemd: de Meester kan die man niet kwijt raken. 's Avonds, in bed moet hij nòg aan hem denken. Als een toonbeeld van vereenzaming rijst het beeld van den oude voor zijn geest Arm en alleen, zonder God in de wereld

Hier gezelligheid en vreugde, Kerstfeest-genoegens en Kerstfeestblijdschap. Vreugde om het geboren Kind en daar, aan de zandweg, in het oude krot, een man zonder Kerstfeest, zonder God, misschien een dief en toch een mens met een onsterfelijke ziel!

IV.

Karst heeft hoog bezoek gekregen: de Meester en zijn dochttertje. 't Bevalt hem in 't geheel niet. Hier

komt bijna nooit iemand en nu ineens zülke mensen! Wat willen ze toch! Komen ze om het geval met de konijnen?

Dat kan toch niet uitgekomen zijn! Waren ze maar weg! Karst voelt zich ziek. Juist toen hij op bed zou gaan, stapten ze zomaar binnen. Had hij de deur wat eerder gegrendeld, dan was er geen gevaar geweest.

Ineengedoken zit hij in de oude kraakstoel en gluurt af en toe, wantrouwend, van onder de borstelige wenkbrauwen naar dien fijnen meneer.

Meester Bolt zit midden in het vertrek en tracht een gesprek aan te knopen. Tineke zit half op de punt van de andere stoel.

Ach, wat is het hier een zootje!

Geen kleed op de tafel, geen kleed op de vloer, een verroest, klein kachelkje, dat niet eens brandt, twee stoelen met kapotte biezen zittingen en een kommetje op de vuile tafel . . . dat is alles.

Vader schuift wat dichterbij en praat vriendelijk met den ouden stumper.

Karst kijkt maar vóór zich en zegt met zijn hese stem niet meer dan nodig is. Hij beeft en klappertandt. Meester denkt: je bent ziek, oude baas. Maar je wilt er niet van weten.

„Griepig, ja . . . niks te beduiden . . .”

„Maar je kachel is koud!”

„Ja, zie je, ik wou net onder de wol . . .”

„We zullen niet lang blijven, Karst, maar ik wou graag eens zien, hoe het met je is.”

Ach, hij had willen praten over de diefstal, maar hij kàn het niet, nù niet.

Dit toonbeeld van ellende heeft allereerst hulp nodig.

„Je moest toch iemand in huis hebben, Karst, die je kan helpen, stel, dat je ziek werd. Je weet nooit wat je overkomen kan.”

„Nou, als Meester ouwe Jeltje even vragen wil die helpt me wel eens vaker”

„Goed, ik zal haar sturen. En als 'k nòg iets voor je kan doen, zeg het maar.”

„Nee, nee” Een afwerend gebaar. „Koud weer, hè!”

„Ja Karst, en ongezond weer.”

Even zijn ze stil, maar dan gaat de Meester recht op zijn doel af:

„Je hebt een leeftijd, Karst, waarop je op alles moet zijn voorbereid. Je bent zeker al in de zeventig?”

„Vijf en zeventig, Meester, en mijn vader is negentig geworden, dus wat dat betreft”

„Het valt me elk jaar weer op, dat er 's winters zoveel oude mensen sterven Maar als je bereid bent, dan is de dood niet erg, Karst.”

„Bereid niks hoor! Dood is dood. Ha-ha”

„Nee Karst, de dood is een overgang daarna begint het pas. En daarom is sterven zo ernstig. We moeten allen voor Gods rechterstoel verschijnen en rekenschap afleggen van onze daden!”

Karst maakt een ongeduldige beweging.

Hij voelt, dat die Meester hem ter verantwoording roept. De diefstal is dan toch uitgekomen? Onbegrijpelijk!

„Gelukkig,” gaat de Meester verder, „dat wie in Jezus gelooft als zijn Zaligmaker, niet behoeft te vrezen. Voor Gods kinderen is de dood een overgang naar het Vaderhuis. Ik hoop, Karst, dat je dit geloof deelachtig mag worden!”

De Meester is opgestaan.

Karst, verbaasd, dat er niet meer volgt, grinnikt wat ongelovig.

„Kom Tineke, we gaan. Ik zal Jeltje een boodschap sturen hoor! En dan moet je maar gauw in bed gaan,

Karst, 't is hier veel te koud. En ik hoop, dat je spoedig mag opknappen, hoor!"

's Middags gaat Tineke geheel alleen op stap naar den zieken man. Ze vindt het een prettige boodschap: wat lekkers brengen aan een armen zieke. Of hij de dief is? Vader zegt, dat het helemaal niet vast staat. En al was hij het, ook dan zou ze het hem toch moeten brengen! Je moet medelijden hebben met zo'n ouden man, die den Heere Jezus nog niet kent.

Voorzichtig Tineke, struikel niet over de harde kluiten, dat zou jammer zijn voor de eieren en het pannetje met soep!

Wat zal Karst vreemd kijken, als ze het mandje uitpakt. Jeltje is er natuurlijk al, vanmiddag ging ze het zandpad op.

Vader heeft den Dominee ook gewaarschuwd.

Die zal Karst ook wel opzoeken.

Jeltje opent de deur en zegt, dat Tineke even binnen moet komen. Heeft ze wat meegebracht voor Karst? Nu, dat is aardig hoor. 't Is zo koud, ze moet zich even warmen.

Ja hoor, de kachel brandt, 't is hier niet meer zo koud. De deurtjes van de bedstee staan open. Karst ligt in bed. Ze ziet zijn oude rimpelige hoofd met de wilde grijze haren. Er staat ook een drankflesje op de tafel. Dus, de dokter al!

„Ga even zitten meiske!" nodigt Jeltje.

En dan wendt ze zich naar de bedstee.

„Hier is wat voor jou, Karst!"

Dan pakt ze het mandje uit en legt de inhoud op tafel.

„Mooi hoor! Nou, Karst, jonge! Nu moet je eens zien wat Tineke allemaal heeft meegebracht!"

Karst hoest en tracht door de kamer te zien.

„Eieren en een pannetje soep. Heb je er zin in? Zal 'k die soep gauw even warm maken op de kachel?”

Karst schudt zijn hoofd.

„Geen honger,” komt er krakend uit de bedstede.

„Och, de stumper is zo ziek! De dokter zegt, dat hij stil onder de wol moet blijven. 't Is wat te zeggen!”

Tineke waagt zich dichterbij het bed.

„Heb je koorts, Karst?” vraagt ze.

„Ja griepig benauwd op de borst”

„Ik zal voor je bidden hoor, dan word je misschien wel gauw weer beter.”

Iets als een glimlach glijdt over het ruwe gelaat.

„Best wichtje” mompelt hij dan.

Jeltje staat er hoofdschuddend bij.

„Je bent een aardig praatstertje hoor,” zegt ze.

„Karst is erg ziek hij moest eigenlijk wat eten.”

„'t Smaakt me niet,” bromt Karst.

„Nu ga 'k weer weg hoor! Moeder heeft het druk, we krijgen vanavond logees en morgen is het Kerstfeest, hè! Alles opeten, hoor Karst!”

„Ja dag meiske!”

V.

De eerste Kerstdag heeft goed weer gebracht. De Oostenwind is nog koud, maar het zonnetje is eindelijk doorgebroken. „Er komt vorst,” voorspellen de mensen. „De wind is door het Noorden naar het Oosten gegaan en je kunt heel vèr horen.”

In de huiskamer van het meestershuis zit men gezellig bijeen. Moeder presenteert een stukje taart bij de thee. Vader praat met Neef, uit de stad, die hier de Kerstdagen logeert. Ze roken een lekkere sigaar.

Tineke heeft ook een logeetje: een vriendinnetje uit de stad. Twee andere, uit het dorp, zijn ook genodigd.

Er heerst een prettige, blijde stemming.

De oude bunzingjager is even vergeten. Hij heeft een huishoudster, hij heeft den dokter gehad en versterkende middelen gekregen, hij is zo goed verzorgd, nu.

En wie zou niet blij zijn op zo'n zonnige Kerstdag! De preek in de kerk, de feestelijke sfeer in de huiselijke kring, alles moet tevreden stemmen.

Neef is achter het orgel gaan zitten. De meisjes staan er bij en nu klinken de mooie, oude Kerstliederen door de kamer

Buiten is de schemering gevallen.

En vanavond! Ja, vanavond begint het feest voor de kinderen! De school is versierd met hulst en dennengroen. De cadeautjes staan in een groot pak klaar. Om half zeven begint het en Vader Bolt is de leider. Het hele gezin hoopt aanwezig te zijn.

Prachtig zal het worden. Ze zullen chocolademelk drinken! En Tineke zal met een klein clubje versjes zingen.

Moeder zal op het orgel begeleiden. Fijn!

Als de avondboterham juist is gegeten en de familie reeds aanstalten maakt om zich te kleden, wordt er plotseling gebeld. Tot aller verbazing treedt de dokter binnen! Wat moet die hier, op dit uur!

„Ik heb een vreemde boodschap,” zo begint hij. „Hier een eindje vandaan, aan de zandweg, is een oude man ziek.”

„Karst,” denken allen.

„Karst, noemen ze hem,” vervolgt de dokter. „'t Staat er niet zo best met hem voor. Ik vrees voor longontsteking. En wat wil nu 't geval? Hij ijlt af en toe en roept dan aldoor om Tineke van den Meester. 't Schijnt, dat hij haar wat zeggen wil of vragen

In ieder geval, komt het me gewenst voor, dat uw

dochtertje eens even bij hem komt. 't Is wel een ver-
velende boel, maar 't kan den oude wel 's heel goèd
doen. Kan dat?"

Allen kijken verbaasd. 't Komt zo onverwacht, 't is
immers feest vanavond

„Maar ik kàn niet," roept Tineke. „Ik moet zingen
op het feest!"

„Stil Tineke!" sust Moeder. „Daar moeten we eerst
even over praten."

„Ja, doe dat, als u wilt. Denk er maar 's over," zegt
de dokter.

„Is zijn toestand ernstig?" vraagt Vader.

„Nogal. 't Kan tenminste ernstig worden. Zie maar
eens of u 't klaar speelt. Er is ook al een ouderling van
de kerk geweest, maar daar wou hij niets van weten.
Die kon wel weggaan, zei hij. Dat meisje moest komen.
Tineke van den Meester. 't Meisje met de krullen, had
hij gezegd."

De dokter staat al weer bij de deur, hij moet nòg
een paar patiënten bezoeken. 't Is zo druk met die griep!

De dokter verdwijnt.

Wat nu?

„Je kùnt niet!" zeggen de vriendinnetjes.

Vader en Moeder, die den dokter hebben uitgelaten,
komen weer binnen. Ze denken er ànders over.

„Je moèt er even heen, Tineke," zegt Vader. „Moeder
zal met je meegaan. Misschien ben je wel gauw terug.
Vind je zelf ook niet? Die arme stakker! Misschien kun
je hem nog helpen!"

Tineke heeft nog niets weer gezegd, maar nu weet
ze reeds wat ze doen zal: „Ja, het moèt wel hé, als hij
het toch zo graag wil, hij kan wel dood gaan, hé."

Op de weg wordt reeds druk gelopen: feestgangers!
Ook Vader maakt zich klaar.

„Kom maar, kind," zegt Moeder. „Laten we vlug

gaan, wie weet, waar het goed voor is; ik geloof dat het Gods wil is. De Heere roept je."

Ze zijn al buiten.

„Je hoeft niet bang te zijn, hoor! En als het te pas komt, vertel hem gerust van den Heere Jezus. Kom maar."

En zo gaan ze dan het donkere pad op, naar het kleine huisje.

„Och, och, Juffrouw!" zo zucht Jeltje. „Wat ben ik blij, dat u er is. Ik kan niets meer met hem beginnen. Helemaal in de war, mens! En dat roept maar en dat kreunt maar! 't Is treurig!"

„Kalm aan, Jeltje," sust Moeder en ze wijst naar haar dochttertje.

Tineke staat al voor de bedstee. Ze is nu helemaal niet bang. Moeder is er immers ook bij!

De zieke weet niet eens, dat ze er staat.

Hij kreunt en hijgt en roept, maar het is niet te verstaan. Zijn ene hand gaat omhoog, alsof hij iets grijpen wil.

Jeltje en Moeder staan bij de tafel.

„Hoe is het eigenlijk met hem?" vraagt Moeder.

„Slecht. Hij eet niet en doet zo raar. Ik ben bang, dat het verkeerd gaat. Hij praat over bunzings en konijnen en dan roept hij weer om Tineke. Vreselijk, mens!"

„Karst! Hier ben ik al Karst!" Tineke staat nu vlak bij hem.

„Tineke," mompelen zijn lippen.

„Hoe is het er mee, Karst?"

„Min min ik ben benauwd ik"

„Ben je bang, Karst? Waarom dan?"

„Ik ik kan wel doodgaan"

„Je moet niet bang wezen, Karst! Ik heb voor je gebeden, hoor! En Vader ook! De Heere Jezus heeft je lief!"

„Nee, nee mij niet ik ben zo'n deugniet een dief een ik die konijnen.”

„Dat is niets, Karst, ik heb de konijnen al terug, hoor! Ik ben helemaal niet boos meer. Je moet den Heere Jezus vragen om vergiffenis. Dan is Hij ook niet boos meer, hoor! Hij houdt wel van je.”

Even openen zich zijn ogen wijd, als in verbazing.

Tineke praat nog even door, rustig, zacht en dringend:

„Je kunt gerust geloven in den Heere Jezus, Karst. Een moordenaar kan nog wel in de hemel komen. 't Is nooit te erg!”

Even is het stil.

De gerimpelde handen vouwen zich, als in gebed, zijn lippen prevelen.

Maar het is niet te verstaan. Er is een grote kalmte gekomen over den zieke. Is het de tegenwoordigheid van het meisje? Zijn het haar troostende woorden?

Dan staat Mevrouw Bolt naast haar dochttertje.

„Hoor eens Karst!” zegt ze rustig. „Ik ben de moeder van Tineke, ik wou je even zeggen, dat het waar is, wat Tineke gezegd heeft. Wees niet ongerust over de konijnen. We vergeven dat graag. Je bent erg ziek hé, maar bij God zijn alle dingen mogelijk. Hij kan je herstellen. Geloof in Hem, Karst. Hij zal je kwaad vergeven. Vraag er Hem om. Geloof in den Heere Jezus, die op aarde kwam, om zondaren zalig te maken. En zal Tineke nu eerst maar heengaan? Ze wil zo graag het Kerstfeest meevieren, vanavond. Dat kan wel hé! Wees niet bezorgd, wij zullen ook voor je bidden.”

De oude heeft blijkbaar aandachtig geluisterd en knikt.

„Dag Tineke,” prevelen zijn lippen.

Als de bezoekers vertrokken zijn, valt Karst spoedig in slaap.

Op een mooie, zonnige dag in Januari zit de oude buningjager voor het eerst weer in zijn kraakstoel. Zijn taai gestel heeft het gewonnen. De versterkende middelen uit het meestershuis doen wonderen. Langzaam komen de krachten terug.

Maar Jeltje begrijpt den oude niet meer. Er is een verandering, waarover ze zich verbaast. Hele tijden kan hij zitten mijmeren en staren door de ruitjes

Hij heeft zoveel te denken.

Is hij niet geweest aan de rand van de dood? En is het niet alsof een machtige hand aan zijn leven heeft geschud, om hem wakker te maken uit de dommel?

God heeft hem gegrepen en nu kan hij niet weer los komen.

„'t Is nooit te erg.”

„'t Is nooit te erg.”

Hij hoort het haar weer zeggen, telkens weer. Maar dan is er ook voor hem nog redding!

En er moet toch wel iets bijzonders zijn in die meestersfamilie, die den vijand wèl doet. Dat vreemde, dat buitengewone, had zijn moeder ook. En oude herinneringen komen weer boven. Een wonderlijk verlangen is in zijn hart naar dat andere, dat betere. En hij staart maar over de kale velden

Jeltje begrijpt het niet.

Maar op een Zaterdagmorgen begint Karst te praten en zijn stem is vast:

„Jeltje, maak vandaag mijn oude pak in orde, het hangt verschimmeld in de kast. Ik wil naar den Meester en ik ga morgen naar de kerk.”

H. Hoogeveen.

Emke's Kerstfeest.

I. Emke's Kerstfeest.

Emke Veldstra bindt zijn schaatsen af. Hij heeft na schooltijd nog lekker een uurtje gereden. Fijn! Ze hebben krijgertje gespeeld op 't meer; nou dat ging er van langs! Daar leer je nog es schaatsenrijden mee! Hij heeft zopas tweemaal het geluk gehad alleen over te blijven. En om dan, zonder getikt te worden, door die muur van een stuk of tien jongens heen te breken, nou dat vergt al je krachten. Je wordt achtervolgd, in het nauw gedreven, omsingeld en als je dan toch nog, door behendig te zwenken of plotseling een dwars-sprong te maken, de dans weet te ontspringen, dan stroomt er een heerlijk gevoel van vreugde en — trots door je heen!

Het meer is groot en wijd, daar heb je ruimte om de benen uit te slaan, beter dan op die smalle vaarten.

Hè, Emke is er stijf van geworden; er is een prikkelend gevoel in z'n benen. De schaatsen hangt hij over de schouder en hij stopt z'n handen in de broekzakken.

Nog even blijft Emke aan de oever van het meer staan. 't Vriest al weer hard, hoor! Er wordt vannacht weer een stevig koekje gebakken, geloof dat maar. Enkele vroege sterren pinkelen aan de scherpe, vriesheldere hemel. De wind zit nu al een dag of zes pal in 't Oosten en schijnt van geen wijken te weten. Hij kruipt verraderlijk bij je hals en je mouwen in, brr! Nog dieper wringt Emke z'n handen in de zakken. Nu maar gauw op een draf naar de kachel! Met een vaartje loopt hij de polderdijk op, de sneeuw knierpt hem onder de voeten.

Ja, alles ligt diep onder de sneeuw begraven. De vorige week is ze uit grijze luchten neergedwarreld.

Toen is het begonnen te vriezen; gelukkig maar, nu is het ijs mooi schoon en kan je rijden waar je maar wilt.

De sneeuw blinkt in het matte sterrenlicht. Hier ligt vaders kruiwagen op zij tegen het lage hooimijtje aan. Alles is wit van de sneeuw. Nu loopt Emke bij het geitenhok langs. De geit stoot net met haar horens tegen de wrakke planken. Wil ze er uit? Emke trapt tegen het hok. „Hou je gemak maar, sik, 't zou je buiten vast niet bevallen.”

Och, wat is hun huisje nu mooi! Over de vorst en de pannen ligt een warme witte deken van reine sneeuw. En de schoorsteen heeft een witte ijsmuts op, zo lijkt 't wel. 't Schijnt of het huisje ligt te dromen in de stille winteravond, ligt te dromen over 't jaar, dat bijna ten einde is

Vóór liggen de witte landen en achter het stille, wijde meer, waar het ijs spiegelt onder de gele maan-sikkel, die langzaam naar de horizon zakt.

Kras, kras! gaat het in de verte. Zeker nog een late schaatsenrijder, die op de vlugge ijzers z'n weg over het meer zoekt.

Kras, kras! Kras, kras!

Gak, gak, gak! gaat het hoog in de lucht. Een troep ganzen vliegt in een V-vorm onder de sterren door. Gak, gak! Dat is ook al een teken, dat de winter blijft, denkt Emke.

Dan gaat hij blij naar binnen en sluit de deur.

„Nou Emke,” zegt moeder, die juist op de schoorsteenmantel naar een doosje lucifers zoekt om de lamp op te steken, „dat is laat genoeg, hoor! 'k Heb liever, dat je wat vroeger binnen bent.”

„Och moeder,” lacht Emke vergoelijkend, „het meer is sterk, als 't nog één nacht vriest, liggen de balken er onder. 't Is niks gevaarlijk meer.”

„Ja jongen, dat is goed en wel, maar je moet op tijd

thuis zijn. In elk geval voor het begint te schemeren. Wat staan er weer een ongelukken in de krant! 'k Las zopas van een jongen van tien jaar, dus even oud als jij, die met 't schaatsenrijden verdronken is. Die arme ouders toch! En vooral het meer is niet te vertrouwen, Emke. Jongen, pas toch op en laat ons toch niet node-loos in ongerustheid zitten."

„Nee moeder."

Dan trekt moeder de petroleumlamp omlaag tot vlak boven het theeblad, licht het glas met de ronde buik er af en een aarzelend vlammetje zoekt dra zijn weg langs de katoenen cirkel. Donkere schaduwen vallen op de wand, worden scherper, als moeder de kous iets opschroeft.

Nu de lakens maar voor de kleine ramen. Moeder heeft een oud beddelaken in tweeën geknipt, nu komt voor ieder raam een helft te hangen.

„Hier Emke, hang jij er ook één op," zegt moeder.

Vlug klimt ie op een stoel, ziezo dat hangt. 't Reikt niet helemaal tot boven toe, daarvoor is 't laken te kort, maar wat hindert dat? Er kan niemand over heen naar binnen kijken, of hij moet een stoel meenemen, maar wie doet dat?

Het lamplicht valt door die opening naar buiten. 't Is net, denkt Emke, of het huis z'n beide ogen bijna heeft dichtgeknepen, maar door een kiertje toch nog naar buiten gluurt. Het is op alles bedacht.

Vader rommelt in de kachel. De lange benen van de tang zoeken de gloeiende pot af naar een paar kooltjes vuur voor de stoof.

„Hou de test maar even bij, moeder!"

„Ho, niet meer! Doe ook maar een kool in de doofpot."

Emke trekt het deksel er al af, ziezo, nu er maar weer op.

Vader propt het kachelkje vol turf, er komt ook nog een talhoutje tussen te staan. Spichtige vlammetjes kruipen er stil en vals tegen op, nog even en — bròm! dan slaat de hele pot vol vlam, het knettert en snort van belang.

„Hoor es,” zegt vader tevreden, „of ons kachelkje ook nog branden wil. Nou, ik mag 't lijden; geloof maar, dat 't weer kraken gaat. 'k Zal een zak over de aardappels in de kelder leggen. En dan zal ik ook nog een bak vol turf uit het hok halen. Gelukkig, dat we voorraad hebben. Wat worden we rijkelijk door God gezegend. We mogen wel erg dankbaar zijn.”

Emke maakt met z'n vingers schaduwbeelden op het witte laken voor 't raam. Dat kan mooi. Dat is een konijntje met de oren recht op z'n kop en dat is

Ineens vallen Emke's ogen op de scheurkalender, die vlak naast het raam hangt. Vrijdag 22 December, staat er op te lezen. Het jaar is gauw voorbij. Nog negen dagen dus Nog negen keer een blaadje aftrekken en de kalender hangt kaal aan de wand. Als moeder 'm dan maar niet weggooit of in de kachel steekt, er staat een prachtige tekening op: Sodom en Gomorra worden omgekeerd, het is een grote, geweldige brand en Abraham staat er op een berg naar te kijken. Trouwens, op de achterkant van de kalender kun je mooi schrijven of tekenen. Hij heeft laatst z'n moeder er om gevraagd, die van het vorige jaar heeft hij ook nog.

Negen dagen nog Dan is er weer een jaar voorbij gegleden, weg, dood Maar die laatste dagen worden zeker nog de móóiste van 't jaar. Wat een heerlijkheden liggen er opeengestapeld! Denk het je eens in: vanmiddag hebben ze vakantie gekregen, Kerstvacantie, wel twaalf dagen lang. Elke dag schaatsenrijden moet je denken, want 't lijkt er veel op,

dat 't dóór blijft winteren. Vader zei 't zopas ook al. En die heeft er verstand van.

's Even met de vinger op de ruiten voelen, ja hoor, de ijsbloemen komen al weer, dat belooft wat! Nou, en dan Maandag en Dinsdag is het Kerstfeest. Kerstfeest, als je dat woord langzaam zegt, komt er altijd een warm gevoel van vreugde in je, je houdt ineens van alle mensen en je wil lachen en zingen tegelijk Ja, de laatste dagen van dit jaar brengen schatten mee — ijspret en kerstvreugde

Wat is het heerlijkste van die twee?

Wat *moet* het heerlijkste zijn ?

's Avonds komt oude Spinder nog even overwippen. Dat deed hij wel vaker. Hij woont helemaal alleen, vlak bij de brug. De avonden zijn lang, als je alleen bent, daarom komt ie gauw eens een praatje maken. De stok met de scherpe punt komt in de hoek te staan en voor Spinder wordt een stoel bij de warme kachel gezet.

Vader schuift hem een stoof toe en moeder schenkt dampende koffie in voor den ouden buurman.

„Nou maar es opsteken hè?” zegt vader en reikt Spinder een kistje met tabak over.

„Alsjeblieft!” — „Dank je!”

Een paar dikke wolken tabaksrook zweven spoedig om de witte ballon van de lamp heen, blijven er aarzelend hangen en verdwijnen dan langzaam naar de lage, zwarte zoldering, waar ze wel een reet kunnen vinden om hoger te komen.

„Jonge, jonge,” zegt Spinder en schurkt zich behagelijk de schouders, „'t is hier beter dan buiten, hoor! 't Vriest dat het kraakt. Als je omhoog kijkt, is 't net, of de stukken ijs zo uit de lucht komen vallen.”

Emke schuift z'n stoel wat dichterbij. Wat Spinder daar zegt, mag hij graag horen. Misschien weet Spinder

wel te vertellen, hoe lang de winter zo wat duren zal. Spinder heeft al wat winters meegemaakt

„t Kan nog wel een ouderwetse winter worden, denk es om wat ik je zeg!” vervolgt buurman.

Daar heb je 't al, denkt Emke. Nu kan hij straks met een gerust hart naar bed gaan Spinder zegt er nog meer van en zó zeker, dat Emke haast gaat geloven, dat het nooit weer dooien gaat. Tenminste de eerste vijf, zes weken niet. Heerlijk, er ligt nog een prachtige tijd in 't vooruitzicht!

„De kranten staan vol hardrijderijen, heb je 't gelezen?” vraagt Spinder aan vader.

„Ja, dat heb ik gezien,” antwoordt vader. „Ik las, dat die jongen van Roukema ook een prijs heeft gewonnen.”

„O, Wieger bedoel je, ja dat geloof ik best,” zegt Spinder, „die kan er wat mee. Heb je 'm wel eens zien rijden. Nee? Nou 't is kolossaal! Hij wordt nog eens de snelste rijder van heel Friesland, denk es om wat ik je zeg! Laatst zag ik hem oefenen op een smalle greppel in 't weiland, om lange halen te leren maken, begrijp je? — Maandag, eerste Kerstdag wordt er een hardrijderij op de Pollen gehouden, 't stond aangeplakt op de boom voor m'n huis.”

„Spinder, je koffie wordt koud, drink es op!” raadt moeder aan.

Daarmee breekt ze meteen het gesprek af.

Buurman heeft 't tegenwoordig aldoor over hardrijderijen, daar zit ie vol van. En zie Emke eens — die zit 'm met open mond aan te kijken en luistert met zeven paar oren.

Moeder begint vlug, als Spinder z'n kopje leegdrinkt, over iets anders te praten. Dat vindt Emke jammer, de oude Spinder kan zo mooi over dat hardrijden vertellen. Dat wou hij ook graag eens zien, als die

hardste ridders met elkaar om de prijs gaan kampen, geloof maar, dat het een mooi gezicht is.

„Als ze goed los zijn,” vervolgt Spinder z'n lievelingsverhaal, zonder verder aandacht aan moeders woorden te schenken, „spat het vuur uit het ijs! Ik heb 't es eenmaal gezien”

Emke smult. Hij heeft geen oog van Spinder af. Hij gaat helemaal in 't verhaal op.

„Ik vind het vreselijk,” zegt vader, „dat die wedstrijden op Zondag en ook, zoals op de Pollen, op de Kerstdagen gehouden worden. We behoeven heus op die dagen geen pretje te bedenken, waaraan we ons hart kunnen ophalen. Ons hart heeft genoeg aan de blijde boodschap, dat de Heere Jezus geboren is. Die verschaft de wære vreugde.”

„Dat vind ik ook,” zegt moeder bevestigend. Ze is blij, dat vader dat zei.

Dan is 't even stil in 't kamertje. 't Kacheltje snort gezellig. De zwarte pot staat rood.

Spinder is helemaal uit z'n verhaal. Wat vader zei, heeft hem wat van streek gebracht. Over zulke dingen kan hij niet praten, daar heeft hij geen verstand van. Hij wil ook niet tegenspreken, de mensen zijn altijd zo goed voor hem Hij strijkt eens een paar maal met z'n rimpelige handen door z'n grijze baardje, verschuift z'n pet, die hij steeds ophoudt, wat naar rechts, kijkt dan eens naar z'n stok in de hoek

„Wil je nog een kopje, Spinder?” vraagt moeder. Och, 't is een oude, eenzame man, ze heeft medelijden met 'm, hij mag hier zo vaak komen als hij wil, maar 't is zo jammer, dat hij God niet liefheeft en op z'n oude dag nog vol is van allerlei aardse pretjes. Daarom is ze zo blij, dat vader hem op den Heere Jezus wees, die alleen de echte blijdschap aan een mensenhart geven kan

„Nee, dank je — ik stap op, 't wordt bedtijd,” zegt de oude man.

„Voorzichtig buurman,” waarschuwt vader, „'t is glad op de weg.”

Emke kijkt ook nog even buiten.

Oeiii! dreunt het met een lange uithaal over het meer. Nog een keer, iets verder af: Oeiiviii! Emke kent dat geluid wel. Er zit werking in het ijs. Het barst en scheurt. Soms lopen de scheuren van de één naar de andere oever. 't Wijst allemaal op een strenge winter.

Nu maar gauw onder de dekens.

Oei-i-i-i! oei-i-i-i! huilt het angstig door de stille nacht. Eén keer trillen zelfs de ruiten, en kijk — de lamp beweegt. Emke kan 't uit z'n warm nestje nog net zien bij het flauwe licht van 't kleine nachtpitje, dat op de hoek van de tafel staat te branden.

Ja, Emke kènt dat huilende geluid van het scheurende ijs, maar anders zou je haast denken, dat je aan de voet van een werkende vulkaan woont

Jonge, eerste Kerstdag hardrijderij op de Pollen Dat zou ie toch graag, bitter graag eens willen zien Die oude Spinder heeft een sterke begeerte in z'n hart gewekt, z'n ouders moesten 't es weten De Pollen — da's vlakbij. Schuin het meer over, nou ja, bij de wal langs natuurlijk, en dan een kwartiertje rijden, dan ben je er

Eerste Kerstdag hm, om vijf uur hebben ze 't Kerstfeest van de Zondagsschool hij kan best vooraf nog even op de Pollen kijken Vier uur is hij makkelijk terug Als hij er eens stilletjes heenreed, hè — als je dien Spinder hoort, moet zo'n hardrijderij prachtig zijn Hij móét het zien, er brandt een vuur van verlangen in hem

De oude Spinder kan de slaap ook niet vatten. De

ware vreugde de ware vreugde Hij denkt over de woorden van Veldstra nog lang na. Hij kan ze maar niet kwijt worden Daar slaat de klok reeds tien en nog slaapt hij niet De ware vreugde, zou die werkelijk bij den Heere Jezus te vinden zijn? Zou Veldstra gelijk hebben?

Aan de strak-blauwe hemel zitten de sterren dicht opeen.

Ze flonkeren en schitteren in gouden glans.

Eerste Kerstdag.

Jezus is geboren, de Zaligmaker der wereld.

Ere zij God in de hoogste hemelen!

Vrede op aarde!

In de mensen een welbehagen!

Zo zongen eens de engelen in Efratha's velden. Zo hebben duizenden mensen, grote en kleine, het de engelen nagezongen, de eeuwen door Dat lied wordt nimmer oud.

Ook op dit Kerstfeest zullen velen zich verheugen in de geboorte van den Heiland, die kwam om te zoeken en zalig te maken wat verloren was.

Hoor — de kerkklok luidt en roept de mensen op naar het bedehuis. Ze komen uit deftige boerderijen en oude arbeidershuisjes. Samen gaan ze op naar het feest. Blijde stemmen klinken op de witte weg.

Zie, daar gaat Emke ook met z'n ouders. De kerk raakt vol. Ze kunnen nog net een plaatsje krijgen. Zacht en eerbiedig speelt het orgel: „Stille nacht, heilige nacht”

Emke kijkt de kerk eens rond. Vanavond, denkt hij, zullen op de plaats van de stoelen de Zondagsschoolbanken staan. Hij zoekt alvast een plekje uit, daar ginds in 't hoekje bij de muur; dan kan hij fijn de kerk overzien. Maar vanmiddag gaat hij eerst naar de

Pollen, hij heeft nog nooit een hardrijderij gezien en 't is nu zó dicht in de buurt, 't is niet zeker, dat hij ooit weer zo'n mooie kans krijgt. In zijn hart fluistert een stemmetje: „Emke, het mag niet, 't is zonde”

Maar och, hij is immers zó terug, welja En volgens Spinder

Plotseling hoort Emke de mensen zingen. Zó was hij met z'n plannetje bezig, dat hij niet eens gemerkt heeft, dat de dienst is aangevangen. „Hij heeft gedacht aan Zijn genade.” Dat is een bekend vers. Zie vader eens zingen! Pas bij de vierde regel valt Emke in: „Nu onze God Zijn heil ons schenkt”

„Emke,” fluistert het stemmetje weer, „jij bent er niet helemaal bij, is 't wel? Je vader zingt met z'n hant, kijk maar, die is blij, omdat de Heere Jezus geboren is, die heeft aan het Kindeke genóeg, jij niet, jij haalt je hart op aan pretjes, die de mensen bedenken. De Heere Jezus geeft de wære vreugde, jongen, ga óók naar de kribbe”

Maar 't is net, of Emke niet luisteren wil. Onder 't zingen dwalen z'n gedachten weer naar de Pollen Wieger doet ook mee, heeft hij gister gehoord. Nou, die staat zijn mannetje hoor, kom maar op! En als hij met de prijs gaat strijken — en dat doet ie! — dan is dat meteen een hele eer voor Emke. Ze wonen immers vlak bij elkaar. Vanmiddag op de Pollen voelt hij zich vast een beetje familie van Wieger Diè kerel kon nog es rijden hoor, ken je hem ook? — O, best, dat is Wieger, onze buurjongen! Emke krijgt nu al een gevoel van trots in zich.

Als hij nu vanmiddag maar ongemerkt wegrijden kan. Dat wordt nog een toer. Hoewel, hij heeft er al wat op gevonden

Zo zit Emke die Kerstmorgen in de kerk. De dominee preekt over het Kind in de kribbe, waarvoor geen plaats is in de herberg.

Nu en dan vangt Emke een woord op, maar het meeste gaat aan zijn oren voorbij.

Ook in Emke z'n hart is voor den Heere Jezus geen plaats

„Moeder,” vraagt Emke die middag, „mag ik een poosje naar de jongens van oom Gerrit?”

Oom Gerrit woont vlak in de buurt, een klein eindje het land in.

„Och”

„Toe maar, moeder, 'k kom vroeg terug.”

„Nou ja, vooruit maar en vraag tante dan meteen of ze straks op me wacht, dan kunnen we samen naar 't Kerstfeest van de Zondagsschool gaan.”

„Goed, moeder!”

Zijn stem juicht. Dat loopt vlot van stapel. Dat het zó gemakkelijk zou gaan, had ie niet gedacht. Dan gaat hij dadelijk maar. Waarop zal hij ook langer wachten? De schaatsen hangen in het achterhuis aan een spijker. Even zien of er ook wat aan de leren en riemen mankeert. Nee, 't is in orde.

„Nou, ik ga hoor!” Hij wacht niet eens antwoord af. Gauw de deur uit. De polderdijk over. Ha, daar staat hij al op 't gladde ijs van het meer. In de herfst kan het hier geducht stormen. Dan vliegen de schuimkoppen tegen de dijk op. Dan buldert het hier van water en wind. Nu heeft het meer de boeien aan. Het lijkt wel op een hond, die zich uitstrekt over de grond met de kop tussen de poten. Koest!

Vlug opbinden! 't Moet gauw gebeuren, hij moet weg zijn voor er iemand buiten komt. Als ie van de Pollen terugkomt, kan hij nog wel gauw even naar tante gaan Er rijden hier al heel wat mensen langs. Zouden die allemaal naar de Pollen gaan? Ze hebben er thuis niets van in de gaten, dat hij er óók heen gaat.

't Kan mooi zo! Och toe, daar trekt ie een knoop in de riem, vervelend toch. Zijn vingers beven. Hoort ie daar hun deur opengaan? Gelukkig, klaar is Kees! Daar gaat hij al! Dat schaatsenrijden is toch iedere dag een nieuwe vreugde.

Emke gelooft niet, dat hij er ooit genoeg van zal krijgen. Die Eskimo's leven toch eigenlijk in een fijn wereldje. Altijd winter.

Al verder slaat Emke z'n benen uit. Kras, kras! Met de handen in de zakken zwiert hij over de baan. Er hangt een ijle nevel over 't meer. Je kunt niet ver zien. Bladstil is 't. Kras, kras!

Hè, daar zat ie bijna met z'n schaats in een diepe scheur. Als je daar met een flink gangetje in terecht komt, kan je een lelijke buiteling maken. 't Ijs is anders prachtig: hard en glad. Ginds is 't tegen elkaar opgeschoven. Net een polderdijkje van ijs. Het loopt in grillige bochten dwars over het meer. 't Kan elk ogenblik ineensstorten, daarom is 't meer nooit te vertrouwen.

Er rijden een man en een vrouw voor Emke uit. Wacht, die zal hij inhalen. Vreemd, hij kan niet zien, dat iemand hem voor is, dan móét-ie ze voorbij! De handen komen reeds uit de zakken, het lichaam buigt zich voorover; venijnig, met korte haaltjes snerpen de lichte ijzers over de gladde vloer: kras, kras, kras! kras, kras, kras! Heel vlug achter elkaar. Emke hijgt van inspanning, maar voor is hij ze!

„Kijk die jongen es rijden!” hoort hij achter zich zeggen.

Daar groeit hij van. Nu de handen maar weer in de zakken, want de lucht is prikkelend koud.

Kerstfeest! Plotseling flitst hem dat woord door 't hoofd. Waar komt het zo gauw vandaan? Hij weet het niet. Maar 't laat hem niet weer los. 't Zal hem

benieuwen wat voor boekje hij vanavond bij de uitdeling krijgt. Hij hoort in gedachten den dominee al vertellen, hij hoort zich zelf zingen: „De herderkens lagen bij nachte”

Ja die herders gingen op 't Kerstfeest naar de stal en hij? Hij? Hij gaat naar een hardrijderij! Emke schrikt van zichzelf. Dat is toch eigenlijk ontzettend Ja maar, 't is er zo mooi, zo'n wedstrijd in 't rijden is zo spannend en och, hij gaat maar heel even kijken, heel, héél even maar! Hij mag niet eens op de baan komen, want hij heeft geen cent op zak. Hij moet dus buiten de touwen blijven. Stil, hoort-ie daar de muziek reeds spelen? Ja zeker, dat is de muziek! Vrolijke tonen dringen door de koude, stille nevel tot hem door.

De handen komen weer uit de zakken. Hij moet nog maar een tikje harder, de muziek lokt!

Eindelijk is hij op de Pollen. Wat is er een volk op de baan! Overal vlaggen, die slap langs de stok hangen. Twee feesttenten. In de ene zitten de muzikanten, in de andere wordt warme chocola geschonken. Wat een drukte, wat een gewoel!

Daar gaat een belletje. Kijk, kijk nou, 't is al aan de gang, daar springen een paar van de streep, ze raken het ijs bijna niet, geweldig dat gaat er van langs! Zie die voeten eens, hoe ze zich reppen! Ze glijden, ze schieten, ze springen vooruit!

Met ingehouden adem staat Emke achter de touwen. Kon hij maar wat dichterbij komen. Maar dan moet-ie betalen.

Met spanning volgt hij de rijders en wacht de uitslag af. Nu zijn ze gelijk, maar de kleinste komt toch voor, ja, ja, hij wint het nog, hij wint het nog, zie maar Hoerageroep klinkt op! De kleine heeft het gewonnen en de grote Wat? Is dat is dat Emke

verbleekt. Dat is Wieger! Ja, dat is Wièger! Hij ziet het nù pas.

Dat is ook een teleurstelling! Wat zal Spinder ophoren

Het belletje gaat al weer.

Hoe laat zou 't zijn? Hij moet straks ook nog naar tante. Anders komt alles uit. Nog één rit afwachten.

Emke blijft langer dan hij van plan was. 't Is zo mooi en toch — tòch voelt hij zich hier niet thuis. Hij zou niet graag willen, dat bijvoorbeeld dominee of meester hem hier zag. Dan zou hij zich schamen, diep schamen ook. Maar hun bezoek behoeft hij ook niet te vrezen, diè komen hier natuurlijk niet.

Maar nu gaat hij weg hoor!

Aan een bejaard man vraagt hij nog gauw even, hoe laat 't is.

„Bijna half vier.”

Zó laat al? Dat had hij niet gedacht. Gauw voortmaken, over anderhalf uur begint het Kerstfeest! O, o, als hij eens te laat kwam! Schrik en bezorgdheid woelen ineens in zijn hart. Weet je wat, hij zal schuin over het meer rijden, dan is hij vlugger thuis.

Krasss, krasss! Krasss, krasss!

Emke zet er de sokken in! Maar vreemd is 't: stilaan bekruipt een angstig gevoel zijn hart. Die angst lijkt een griezelig spook, dat hem op 't lijf springt. Nu begint hij te gevoelen, dat hij naar een verboden plaats is geweest, naar een vreselijke plek, waar hij niet komen mocht. Hij is ook z'n ouders ongehoorzaam geweest, omdat hij willens en wetens ging doen, wat zij afkeuren. Dat stemmetje in zijn hart begint weer te spreken, het klaagt hem aan Emke krijgt berouw, kon hij deze slechte daad maar weer ongedaan maken

Ook vreest hij, dat z'n ouders in ongerustheid verkeren en dat ze zijn bezoek aan de Pollen zullen te

weten komen. Als ze bij oom naar hem gaan vragen, komt alles uit.

Of komt die groeiende angst misschien van die grauwe, zwijgende mist, die als een dichte vacht om hem heensluit en al dikker en dikker wordt?

Die vreemde angst kruipt 'm naar de keel, beneemt hem bijna de adem. Hij zal de wal maar gaan opzoeken, daar is 't toch veiliger. Als je eens op 't meer verdwaalde Emke huivert ervan.

Nòg geen wal ? Nòg geen riet ? Wat is dat nou ?

Emke spalkt z'n ogen wijd open. Daarmee probeert hij door die grimmige mistlaag heen te boren, die maar aldoor stil en vals om hem heen hangt.

Emke begint al harder te rijden, steeds harder. Al wilder slaat hij met z'n vuisten om zich heen, kon hij die benauwende mist er maar mee stuk slaan, wèg slaan!

Nòg geen vriendelijk-lachende oever met wit-donzen rietpluimen. Of is hij misschien de verkeerde kant uitgereden?

Best mogelijk! Dan maar terug, in tegenovergestelde richting! Zijn ogen beginnen te steken van dat scherpe turen in de mist. Maar al z'n zoeken is tevergeefs. Nergens land, overal ijs en mist. Een ontzettende gedachte hamert door zijn hoofd, snijdt door zijn hart: „Verdwaald, ik ben verdwaald !”

Hij krijgt een verlamdend gevoel in z'n benen, hij geeft het op, hij kàn niet meer.

Daar staat Emke, alleen op het wijde meer, radeloos, hulpeloos Hij weet in 't geheel niet, waar hij zich bevindt. Misschien heeft hij in allerlei bochten rondgereden, je kunt met die mist geen rechte richting houden.

Doodstil is 't om hem heen. Er dringt geen enkel

menselijk gerucht tot hem door. De mist kijkt hem van alle kanten treiterend aan. „Ik hou je vast, baasje! Ik laat je nooit door! Wat deed je ook stiekum naar de Pollen te gaan? Waar je ook rijdt, 'k ga overal met je mee! Je moet vannacht maar es op 't meer blijven, da's een goed ding voor zo'n ondeugenden jongen, als jij bent!” 't Is net of de mist dat tegen hem zegt.

De tranen springen Emke in de ogen. Stel je voor, dat hij de nacht op 't ijs moet doorbrengen. Dan komt hij niet op 't Kerstfeest. Erger nog, dan kan hij wel doodvriezen! Of in een wak rijden en verdrinken, want het meer is zo vals. Er kan nu wel een wak zijn, waar hij vanmiddag nog reed. Straks begint het ijs weer te barsten als bijna elke avond: oei-i-i-i! oei-i-i-i! O, als het eens plotseling huilend onder z'n voeten vaneen scheurde

„O, Heere Jezus, vergeef mij mijn kwaad en red mij!” fluistert Emke. Hij fluistert het, maar het klinkt als een kreet, die zich uit een berouwwol hart naar boven wringt.

Emke gevoelt het, hij heeft niets verdiend, ja straf en anders niet. Zou de Heere Jezus naar hem willen horen, naar zo'n ondeugenden jongen als hij is? Die dan pas aan den Heere Jezus, aan het Kindeke in de kribbe denkt, als hij in nood verkeert?

Maar plotseling ook schiet Emke die tekst te binnen uit Lucas 2, die hij vanavond op het Kerstfeest moet opzeggen: „Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de mensen een welbehagen.”

„In de mensen een welbehagen” Hij herinnert zich, dat vader vanmorgen op 't scheurkalenderblaadje las, dat ieder zijn eigen naam hier mag invullen. In de mensen een welbehagen, dus ook in hem, in Emke Veldstra, niettegenstaande al zijn kwaad. God heeft hem nòg lief, hoe slecht hij ook is. Dat maakt hem

blij, dat geeft hem moed Het ergste is nièt, dat hij verdwaald is, maar dat hij kwaad gedaan heeft. God wil 't hem echter vergeven, 't is immers Kerstfeest! En nu zal Diè 't ook verder goed met hem maken, dat gelooft hij

Daar glijden de rappe ijzers al weer over de gladde vloer, hij slaat zomaar een richting in, 't zal wel goed komen Vertrouwend geeft Emke zich aan God over. Die zal hem thuis brengen. Hij gelooft het zeker.

Biddend zoekt Emke zijn weg door de kille mist. Hij kan nog wel even moeten rondrijden, maar thuis komt hij.

Plotseling doemt er een groot, donker ding op in de mist. Emke kan het wel uitschreeuwen van vreugde. Een molen! Hier is de wal dus, ja kijk maar, er staat riet, de stengels zitten gevangen in de koude boeien van het ijs.

Emke vliegt, met de schaatsen aan, tegen de wal op. Een molen, maar welke? Er staan er drie aan het meer. Even bekijken! Ja, hij ziet het al: 't is de molen van Wiebe Rooks. Wel, nu is hij hun huis voorbij gereden! Dat is ook wat! Terug dus, maar dicht langs de wal.

Nu is hij gauw thuis. Een warm, veilig gevoel doorstroomt hem.

Kras, kras! Kras, kras! Het verlangen naar huis jaagt hem voort.

Hè — bijna rijdt hij tegen iemand op! Ze schrikken beiden, maar de mist hangt al weer tussen hen, als een zwaar gordijn. Emke weet niet wie het was. Vooruit, vooruit! Nu denkt hij weer aan z'n ouders, wat zullen ze ongerust zijn. Misschien zoeken ze hem al, oom en tante ook

Hier staat een bosje dicht aan 't meer. Emke herkent het. Het fluistert: „Kom je tòch nog terug?”

Nu nog een paar forse halen, dan de benen stil houden en daar glijdt Emke de behouden haven binnen

„Hij is er!” juicht een stem van de wal.

't Is moeder, die het roept. Vader komt toesnellen, een paar schaatsen in de hand.

„Jongen, wat heb jij een lelijke streek uitgehaald!” broemt vader kwaad. „'k Zou je juist gaan zoeken. De jongens van oom Gerrit kwamen hier en vertelden, dat ze jou niet gezien hadden. Toen merkten we, dat je schaatsen verdwenen waren. 't Is prachtig, hoor!”

„Och jongen,” zegt moeder, „wat heb je ons ongerust gemaakt. Je weet 't niet half. Wel tien keer heb ik op het meer gestaan en geluisterd of je er ook aankwam. 'k Had rust noch duur. Toen dacht ik, misschien is hij met die mist op het meer verdwaald. En waar moesten we je dan zoeken? Emke, jongen, dat had ik nooit van jou kunnen denken, dat je ons op een dergelijke manier zou misleiden.”

Moeders stem beeft nog van de spanning en haar ogen zijn nat.

„Vooruit, in huis!” zegt vader dan kort en tegen moeder fluistert hij: „Gelukkig, dat we 'm weer terug hebben, hè?”

Er dringen tranen naar z'n ogen

Maar dat moet moeder maar niet zien. Zo'n grote man ook!

De lamp brandt vriendelijk.

En de kachel broemt gezellig: „Kom, ben je daar weer, Emke? Kruip nu maar dicht tegen me aan, dan zal ik je es lekker warm stoven.”

Nu is bijna alles weer goed.

Bijna! Dat zegt Emke's hart. Zijn ouders weten nog niet, dat hij naar de Pollen geweest is. Ze denken, dat

hij zo maar wat heeft rondgereden. Als hij 't verzwijgt, worden ze 't misschien nooit gewaar. Toch zal hij 't vertellen. Zolang hij dat niet doet, blijft er een onrustig gevoel knagen aan zijn hart.

En dan biecht hij alles eerlijk op

't Gaat hortend en stotend, bij stukjes en beetjes, maar eindelijk weten vader en moeder de hele geschiedenis. Of ze het hem vergeven willen, vraagt hij met betraande ogen.

„Welzeker, jongen,” zeggen vader en moeder tegelijk. Ze zijn toch zo blij, dat Emke zijn hart voor hen heeft blootgelegd.

Moeder knuffelt hem tegen zich aan en fluistert: „Maar weet je, aan Wien je allereerst om vergeving moet vragen?”

Dan knikt Emke een paar maal vlug met zijn hoofd.

„Die hééft mij reeds vergeven,” denkt Emke blij, maar dàt durft hij niet zeggen

„Emke,” zegt vader dan nog, „nu zie je es, hoe gemakkelijk wij tot het kwaad verleid worden. Daar hebben we tegen te waken. Alléén kunnen we dat niet. Maar nu is 't zo heerlijk, dat het Kerstfeest is. De Heere Jezus is geboren. Hij wil onze Zaligmaker zijn. Hij wil ons van de zonde verlossen en ons een nieuw hart schenken, dat Hem waarlijk lief heeft en dient. Daar moeten we Hem om vragen, je vader, je moeder en — jij ook, jongen! Dan worden we sterk en gelukkig.”

Dan is 't een poosje stil.

De lamp brandt vriendelijk.

En de kachel bromt zo gezellig: „Nu is àlles weer goed, hè Emke, àlles!”

Die avond komt Emke te laat op het Kerstfeest.

De kinderen kijken verwonderd. Wie komt er nu te láát op een Kerstfeest?! Zij stonden al een half uur

voor de aanvang ongeduldig voor de brede kerkdeur te wachten. Ging die deur nooit open?

En Emke — die komt te láát!

Niemand begrijpt het.

Maar Emke denkt: „*Mijn Kerstfeest* is reeds eerder begonnen. Op de donkere, mistige plas, in de stille eenzaamheid van het wijde meer — daar begon *mijn Kerstfeest*”

Zijn mooie plekje in de hoek van de kerk is bezet. Op de voorste bank is nog een plaatsje voor hem open. Ziezo, hij zit al. Helemaal vooraan! Vanmiddag op de Pollen moest je een kaartje kopen om dicht bij het ijsfeest te kunnen zijn. Hij had geen cent op zak gehad en daarom — achter de touwen hoor!

En nu zit hij vooraan! En dat kost niets, helemaal niets! Neen, op het Kerstfeest hoeft niemand achter de touwen te staan.

Niemand hoeft er uit de verte naar te kijken. Of je rijk bent of arm, dat doet er niet toe, het Kerstfeest is voor alle mensen.

Zó groot is de liefde van God.

Emke heeft nu het gevoel, dat niemand zo blij kan zijn als hij.

Daar zitten zijn vader en moeder. Wat kijken ze gelukkig!

Er wordt verteld, er wordt gezongen en dan — dan moet Emke zijn tekst opzeggen. Het zijn wel zes verzen. Hij gaat staan en zijn stem klinkt helder en blij door de volle kerk, als hij 't laatste vers opzegt: „Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de mensen een welbehagen.”

Zijn mond zegt het, maar zijn hart juicht het mee. Men kan het horen aan zijn stem.

Nog nooit heeft Emke zo'n heerlijk Kerstfeest gevierd. Nu begrijpt hij wat vader laatst tegen den

ouden Spinder zei: „Ons hart heeft aan het Kindeke
genoeg.”

Het feest is afgelopen.

Emke en z'n ouders zoeken hun huisje weer op.

De witte weg is vol terugkerende feestgangers.

Gelukkig, de mist is opgetrokken.

De sterren twinkelen.

En boven de blanke aarde staat glashelder de maan.

K. Norel.

Tocht met de ijsvlet.

III. Tocht met de ijsvlet.

Een ruk aan de slinger, nòg een. Contact!

Tjoemp, tjoemp, tjoemp, pompt de motor. Het schip gaat trillen.

„Los!” roept de schipper.

Op de plecht staat Albert met de korte pikhaak in zijn knuisten. Hij stoot de punt in de schoeiing, duwt.

De kop buigt af. De U.K. 80 loopt de haven uit. Hij rondt het hoofd.

En nu doet Albert Kramer een raar ding. Hij neemt zijn karapoes van het hoofd en wuift. Er staat geen mens op het hoofd of op de pier. Niemand kijkt van de Berg¹⁾ de kotter na. De U.K. 80 is een nummer uit de vloot. Wie kijkt er naar om, als ze uitvaart? Albert wuift zo maar tegen het eiland. Tegen de rode daken en de hoge kerk, tegen de groene bomen en de witte vuurtoren. Hij wuift vaarwel en tot ziens; hij wuift om het plezier, dat hij varen mag, vandaag voor het eerst.

Lubbert, de knecht, lacht om den jongen. „Tegen wie zwaai je zo, Ab? Tegen je boertjes in bed?”

Nu beseft Albert, dat hij dwaas deed door zo maar z'n muts te zwaaien tegen niemand. Hij krijgt een kleur en plant de karapoes op zijn hoofd. Een klein, hups lokje krult er onder uit, en als de blos van verlegenheid is weggezakt, dan blijft het tintelend plezier in Albert's ogen.

Het is ook wel een ding, waar je blij om wezen kunt, als je eindelijk de zevende klas door bent en van school mag. Vooral wanneer je, net als Albert, er al jaren naar gehunkerd hebt om aan boord te komen van je vaders schuit en mee te vissen.

¹⁾ De Berg is de hoge westkust van Urk, vanwaar men een ver uitzicht heeft over zee en de bidders kan zien wegvaren.

Wel honderd keer had Albert met jaloerse ogen van de Berg de kotter nageogd, wanneer die op de golven naar het Noorden reed. En tenslotte had hij de maanden en de weken en de dagen geteld, die hij nog naar school moest, eer het uur der vrijheid slaan zou.

Nu is het dan eindelijk zo ver. Op deze voorjaarsdag mag hij naar zee, voor het eerst.

Hij heeft de anderen thuis vanmorgen „genacht”¹⁾ gezegd. De broertjes hebben, slaapdronken, maar flauw teruggebromd. Maar moeder is heel vroeg opgestaan, nu haar oudste jongen voor het eerst naar zee ging. En de blijdschap is bij Albert een ogenblik weggevoeid, toen hij zijn moeder de afscheidszoen gaf. Hij heeft haar veel langer vastgehouden dan 's avonds bij de nachtzoen, en toen hij losliet, heeft hij haastig met zijn mouw langs zijn ogen geveegd. Geen mens hoefde te weten, dat daar wat brandde . . .

Dit was gauw over. Op weg naar de botter won de vreugde van het vooruitzicht het reeds van het verdriet der scheiding, en als hij eenmaal aan boord is, zijn de tranen glad vergeten.

Daar zakt het eiland weg. De daken lopen ineen. De bomen worden een vervagende vlek. Je ziet nu alleen nog maar de witte vuurtoren als een helder streepje tegen een grauwe achtergrond. Nu zinkt ook dat weg. De zuiderkim wordt vlak.

Aan stuurboord schuift Friesland voorbij; een groene band op de horizon, met een enkele karteling van een hoge boerenhofstee, en de lange toren van Hindeloopen, gevolgd door de dikkerd van Workum. En dan komt voor de boeg een blauwe streep, een streep, die zwaar wordt en groeit tot een massief lichaam van basalt en keileem. Ze naderen de afsluitdijk.

¹⁾ Uitvarende Urkers groeten de hunnen óók 's morgens met „genacht”.

De sluizen van Wieringen omsluiten de kotter. Hier wordt het schip opgeheven tot het zeepeil. Daar, in het hoge sluishuis zit de man, die dit wonder voltrekt. Hij heeft op een knopje gedrukt en de zware ijzeren sluisdeur is achter de U.K. 80 gesloten. Op een ander knopje, en uit onzichtbare diepten is het water in de kolk gezogen, dat het visserschip gelijktijdig met vier zwaar geladen klippers in weinige minuten optilt van het meerpeil naar de vloedstand van de Waddenzee. Een derde druk op een knopje laat de schepen vrij naar buiten.

Albert snapt niet hoe dit allemaal zoo kan. Hij staat nu bij zijn vader in de stuurkast en die wijst hem op de tonnetjes, welke de smalle vaargeul merken. Tonnetjes aan stuurboord en aan bakboord, zwarte tonnetjes en rode, met afgeplatte of kegelpunten, soms met een kruis er bovenop. Dit is de Doove Balg, daar is de Wierbalg. Nu zijn ze in het Marsdiep. Hier zijn geen bakens meer. Het water is hier diep en breed genoeg.

En nu kom je feitelijk pas goed op zee. Breder en hoger worden de golven. Het water wordt doorschijnend groen; op elke rug kruiven helderwitte kammen. De kotter begint een jolig spel met die golven. Hup, troont hij bovenop een golf, plons, ligt hij in een waterdal. Het is klimmen en glijden, als maar door.

„Nog wat schik?” informeert Lubbert.

„Ikke wel hoor!” doet Albert groot.

Lubbert blijft op hem letten; soms is er een spottend lachje om zijn mond. Als straks de kor overboord moet, roept hij den jongen. Ab komt, langzaam en min of meer slingerend.

„Pak an dat net!” gelast Lubbert, en Albert slaat zijn handen aan de simmen¹⁾). Maar hij doet het niet

¹⁾ Simmen, het touwwerk, waarin de netten zijn gevat.

naar Lub z'n zin. „Nee, jongen, zó! Och vent, je droomt!”

Albert wil wel helpen, maar hij kàn niet. Zijn maag doet zo raar. Z'n wangen zijn koud, en toch schijnt hij te zweten.

Nu ziet Lubbert ook, dat er iets aan hapert. „Aha, is het zo laat? Vooruit jô, jouw plaats is over de verschansing. Schipper,” roept hij naar de stuurkast, „help es even mee. Albert moet de visjes voeren!”

Albert hangt, wit en ellendig, over de verschansing. Een groene muur vliegt op hem toe; een diepe afgrond opent zich. Hij zit op een schommel, die als maar doorslingert en niet te stoppen is. En elke keer, dat de schommel naar beneden gaat, vliegt Albert's maag omhoog.

„Heb je nou nòg schik, visserman?” spot Lubbert met ellende.

Albert is te naar om wat terug te zeggen

Zo ging het de eerste maal, dat Albert naar zee was.

Maar na een volle zomer en een lange herfst van regelmatig varen en vissen, is Albert door de pokken en mazelen heen en is hij een kwiek en handig jong maatje geworden op de kotter. Hij heeft zeebenen gekregen. De kotter kan niet zo hevig slingeren of hij komt van achter naar voor en hij zet thee en koffie, zonder dat de ketel of de kommen uit zijn handen vallen. Hij kent de motor op een prik, net zo goed als zijn vader en beter nog dan Lubbert, die het nog nooit staan heeft op zo'n rammelende en kuchelende duvels-toejager aan boord. Lubbert vond het vissermansleven vroeger, toen ze nog zeilden en niemand aan een motor dacht, veel mooier.

Als de kor moet worden opgehaald, staat Albert

aan de lier. Hij haalt een handle over, trekt een draad door. Ha, daar grijpt de motor al. De schuit draait vanzelf naar het net toe; de kor kruipt bij het boord omhoog. Albert laat de machine draaien, tot de druipende zak met vis tegen het boord hangt. Nu de lier vast en met z'n drieën aan de kuil. Ahoi! een zetje. Nòg een. Een derde! Het net is binnenboord.

„Ha, Lubbert, dat gaat toch beter dan in jouw tijd, niet! Wou jij nou heus graag de kor weer met je handen binnen hijsen?”

„Aap van een jongen!” gromt Lubbert. „Werk, inplaats van dat je praatjes maakt!”

Alberts handen graaien al druk in de vis. Hij mikt ze in de onderscheiden bunnen: hier de bot, daar de schol. Het ondermaatse goed gaat overboord en de krabben trapt hij dood.

Het bevalt Albert best op zee. Elke Maandag komt hij fluitend aan boord. Maar elke Zaterdag is hij toch ook blij, dat de schuit weer binnenloopt. Hij wil het voor de anderen niet weten; een jongen, die vaart, is geen kind meer. Maar als de week half om is en het weer op de thuisvaart toegaat, verlangt hij al sterker naar zijn moeder. Wonderlijk is dat, meent Albert. Nu ik geregeld weg ben, is het net of ik veel meer van haar houd dan vroeger. 's Zaterdagsavonds als vader naar de scheerwinkel is en de kleintjes naar bed zijn, zit hij vaak een hele tijd met haar samen in de kamer. Soms praten ze, vaak ook zitten ze zomaar stil. Zij stopt kousen en hij leest. Maar dikwijls dwalen zijn ogen dan uit zijn boek naar zijn moeder toe.

Dit wordt een korte week. Zaterdag is het eerste Kerstdag. Sommige Urkers zijn al naar huis gevaren. De U.K. 80 zal morgen gaan. Vandaag hebben ze heel goed gevist. Daar moeten nodig nog een paar trekjes

bij, voordat het uit is met de visserij gedurende de weken tussen Kerst- en Biddag¹⁾).

Het is koud op zee. Het vriest. De plecht is één bonk ijs van bevroren buiswater. Op het dek moeten ze telkens pekels gieten, anders kunnen ze er gaan noch staan.

De vorst is plotseling gekomen. Gister zat de wind nog in het zuidwesten. Hij is eensklaps omgelopen naar het oosten en hij wakkert nu aan tot een storm, die de koude van Rusland en Polen over Nederland brengt.

De U.K. 80 zwerft ver uit de kust, ter hoogte van Bergen.

Den Helder en IJmuiden zijn beide even ver weg. Maar naar Den Helder moet je tegen de wind opkloppen, die nu noordoost geworden is en naar IJmuiden kan je zijwind zeilen. „Zuidoost voor!” roept Kramer naar Albert in de stuurkast, en deze houdt zijn koers naar die streek.

Laat in de avond komen ze tussen de pieren. In de nacht tuffen ze door het Noordzeekanaal. Wat losse schotsen bonken tegen de scheepshuid, maar van hinder door het ijs is nauwelijks sprake.

„’t Valt mee,” meent Albert zijn vader op te kunnen monteren.

De schipper blijft bezorgd kijken.

„Je weet er niets van, jongen. Het Noordzeekanaal is nog nooit dicht geweest. Je moet straks maar eens zien op het buiten-Y. Bij dit weer gooit het daar ijs. Ik vrees, dat we er niet door kunnen.”

Bij de Oranjesluizen horen ze het al. Alles zit vol bij Schellingwoude. De Lemmer- en Zwolsche boten zijn blijven steken. Als die het niet kunnen redden,

¹⁾ Urker biddag is de tweede Woensdag in Februari. Gewoonlijk wordt in deze mid-wintertijd niet gevist.

hoeft de U.K. 80, al heeft hij dan een sterke motor, het niet te proberen.

„We laten de schuit liggen en gaan met de trein naar Enkhuizen,” slaat Kramer voor. „De postboot zal nog wel varen.”

De sluiswachter hoort het en hij wijst op een briefje, opgehangen in een klein glazen kastje aan de muur van het sluishuis: IJsinlichtingendienst. Bij Enkhuizen staat een E.

Albert weet wel wat dat beduidt: Alle scheepvaart, ook voor grote stoomschepen, wegens ijsgang gesloten. Er kan te Enkhuizen net zo min een schip de haven in of uit als hier bij Amsterdam.

„Hoe is het bij Kampen?” informeert de schipper.

Het staatje vermeldt D. Voor kleine stoom- en motorschepen gesloten; grote stoomschepen kunnen nog varen.

De sluiswachter heeft ook door de radio gehoord, dat de „Geusau” gister in Urk is aangekomen en 's avonds laat weer naar Kampen is vertrokken.

De boot vaart vandaag natuurlijk weer terug naar het eiland. Als ze zich haasten, zullen ze hem nog wel kunnen halen. Dan zijn ze vanavond thuis.

Plunjezak op de schouder gaat de bemanning van de U.K. 80 naar het Centraal-station.

De trein davert over de besneeuwde Veluwe. Heuvels hebben witte flanken; in luwe hoeken aan de zoom van bossen liggen hoog-opgewaaide banken. De spichtige heiplantjes steken zwart en kaal boven het sneeuwdek uit. Binnen twee uur heeft de sneltrein hen in Zwolle gebracht, en voor het station daar wacht de bus voor Kampen reeds.

Ze komen op de IJselkade.

Geen postboot!

„Nee,” vertelt de scheepsagent op hun vraag. „De

boot is er niet en ze komt ook niet. Net telefoon gehad. Bij Urk is ze blijven steken in het ijs."

Daar staan ze nu. Hun schip is ver weg en hun huis is onbereikbaar. En morgen is het Kerstfeest.

Ze zitten een poos in het kantoortje van den scheepsagent. Buiten giert de noordooster; hier snort de kachel. Maar ze kunnen hier toch niet blijven.

Ze weten zelf niet wat ze zullen doen.

Daar ratelt de telefoon. De Groot neemt de hoorn.

„De ijsvlet, vandaag nog?"

„All right. Wij gaan naar Schokland. Tot ziens." Rrrrrt!

Albert is opgetogen. De ijsvlet gaat over. Nu kunnen ze naar huis!

Kramer en Lubbert zijn niet zo in de wolken. De ijsvletten hebben vaak vreselijke tochten gemaakt. Bloedreizen noemt men ze op Urk. Het lokt hen niet.

„We moesten maar naar Amsterdam terug gaan," vindt Kramer.

„Maar vader," protesteert Albert. „Moeder met de Kerst alleen met de kinderen, en wij met z'n drieën op die nare botter!"

„Ik dacht, dat je nogal graag aan boord was," glimlacht Kramer.

„Ja, als je vaart. Maar met de Kerst! Nee, vader, we moeten naar huis."

Kramer weifelt. Hij is nog nooit niet thuis geweest met Kerstfeest. Die dagen zijn zo mooi op Urk. De havens liggen vol schepen, want de hele vloot is thuis. En als de klokken luiden, gaan alle mensen op. Geen deur blijft gesloten op de roep van den geboren Koning: Komt! komt! komt!

Hij kijkt De Groot aan. „Kunnen we mee?"

„Je weet het, de directie neemt geen passagiers aan voor een reis met de vlet. Maar jullie” — hij knikt naar Kramer en Lubbert — „jullie kent het werk. Wij zullen geen last van je hebben. Als je het aandurft en je wilt den jongen ook meenemen, dan zal ik je niet tegenhouden.”

Kramer is nog niet besloten. Albert is toch eigenlijk nog een kind. Zou hij hem aan dit gevaar en deze ontbering mogen blootstellen?

„Vader, laten we gaan,” pleit de jongen. „Van mij hebt u geen last, vast niet. Hoe ben ik aan boord?”

Aan boord is Albert handig en flink. Daar gaat niets van af. Nooit heeft Kramer zo'n jongen aan boord gehad. Hij is trots op zijn zoon. „Nou vooruit dan maar,” beslist hij.

In een vrachtauto rijden ze, boven op een stapel zakken post, naar de mond van de Ketel. De wagen schokt en slingert op de smalle, gladde, slecht bestrate weg. De mannen zwaaien tegen de ene en de andere zijwand van de auto. Soms worden ze met zoveel vaart tegen het beschot gesmakt, dat het kraakt. Albert weet niet wát dan eigenlijk kraakt: het hout of zijn botten.

„Voorproefje van wat je straks te wachten staat,” profeteert Lubbert, als Ab met een benauwd gezicht zijn zere schouder wrijft.

Daar zijn ze bij zee.

Het Kampereiland ligt achter hen, kaal en doods: opgewaaide sneeuwbanken plekken wit tussen het vaal-gevroren gras.

Het meer is net zo stil als het land: één grote witte vlakke, waarop geen spoor van leven te bespeuren valt. Aan de Ketelmond loopt de IJsel plotseling dood.

Hier ligt de ijsvlet.

Op het oog is het een gewone roeiboort. Maar er zitten ijzers onder: een soort skiën. Zo is ze boot en

slee tegelijk, een amphibie, dat in het water en op het ijs vooruit kan.

De bemanning staat al klaar, maar er ontbreken twee. Ze liggen thuis met griep. Het komt nu werkelijk goed uit, dat Kramer en Lubbert mee over willen. Zij kunnen invallen voor de zieken. Albert mag naast den schipper lopen achter de vlet. Klompen zijn beschikbaar, werkbroecken ook om over de Zondagse ballons te stropen; de hamen voor de trekkers liggen klaar.

Daar gaat de vlet. Vier man naast bakboord, vier man naast stuurboord; de Groot en Ab er achter. De mannen terzijde trekken in de hamen.

Het loopt lastig in het begin. Het ijs is glad onder de klompen. Maar het boord van de vlet geeft steun en straks, als ze uit de luwte van de Ketel weg zijn, is het ijs ruw. Dan glijdt men niet zo erg.

„Is dit nou een bloedreis?” vraagt Ab zich af. Het loopt hier best op het ijs. Nou ja, de wandeling wordt lang. De afstand naar Urk is vijftientwintig kilometer. Dat is zeker zes uur lopen in het kalme tempo, dat zij onderhouden. Maar anders

„Handen op 't boord houden,” wijst De Groot hem terecht. „En als de schuit zakt, onmiddellijk er in springen.”

Albert vindt zijn buurman overdreven voorzichtig. De ijsvloer is zo stevig als het kan. Het kraakt niet eens onder de voeten van de mannen of onder de zware vlet. Wat voor gevaar zou er wezen ?

Opeens een knal als van een kanon!

De boeg duikt weg. De mannen slingeren zich aan boord. Het achtereind van de vlet springt omhoog. Het botst tegen de borst van den jongen. Zijn vingers klemmen de rand. Dan duikt het boord diep naar beneden. Zijn voeten zakken in ijskoud water.

Vaders knuisten slepen Ab binnen boord.

„Ik heb 'm nog gezegd, houd je aan het boord vast,” verontschuldigt De Groot zich.

De vlet zit rondom in het ijs. Voorop stoten twee man een geul. De anderen werken de boot met pikhaken vooruit. Meter voor meter wordt een pad gewrongen.

Nu wordt de tocht toch anders dan een wandeling! Albert rilt van de kou.

„Er uit!” commandeert de schipper na een uur. Ze zijn weer op vast ijs gestoten. Breken gaat niet meer. De vlet moet er weer overheen.

Tien man in de touwen om te trekken. Ahoi! ahoi!

Ze glijden uit. Op het gladde ijs houden klompen geen keep. Op sokken trekken ze opnieuw. Ahoi! ahoi!

Steunend wringt de vlet zich tegen de ijswal op. Het ijs brokkelt af onder haar gewicht. De boeg zakt weer weg.

Nog eens trekken! Daar schiet de vlet met een vaart op het ijs. Ze glijdt weer. Vier man rechts, vier man links; de schipper en de jongen er achter. Vooruit!

Albert is dol-blij, dat hij weer lopen mag. Zijn natte voeten zijn als steen zo koud geworden van het zitten in de open boot. Een stapel zakken, door De Groot over hem heen gelegd, hebben z'n voeten voor bevriezen behoed, maar de kou konden ze niet weren. Die kroop bij zijn benen omhoog en de scherpe oostenwind sneed door zijn kleren heen. Hij was balorig van de kou. Nu loopt hij zich weer warm.

Zo gaan ze voorwaarts over de stille, witte zee. Ijs is aan alle kanten. Vóór, achter, links en rechts. De Overijsselse kust is al lang weggekropen in de grauwte van de winterdag; Schokland is nog niet te zien. De grijze hemel staat als een lage koepel boven deze kille witheid. Albert is aan eenzaamheid niet ongewoon.

Op de kotter zijn ze soms dagen alleen. Slechts af en toe kunnen ze de duinen zien als een flauwe geel-grijze streep. Anders niets dan water en lucht. Daar heeft Albert zich nooit eenzaam gevoeld. Je was in de vertrouwde omgeving van de kotter, en rondom je was het levende water, dat altijd klokte en bruipte, dat altijd zong. Hier is de dood. Wit en zwijgend is alles, verstijfd in de greep van de vorst. Daareven passeerden ze een grauw hoopje, dat uitstak boven het witte ijs. Het overschot van een doodgevroren meeuw!

Albert huivert. Is het van de kou, opgedaan bij het zitten in de vlet straks? Of is het van wat anders?

Zó niet, Albert, houdt hij zich voor. Je vader is immers bij je, en acht sterke mannen. En de Heere in de hemel ziet je hier net zo goed als thuis of aan boord.

Natuurlijk, dat is zo. Maar prettig vindt hij de ijstocht nu toch niet meer.

Eindelijk wat leven. Daar voor hen scheren meeuwen. Ze buitelen en tuimelen net zo dol als ze het vaak doen achter het schip, wanneer er blik over boord gaat. Ze duiken straalrecht naar beneden. Er moet daar bepaald een wak zijn, waar de meeuwen vis in zoeken.

Hier houdt het ijs reeds op. Een grote donkere plas temidden van de ijswoestijn.

Zouden ze omlopen? Het optrekken van de vlet uit het water op het vaste ijs is hun straks slecht bevallen.

De zwarte vlek rekt zich echter uit naar zuid en noord. Heel in de verte ziet men nog meeuwen spelen. Wie weet hoe ver ze lopen moeten, om er om heen te komen!

„Er door maar!” zegt De Groot.

Het varen gaat beter dan straks. In dit open water kunnen de riemen worden gebruikt. De vlet scheert er

over. Zo is het wak spoedig gepasseerd. Ze stoten weer op ijs.

„Ahoi! ahoi!”

Opnieuw staat de vlet op de vloer. Voorwaarts!

De korte dag loopt op een eind. De schemer valt reeds.

Nu worden de lampen van de vuurtorens ontstoken. Recht vóór de moede mannen begint een licht te pinken. Dat is Schokland!

Het licht is dicht bij. Nog een goed kwartier, een half uur misschien, dan kunnen ze er zijn, als ze in dit tempo doorgaan.

„Zouden we vanavond nog thuis kunnen wezen?” vraagt Albert aan zijn vader.

Kramer haalt zijn schouders op. „Het is nog een heel eind. Schokland is net de helft. Maar als het ijs aan de andere kant goed is? Heb jij zin?”

Albert verbijst zijn moeheid. Hij verbijst ook zijn vrees op dit dodenveld. Hij *wil* thuis zijn op het Kerstfeest.

„Natuurlijk!” zegt hij.

De mannen lopen sneller; ze verlangen naar voedsel en naar rust. Vlakbij wenkt het nodend licht.

Krak, krak, krak!

Plotseling golft het water onder de wegzakkende boot vandaan, het spoelt over de voeten van de trekkers.

Onthutst werken allen zich aan boord.

Deze tegenslag op het laatste moment had niemand meer verwacht.

Weer zijn twee aan het breken en zes aan het pikken.

Moeilijk wringt de schuit zich door het brokkelend ijs.

Het veld wordt sterker; men kan het bijna niet meer stuk rammeiën.

Er uit maar weer.

Ze trekken, trekken

Onheilspellend kraakt het ijs onder de voeten van de mannen; het buigt en golft. Ze moeten weer haastig aan boord springen, willen ze niet te water storten.

Dit is het ongelukkigste van alles. Het ijs is juist te zwak om schuit en mannen te dragen en haast te sterk om het te breken.

De mannen voorop beuken met hun zware bomen het ijs; die aan de zijden duwen met alle macht. Albert heeft ook een pikhaak gegrepen. Onder dit werk vergeet hij de vreselijke kou van zijn natte voeten.

Als een slak kruipt de vlet door het ijs. Nu wordt het zo hard als metaal.

„Er uit!” gebiedt de schipper nog eens.

„Ahoi! ahoi!” Tien sterke mannen trekken, trekken. De vlet springt op het ijs.

Gewonnen! Nu zijn ze zó aan land.

Ach! Honderd meter verder zakt de schuit weer krakend naar beneden en begint de hopeloze strijd opnieuw. Het is nu volslagen nacht geworden. De toortsen en de stormlantaarns zijn ontstoken. Albert draagt een rokende fakkel. Het rosse licht valt op de mannen, die hijgend aan de touwen trekken.

De vlet ligt opnieuw voor een ijswal en ze wil er niet op. Telkens brokkelt het ijs af voor de boeg. De mannen zweten in de bittere kou. Hun ahoi-geroep is hees en schor geworden.

Er valt een dikke mist. Het licht van Schokland vergloeit tot een spijker. Het verdwijnt.

Alleen is het tiental; alleen in ijs en water, gewikkeld in de kille deken van de mist.

Albert klappertandt van kou en angst.

Waren ze maar in Kampen gebleven! Waren ze maar teruggegaan naar Amsterdam! In het vooronder was het goed. Hier loert de dood. Albert probeert zich

te troosten met de gedachte, dat God ook nu bij hem is; dat de Heere hem ook hier ziet en dat Hij redding schenken zal. De kou en de ellende beletten hem er troost uit te putten. Hij is volslagen moedeloos

Eindelijk staat de vlet weer op het ijs. De mannen gaan voort, zwijgend. Zonder hoop of verwachting, dat dit de laatste tegenslag zal zijn. Maar met taaie volharding. Albert sjokt moeizaam mee, half hangend op de achterplecht. Zijn hoofd lijkt wel leeg. Hij kan amper meer denken. In zijn voeten heeft hij geen gevoel meer. Als houten blokken sleept hij ze mee

En daar staan ze opeens aan wal!

De mannen juichen.

Albert kan er amper blij om zijn.

„Hoe is 't, m'n jongen?” vraagt Kramer bezorgd.

Hij glimlacht flauw. „Rusten.”

Maar daar zijn ze nog niet aan toe.

Schokland telt drie gezinnen. Die zijn niet ingesteld op twaalf logés.

Aardappelen en vet kunnen ze er krijgen; groenten uit het vat, en brood van eigen baksel, maar onderkomen kunnen zij niet bieden. De oude kerk is het verblijf voor de mannen van de ijsvlet.

Albert strompelt over de ruwe weg.

Het is een vreemde kerk. Alleen de boogramen laten je geloven, dat deze oude schuur eens het Godshuis is geweest der laatste bewoners van het verlaten eiland. De vloer is vuil en rommelig; roestige kribben staan langs de kale wanden; uit de strozakken stijgt een mufte reuk. En door de gebroken ruiten zuigt een kille wind.

De mannen klagen niet.

Zij steken de brand in de roestige kolomkachel. Ze dichten de gebroken ruiten met proppen papier en

oude zakken. Twee gaan aardappelschillen, en zodra de kachel snort, zet een derde water te vuur.

Het is heel laat voor ze eten, maar des te grager gaat de kost erin. En daarna zitten ze in een kring rondom de roodgestookte kachel met hun benen naar het vuur. Albert ook. Het voedsel en de warmte hebben hem helemaal weer bijgebracht.

Vier stormlantaarns geven een spaarzaam licht in de holle ruimte. Door de reten van de oude kachel spelen rosse vlammen. Ze werpen Rembrandtieke glansen op harde koppen.

Enkelen praten van naar bed gaan.

„Het is Heilig Avond,” zegt Kramer.

„Hé ja, het is Heilig Avond.”

Niemand heeft er aan gedacht, dat het morgen Kerstfeest is. Ze zijn vervuld geweest met hun werk en hun nood.

Kramer heeft zijn plunjezak uit de vlet meegenomen. Albert en hij hebben er droge kousen uit gekregen. Nu haalt hij er zijn bijbeltje uit.

„Vinden jullie het goed?”

Allen knikken.

Kramer's zware stem leest Jesaja 9:

„Het volk, dat in duisternis wandelt, zal een groot licht zien; degenen, die wandelen in het dal van de schaduwen des doods, over hen zal een licht schijnen.”

Wat past dit allemaal op ons, denkt Albert. In duisternis wandelen. Zij hebben het gedaan. Schaduwen des doods. Die zijn over hen gestreken. En een groot licht is over hen opgegaan, toen zij zo onverwacht de vaste grond onder hun voeten hadden.

„Want een kind is ons geboren,” klinkt Vaders zware stem, „een zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op zijn schouder en men noemt zijn naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vredevorst.”

Dat is een groter licht dan hun redding, weet Albert. Het geboren Kind, de Zoon, dien God aan zondaren gegeven heeft, dat is het grote licht van Kerstmis.

Albert kijkt om zich heen. Het flauwe lantaarnlicht glimt langs dikke spinnewebben; het doet de ijsbloemen op de ruiten glinsteren. Daarnaast puilt een vuile gonjezak uit een gebroken raam. Een wonderlijke kerk is dit.

Maar toch een kerk.

„Laten we bidden,” stelt Kramer voor.

De handen worden gevouwen en de hoofden buigen zich.

„Heere God, wij danken U, dat Gij ons heden hebt geleid door alle doodsgevaar en ons veilig hier hebt gebracht. Doe Uw licht over ons schijnen. Laat Christus ons aller Koning zijn. Geef, dat wij het Kind in de kribbe mogen erkennen als onzen Heiland en Heer.”

Niet altijd bidt Albert met zijn vader mee. Soms zijn z'n gedachten heel ver weg. Maar ditmaal zegt zijn hart op elk woord amen.

Ja, het is hier toch een kerk.

Dan gaan ze slapen. Albert hoort diep ademhalen, links en rechts. Hij ligt wakker. De wind huilt aan de ramen; ratten trippen op de vloer en knagen aan een weggeworpen broodkorst

Dit is de Kerstnacht.

Straks, nog voor het krieken van de dag, zullen op het dorp jonge stemmen in de straten klinken. Er zal gezongen worden: Stille nacht, heilige nacht en Vrede op aarde Vorige jaren is hij door dat zingen gewekt op Kerstmorgen. Zo hebben de engelen ook gezongen bij Bethlehem, dacht hij toen. Deze keer gebeurt dat niet. Zijn huis is ver. Hij weet niet of hij er morgen komen zal. Hij zal niet met vader en moeder en de broertjes naar de kerk gaan.

Maar Christus is immers aan geen plaats of tijd gebonden. Albert ziet in het schemerig licht van de een stormlantaarn, die is blijven branden, de witte winterbloemen glanzen op de ruitjes. Hij ziet het Kind van Bethlehem, opgewassen tot den Vorst des Levens. Zegenend breidt Hij de handen uit: Ziet, Ik zal met U zijn alle de dagen, tot aan de voleinding der wereld

Als Kramer te middernacht wakker wordt, moet hij even naar zijn jongen kijken. Hij is wat ongerust of de reis Ab niet te veel heeft aangegrepen.

Met de lantaarn licht hij bij. Albert slaapt met een gelukkige glimlach op zijn gelaat.

De zon van de eerste Kerstdag is opgegaan, eer de vermoeide mannen in het oude kerkje uit hun slaap ontwaken.

Er wordt op de deur geklopt. Open open!

De vlet van Urk is aangekomen. Vanmorgen vroeg is ze van het eiland vertrokken. En binnen twee uur was ze hier. Overal sterk ijs; geen wak ontmoet. De mannen zijn nog fris en monter en ze willen aanstonds naar Urk terug. Dan kunnen ze nog vóór de middag thuis zijn.

Vrouw Kramer zit in haar leunstoel. De kinderen spelen op de vloer. Die zijn vrolijk. Zij niet. Vanmorgen in de kerk is haar zorg voor een poos van haar afgevallen. Toen heeft ze met de gemeente gedeeld in de vreugde over den geboren Koning. Nu tobt ze weer over haar man en zoon. Waar zouden die zijn? Ze weet niets. Ze weet slechts, dat ze dit Kerstfeest alleen is met de kleintjes; en dat ze op Urker Dankdag ook alleen zal zijn en met Nieuwjaar. Met zoveel ijs in zee vaart er de eerste weken vast geen boot

Wat hoort ze daar voor stemmen? Wat rinkelt er aan de deur en stommelt in het portaal?

„Vader!” roept Klaas.

„Albert!” schreeuwt Harmen.

„Och jongens, dat kan niet!”

„Dat kan wèl, moeder,” zegt een heldere stem.

„M'n jongen! Mån! Waar komen jullie vandaan?”

„Niets vragen, moeder. We zijn er. En dit wordt een Kerstfeest, zoals we nog nooit hebben gevierd!”

Jan Knappe Mzn.

Het kruis in de Kerstnacht.

IV. Het kruis in de Kerstnacht.

Joostje was al jaren ziek, hij was eigenlijk nimmer gezond geweest. Hij had nooit schoolgegaan als andere kinderen. Hij had ook nooit gespeeld en geravot, hij had alleen gekeken hoe andere jongens speelden en ravotten in de straat. Hij kon het zien vanuit het raam van zijn ziekenkamertje, als moeder het ledikant vlak bij het venster schoof en de gordijnen wegtrok. Dan speelden de ogen van Joostje met de jongens mee, en een enkele keer had hij tegen moeder geklaagd: „Moe, nu gaan de jongens al weg en het ging zo fijn, vraag eens of ze nog wat blijven, toe” Soms waren ze gebleven, omdat die vriendelijke juffrouw het vroeg, en omdat ze peper-muntjes van haar kregen, en ook wel omdat het zo heerlijk was om allerlei braniestukjes uit te halen, terwijl zo'n ziek jongetje naar je keek en er om lachte

In de zomer mocht Joostje dikwijls in de tuin liggen achter het huis. Dan bracht moeder hem in zijn ligstoel onder de schaduw van de kastanjeboom, die op het erf van den buurman stond, de takken staken ver buiten de witgekalkte stenen schutting In de tuin te liggen was een van de plezierigste dingen, die Joostje kende. Dan lag hij stil in zijn stoel en moeder kwam bij hem zitten, soms vertelde ze verhaaltjes of ze las hem voor. Maar hij had ook wel graag, dat moeder zat te naaien. Dan kon hij urenlang liggen, zijn handen saamgevouwen op het witte laken, luisterend naar het zingen van de vogels Met zijn ogen volgde hij het fladderen van de vlinders, het spelen van de zonnestraaltjes door het donker gebladerte van de hoge kastanjeboom Hij genoot van de geur der bloemen, de

rozen, die tegen de witgekalkte schutting rankten, de reseda onder het raam van de keuken Zo'n zomerse dag was voor Joostje een feest, en altijd als vader 's avonds van zijn werk thuiskwam, informeerde hij bezorgd: „'t Zal morgen toch niet regenen, vader?" Grote mensen hebben verstand van het weer en Joostje stelde in vader zeer veel vertrouwen

Nu was de zomer weggegaan De zomer had de bladeren meegenomen van de kastanjeboom, die zo heerlijk schaduw gaven En de vlinders en de vliegen en de bloemen, ze waren weg Het was nu triestig geworden in de tuin Joostje kwam er nu niet meer, het was najaar Hij lag dag aan dag in het kleine kamertje aan de straat, moeder had het ledikant zó gezet, dat hij in de achterkamer kon zien, als de deur openstond moeder liet de deur altijd openstaan, als ze in de achterkamer aan het werk was Dat was gezellig, maar soms maakte het hem moe Joostje ging langzaam achteruit, had de dokter gezegd, maar dat wist hij nog niet

Dikwijls kletterde de regen tegen de ruiten en huilde de storm rondom het huis Zo kwam het, dat in de straat nog maar zelden spelende jongens waren alleen als de school uitging, was er wat gejoel, dan schaterden lachstemmen en klotsten haastige klompen achter rinkelende hoepels

Het was niet erg, al waren er geen spelende jongens, Joostje kon toch niet voor het raam zitten, hij was veel te ziek. Het gebeurde wel eens, als het gejoel van buiten heerlijke herinneringen in hem wakker riep, dat hij voor het raam gebracht wilde worden, dan kon hij zijn ziek lichaam voor een ogenblik nog vergeten. Maar als moeder dan even met hem praatte, wilde hij het niet langer. Moeder prees hem, dat hij een lieve, gehoor-
80

zame jongen was En hij hoopte: „Als het weer zomer is, hé moe!”

Op een keer, dat hij het weer hoopte, kwam moeder bij hem zitten. Ze keek erg vreemd. Dat kon moeder dikwijls doen, dan stond haar gezicht ernstig en strak, en toch lachte ze vriendelijk alsof ze ergens blij om was. Soms dacht hij, dat moeder niet echt blij was, en dan vroeg hij: „Hebt U verdriet, moe?”

„Welnee, jongen, waarom dacht je dat?” Maar op zo'n vraag wist hij nooit een antwoord hij dacht het zomaar

Nu wist hij zeker, dat moeder lachte en dat ze toch niet blij was moeder had nog nooit zó vreemd gekeken. Het maakte hem helemaal stil, zijn ogen werden groot, alsof hij iets bijzonders verwachtte En in moeder's stem was iets, dat hem nieuwsgierig maakte: „Luister eens, m'n lieve vent” Dan wachtte ze het leek of ze plotseling niets meer zeggen kon

De stilte duurde lang Hij lag aldoor te luisteren naar moeder's stem, ook toen ze alleen maar zwijgend in zijn ogen keek „Luister eens, m'n lieve jongen” Zoals ze dat toch gezegd had Het maakte herinneringen in hem wakker. De verhalen, die moeder hem zo vaak gedaan had, begonnen voor hem te leven, een bonte mengeling van veel schoons Van de engel, die tot Manoah kwam en die met Zacharias gesproken had in de tempel „Vreest niet” hadden die engelen gezegd Natuurlijk waren de stemmen van die engelen veel mooier geweest; soms als hij moeder hoorde spreken, kwamen die engelen in zijn gedachten En nu moest hij er aan denken, dat ze altijd gezegd hadden: „Vreest niet” Daarstraks, toen moeder zo bij hem kwam zitten en zo vreemd naar hem keek, kwam er een huivering over

hem, alsof hij plotseling ergens bang voor moest zijn „Luister eens, m'n lieve vent” Zoals moeder dat zei zou niemand het kunnen zeggen Zó moest de engel Manoah en zijn vrouw hebben gerust gesteld: „Vreest niet er is niets, waarvoor je bang hoeft te wezen!” En Zacharias in de tempel en Maria, de moeder van den Heere Jezus en al die anderen De engelen hadden altijd een heugelijke tijding gebracht!

„Als het weer zomer is, m'n jongen” Moeder begon te praten over de zomer, die kwam Hij vond het heerlijk, dat moeder dat deed, hij legde zich zo gemakkelijk als hij kon, zijn benen rechtuit, zijn hoofd diep in het kussen „Als het weer zomer is, m'n jongen!” Hij zag de tuin weer voor zijn ogen, de grote kastanjeboom met zijn zware takken, hij zag de vlinders fladderen, hij rook de geur der bloemen, en als moeder even ophield, hoorde hij de vogels fluiten Wat was dat mooi! Maar het duurde nog heel lang voordat het zomer werd, vertelde moeder, het was nu najaar, de bladeren werden van de bomen gescheurd in de tuin, de bloemen lagen neergeslagen in het slijk, ze waren verwelkt, het gras was verdord De winter kwam, de sneeuw zou alles wit maken, heerlijk wit En als het ging vriezen, werden er schitterende ijsbloemen op de ruiten getoverd Dan werd het Kerstfeest

Moeder stond er lang bij stil om Joostje's herinneringen op te halen aan verleden jaar, toen het Kerstfeest zo mooi was, zijn gezichtje begon er van te glunderen, om de mooie dingen, die er toen geweest waren Moeder had de grote lamp aangeknipt, zodat het helder licht op zijn kamertje was, vader was er ook geweest. Ze hadden chocolademelk gedronken en koekjes gegeten, precies als op de Zondagsschool en

hij had vijftien teksten uit zijn hoofd opgezegd, die had moeder hem geleerd. Hij kende ze nog heel goed: „En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van den Keizer Augustus, dat de gehele wereld beschreven zoude worden” Toen hij ze allemaal opgezegd had, kreeg hij van vader een grote sinaasappel, hij was er heel blij mee en vroeg aan moeder: „Gaat het nou op de Zondagsschool ook zo, moe?” „Ja” zei moeder. En toen kwam het mooie eigenlijk eerst goed. Moeder begon te vertellen van den Heere Jezus, die geboren was in Bethlehem, en ze had voor hem gezongen Vader had ook verteld met zijn diepe, zware stem: van de wijzen uit het Oosten, van de ster, en van den bozen koning Herodes Joostje leefde zo in zijn schone herinneringen weg, dat hij de zomer bijna vergeten was Maar moeder vertelde weer al verder Als het Kerstfeest gevierd was, dan werd het Nieuwjaar Dat was ook een mooie dag, vond Joostje dan kwamen grootvader en grootmoeder, en ooms en tantes, en de burens ze kwamen bij hem kijken en ze hoopten, dat hij spoedig beter zou worden, ja, dat hoopte hij ook wel en ze brachten lekkers mee en speelgoed precies alsof het zijn verjaardag was Moeder was hem weer al vooruit met haar verhaal Als het Nieuwjaarsfeest voorbij was, begon langzaam de zomer te komen, met zijn vrolijke zonneschijn, zijn bonte bloemenpracht en zijn fleurige vlindertjes met zijn schaduw van de kastanjeboom Die schaduw van de kastanjeboom was voor Joostje de zomer zonder die schaduw zou er geen zomer zijn

Joostje moest goed begrijpen hoe lang het nog duurde voordat de zomer er was. „Als het weer zomer is, hé moe” had hij daarstraks gezegd. Moeder begreep het, hij zou weer graag voor het raam zitten om naar de

spelende jongens te kijken, en in de tuin liggen onder de takken van de kastanjeboom Maar er was iets, dat veel heerlijker was En dat misschien veel dichterbij was dan de zomer Moeder's stem werd zacht En de vraag, die ze deed, kwam zó fluisterend over haar lippen, dat ze haar mond dicht bij zijn oor moest brengen: „Of Joostje niet gaarne bij den Heere Jezus zijn zou?” Even kwam er weer een huiverig gevoel over hem zoals daarstraks, onderzoekend keken zijn ogen in moeder's gezicht Ze lachte vertrouwelijktegen hem en haar rustige stem vervolgde: „Bij den Heere Jezus in de Hemel?” Joostje wist toch wel, dat de Heere Jezus, die lang geleden in Bethlehem als klein kindje op de aarde kwam om zondaren zalig te maken, nu in de Hemel was? Zou Joostje niet gaarne naar Hem toe gaan, als hij sterven ging? Ja, toch! En moeder sprak van de Hemel, van het Hemelse paradijs, waar het veel mooier was dan 's zomers in de tuin Joostje kon niet alles begrijpen van moeder's verhaal grote mensen kunnen ook niet alles begrijpen van de Hemel maar het werd Joostje nu toch wel heel duidelijk, dat het daar bijzonder mooi moest zijn, veel mooier dan ergens een plekje op aarde Dáár was geen zon en geen maan, en toch was het er heerlijk licht God zelf was het licht, en het Lam Joostje wist, dat met het Lam de Heere Jezus bedoeld werd en er waren bruisende rivieren. In de tuin achter het huis waren geen rivieren, Joostje wist heel goed wat een rivier was, hij had eens een rivier op een plaatje gezien, erg mooi En in de Hemel was de Boom des Levens dat was iets, dat vooral tot zijn verbeelding sprak Die boom was veel mooier en groter dan de kastanjeboom op het erf van den buurman de bladeren van de kastanjeboom gaven heerlijke schaduw voor Joostje's ziek

lichaam, maar de bladeren van de Boom des Levens waren tot genezing der heidenen Joostje vond dat een heel goed ding, al kon hij het niet helemaal vatten, moeder had hem vaak van de arme, zwarte heidentjes verteld, die in verre, vreemde landen woonden En in de Hemel was God zelf, en de Heere Jezus, dat was wel het heerlijkste van alles De zaligen waren altijd bij Hem, ze wandelden in lange, witte klederen, ze zongen schone liederen: „Heilig, heilig, heilig, is de Heere” En de duizenden engelen zongen met hen mee

„Zou Joostje niet gaarne in hun midden zijn om met hen mee te zingen?”

Joostje knikte langzaam met zijn mager gezichtje Natuurlijk, hij wilde wel gaarne bij den Heere Jezus zijn, in de Hemel, waar het zo mooi was en zo goed, waar God zelf het licht was, en waar geen zieke mensen meer waren Joostje kon aan moeder's gezicht zien, dat ze nu echt blij was hij begreep, dat het was, omdat hij zo gaarne wilde gaan Het was weer een van de vele dingen in zijn leven, die hij niet begreep, het leek hem niets bijzonders te zijn, dat hij naar den Heere Jezus wilde gaan, eens, als hij sterven ging alle mensen moesten immers eenmaal sterven En wie zou dan niet naar de Hemel willen!

Maar dat was het niet wat moeder bedoelde er kwamen tranen in zijn ogen, toen ze het hem uitlegde Zou Joostje nú naar den Heere Jezus willen gaan, vandaag niet, of morgen nog niet maar wel spoedig, nog vóór de zomer kwam, misschien nog voordat het helemaal winter zou zijn want Joostje was erg ziek, dat voelde hij toch

Toen werd het lang stil en moeder zat naast hem, met zijn witte handjes in de hare voorovergebogen zat ze, haar ellebogen leunend op de rand

van het ledikant, zodat haar gezicht heel dicht bij het zijne was haar gezicht met de vertroostende glimlach en telkens kwam weer haar rustige stem, die met hem sprak Zijn handjes lagen vertrouwelijk in haar warme handen, heel lang, totdat het donker werd in het kamertje buiten gingen de lantarens branden Dan werd het helemaal stil, moeder zei niets meer, het leek wel of ze niets meer te zeggen had En Joostje had ook niets meer te zeggen, hij kon alleen maar denken over wat moeder met hem gesproken had Het was als voelde hij nu eerst hoe ziek zijn lichaam was, er was een vermoeid gevoel in zijn armen en in zijn benen, en zijn hoofd was zo vreemd duizelig, soms moest hij zijn ogen even dicht doen en als hij adem haalde, kwam er een stekende pijn door zijn borst die pijn was het ergste van alles Joostje bedacht, dat het wel heerlijk zou zijn om een heel nieuw lichaam te krijgen, dat niet meer vermoeid was en niet door striemende pijn gemarteld werd

Eindelijk rees moeder op, het werd tijd om voor vader's eten te gaan zorgen „Ik kom straks terug,” beloofde ze, „en dan zal Joostje mij kunnen vertellen, dat hij gewillig gaan zal, zodra de Heere roept denk er maar eens goed over na of het niet zó is” Maar Joostje bleef moeder's hand vasthouden, alsof er iets was, dat hij nog vragen wilde Nu wist hij het, zijn ziek lichaam kon niet meer beter worden Daarstraks had hij er om geschreid, maar nu schreide hij niet meer Moeder had gezegd, dat het niet anders kon Alle mensen moesten sterven, omdat ze gezondigd hadden; de een moest sterven, als hij nog heel jong was, en een ander mocht blijven leven, tot hij heel oud was, maar sterven moesten alle mensen De dood kwam, als God dat wilde en Hij gaf aan niemand

86

rekenschap, wanneer Hem gevraagd werd: Waarom nu reeds, ik ben nog zo jong?! Dat was een zondige vraag, we moesten ons schikken naar Gods bestel, zelfs in ons bidden moesten we vragen: „Indien Gij het wilt, Heere!” Hij wist wat goed voor ons was! En moeder had ook gezegd, dat de mensen, die in den Heere Jezus geloofden, niet bang behoeften te zijn om te sterven ze moesten alleen sterven, om een nieuw leven binnen te gaan Moeder vond het goed, dat de Heere Jezus Joostje reeds spoedig bij zich wilde hebben in de Hemel Nu hij er over nadacht, begon hij te geloven, dat het wel waarlijk goed was Maar toch zou hij nog iets willen vragen aan moeder, daarom kon hij haar handen niet loslaten Het leek wel of moeder zijn gedachten kon raden, want ze ging op haar knieën bij hem zitten, in het schemerdonker van het kamertje voelde hij haar warme gezicht licht bij het zijne. Fluisterend zei ze: „Zeg het maar, vent . . .”

Toen kwam het, aarzelend: „Moeder ik zou nog wel zólang hier willen blijven, tot het Kerstfeest voorbij is”

Het bleef lang stil, Joostje begon reeds te denken, dat het misschien verkeerd van hem geweest was om dát te willen het maakte hem verdrietig hij verlangde naar het Kerstfeest, verleden jaar was het zó mooi en hij dacht, dat het nog mooier zou worden nu hij zo spoedig naar de Hemel zou gaan het leek wel of de Heere Jezus heel dicht bij hem was Het kon toch niet verkeerd zijn, dat hij samen met vader en moeder nog één keer het geboortefeest van den Heiland wilde vieren ?

Dan ineens stelde moeder's antwoord hem gerust: „Wel vent, als je dat zo graag wilt, laten we het dan aan Hem vragen moeder zou het ook wel graag willen, en vader ook”

In het kleine kamertje hebben ze er samen om gebeden Toen Joostje zijn ogen weer open deed, stond in de duistere opening van de deur een donkere figuur. Vader was zacht binnengekomen, hij deed een stap naderbij en boog zich over het ledikant, zijn hand beroerde Joostje's klam voorhoofd en zijn diepe stem zei zachtjes: „Amen indien het Uw wil is, Heere.”

Joostje werd voortdurend zieker, 's nachts had hij altijd erge koorts, dan was zijn hoofd heet en zijn armen en benen woelden rusteloos, alsof die niet langer moe waren. Soms zag hij niet eens, dat moeder aan zijn bed waakte, of vader dan dwaalden zijn ogen doelloos door het schemerdonkere kamertje en zijn mond prevelde onverstaanbare klanken

Als het dag werd, begon de koorts te verminderen, dan kwam de vermoeidheid heviger terug het was wel gelukkig, dat er nu geen pijn meer in zijn borst was. Op de plek, waar hij de pijn gevoeld had, was nu iets zwaars, alsof daar een hand zwaar drukte Meestal was zijn hoofd slaperig, maar eigenlijk slapen deed hij toch niet; elk geluid, dat er in huis was of in de straat, maakte hem wakker Soms kon hij nog wel denken, dan dacht hij aan vader en moeder, in die ogenblikken was het alsof hij alles beter begreep dan vroeger Het zou voor vader en moeder wel een groot verdriet zijn, als hij er niet meer was, het was zo heerlijk geweest met hun drieën Dan dacht hij aan al het mooie, dat er in zijn leven geweest was Vroeger had hij het wel eens verdrietig gevonden, dat hij altijd op bed moest liggen, nooit op straat kon spelen als de andere kinderen, nooit naar school mocht gaan hij wist niet eens wat een school eigenlijk was Al dat verdriet was nu weg, het was mooi geweest, die lange dagen met moeder alleen in huis, die

88

lange avonden met vader naast zich er was zoveel, dat hij niet aan alles tegelijk kon denken

En het was nóg mooi, als hij maar niet zo heel moe was En zelfs dát kon hij nog wel vergeten, wanneer moeder naast hem zat en zijn hand vasthield of als vader kwam en zijn grote, koele hand op zijn heet voorhoofd legde En als moeder vertelde, moeder vertelde elke middag, 's middags voelde hij zich het minst ziek. Het was alleen jammer, dat moeder's vertelling zo heel kort duurde, maar het mocht niet langer, omdat hij zo zwak was en het niet verdragen kon. Dan deed hij zijn uiterste best om zo stil te liggen als maar mogelijk was. Moeder vertelde altijd alsof ze haar eigen verhaal mooi vond, en hij hoopte, dat ze daardoor vergeten zou, dat hij er naar luisterde

Moeder moest telkens de geschiedenis van den Heere Jezus vertellen, hoe de engel tot Maria kwam met de blijde boodschap van de beschrijving te Bethlehem op bevel van keizer Augustus, van het kindje, dat geboren werd in de armelijke stal en hoe de engelen zongen in Efratha's velden, in de donkere nacht, die plotseling licht werd zonder dat de zon scheen of de maan van de herders, die met haast gingen, om het kleine kindje te aanbidden en van de wijzen uit het Oosten, die de vreemde ster gevolgd waren en geschenken brachten, goud, en wierook, en mirre Joostje werd niet moe om naar het oude verhaal te luisteren, de blijde boodschap, die reeds zoveel mensen gelukkig heeft gemaakt Soms vond hij het verdrietig, als moeder ophield, moeder wist precies haar tijd, een kwartier en een kwartier is zo heel gauw om Dan troostte ze: „Doe nu je ogen dicht en vertel het jezelf dan maar” Toen moeder het voor het eerst zei, schudde hij zijn hoofd, dat ging natuurlijk niet Maar hij probeerde het toch, het

was prachtig, bijna even mooi als moeder het deed Hij kon er niet genoeg aan denken hoe het kindje, dat eeuwen geleden in de stal van Bethlehem geboren was, zijn Heiland en Zaligmaker wilde zijn Tegen moeder zei hij: „Hoe vreemd dat zo'n klein kindje de mensen gelukkig kan maken”

Moeder legde het hem uit: „Dat kleine kindje was Gods Zoon, die op aarde kwam om voor de mensen, die in Hem zouden willen geloven, de dood te ondergaan”

Hij knikte met zijn ouwelijk gezichtje, zijn ogen waren dicht gevallen, zo moe als hij was. Ja, hij wist het wel van het kleine kindje, dat Gods Zoon was Hij vond het alleen maar vreemd, nee, vreemd was het eigenlijk niet het was onbegrijpelijk mooi Hoe langer hij er over nadacht hoe mooier het werd de Heere Jezus was als kindje in een stal geboren om aan een kruis te sterven ook voor hem Moeder had immers gezegd, dat nu het sterven geworden was het binnengaan van een nieuw leven het binnengaan van de Hemel Onbegrijpelijk, maar mooi, zo mooi.

Toen 's nachts de koorts weer kwam, vroeg hij aan vader: „Hoelang duurt het nog voordat het Kerstfeest is?” Vader rekende het voor hem uit, het was nog precies vier en twintig dagen. Vader vroeg nog: „Vind je, dat het lang duurt?” Maar Joostje gaf er geen antwoord op. Hij lag stil en keek met zijn grote, van koorts gloeiende ogen in de verte, alsof daar iets te zien was. Eindelijk zei hij langzaam: „O nog vier en twintig dagen”

Een paar dagen later wilde Joostje reeds het Kerstfeest vieren en het was nog maar 3 December. Moeder keek er helemaal niet vreemd van op en vader vond het goed,

hij knipte zelf de grote lamp aan, Joostje moest knippen met zijn ogen, zo fel als het licht plotseling in zijn ogen priemde

Het was een heel ander Kerstfeest dan verleden jaar, Joostje constateerde het tegen moeder met een nuchtere zakelijkheid, die haar pijn deed. Hij begreep niet waarom moeder's gezicht ineens verdrietig werd en hij vergoelijkte haastig: „Het geeft niet, hé moe?”

Moeder wist wel wat Joostje bedoelde, verleden jaar was er de chocolademelk geweest en de sinaasappel „net als op de Zondagsschool” had Joostje nog gezegd Het was wel hard, dat het nu niet kon Joostje glimlachte tegen haar, alsof hij begreep, dat dit een zwak ogenblik van moeder was geweest, en hij troostte nog eens: „'t Is helemaal niet erg, hé moe?” Toen kon ze zeggen: „Welnee jongen, 't wordt toch wel een mooi Kerstfeest, hé?” Moeder begon dadelijk te vertellen, want het mocht niet lang duren . . . O, hoe mooi was dát, zó mooi had moeder nog nooit verteld met zijn ogen dicht lag hij te luisteren hij zag de ster van Bethlehem aan de hemel staan ze wenkte de engelen zongen in Efratha's velden de herders gingen met haast de wijzen uit het Oosten brachten hun geschenken Dan ineens begon moeder te zingen: „Stille nacht heilige nacht” En toen moeder klaar was, zette vader met zijn zware stem zachtjes in: „Daar is uit 's wereld's duistre wolken een licht der lichten opgegaan” Toen het lied uit was, stelde Joostje zelf voor: „Nu de grote lamp maar uitdoen”

Het Kerstfeest was prachtig geweest, nóg mooier dan verleden jaar. Terwijl moeder de dekens goed legde en hem warm instopte, vertelde hij aan moeder hoe mooi hij het gevonden had. „Nu hebben we fijn Kerstfeest gevierd met ons drietjes, hé?” En na

een ogenblik zwijgen vervolgde hij: „Maar we hebben nog iets vergeten, moe . . . en vader heeft ook iets vergeten . . .” Het klonk wat treurig . . .

„Zó . . . heeft vader iets vergeten . . . en hebben wij ook iets vergeten . . .?”

Moeder probeerde te raden wat het zijn kon . . . Ze dacht, dat ze het van vader wel wist: „Vader had beloofd te vertellen, maar . . .”

Joostje schudde zijn hoofd, hij had al lang begrepen waarom vader zijn belofte niet had kunnen houden, hij voelde wel hoe warm zijn hoofd werd, het klopte . . . Maar er was nog iets anders. Fluisterend zei hij het tegen moeder: „De kalender . . .” Zijn ogen gingen naar de muur . . . vader had het zwakke elektrische lampje aangeknipt, dat 's nachts altijd brandde . . . Aan de muur hing de kalender, die hij verleden jaar gekregen had . . . hij kon de grote 3 goed lezen . . . Altijd kreeg hij een nieuwe kalender op Kerstfeest, met een prachtige plaat op het kartonnen schild . . . en met verhaaltjes, die moeder hem kon voorlezen . . . Vader had aan de kalender helemaal niet gedacht, het maakte Joostje een klein beetje verdrietig, omdat een nieuwe kalender nu eenmaal bij het Kerstfeest behoorde . . .

Moeder beloofde, dat vader morgenavond de kalender zou meebrengen als hij van zijn werk thuis kwam . . .

„En ik heb geen teksten opgezegd . . .” zei Joostje.

„Ach, kind . . .” Het leek wel of moeder plotseling weer verdriet kreeg. Joostje begreep het wel, moeder had hem geen teksten geleerd, omdat hij zo erg ziek was, maar hij kende die van verleden jaar immers nog wel . . .

„Mag ik ze dan morgenavond voor vader opzeggen . . . En het geschiedde in diezelfde dagen . . . ik ken ze nog heel goed, moe . . .”

Moeder knikte . . .

„En als ik ze dan goed opzeg, krijg ik dan de kalender ?”

Weer knikte moeder en ze vermaande ongerust: „Ga nu stil liggen, vent, je wordt anders veel te moe.”

Tevreden zei hij: „Dan is het morgenavond nog eens Kerstfeest”

Die andere avond was het opnieuw Kerstfeest voor het zieke jongetje. En bij het licht van de grote lamp bekeek Joostje de kalender, die vader had meegebracht. Moeder had nog een kussen onder zijn hoofd gelegd, zodat zijn hoofd wat hoger kwam te liggen en hij het beter zien kon Ze waren zo heel gelukkig met hun drieën, moeder keek blij, en vader keek blij het was natuurlijk, omdat hij zijn teksten zo heel goed gekend had Vader had erg verbaasd gedaan, en moeder ook Maar moeder deed het zomaar, want ze wist het wel, vanmiddag had hij de teksten met moeder nog eens geleerd, in plaats van de vertelling, het was een heerlijk geheimpje van hen samen Vader zei trots: „Die kalender heb je nou es echt verdiend !”

Joostje moest lang naar de kalender kijken, want zo iets vreemds had hij nog nooit gezien. Vader stond naast zijn ledikant en hij bekeek ook de plaat. En moeder informeerde: „Is de kalender mooi, die vader voor je heeft meegebracht ?” Joostje knikte zonder op te zien, natuurlijk was de kalender mooi; alles, wat vader meebracht, was prachtig

Vader keek zwijgend hoe Joostje's aandacht geboeid werd door de kleurige tekening op het stevige kartonnen schild. Vader's ogen zochten die van moeder, er kwam een glimlach op haar gezicht en ze schudde langzaam met haar hoofd als wilde ze tegen hem zeggen: „Hij begrijpt het niet en hij zou het zo graag begrijpen help hem maar een beetje”

Toen vroeg vader of Joostje wel wist wat de plaat voorstelde Vader liet zich op zijn knieën zakken, zodat zijn gezicht vlak bij het zijne was Joostje knikte zwijgend op vader's vraag, natuurlijk wist hij dat, het was duidelijk te zien het was Kerstfeest Er was een kerk en een toren je kon zien, dat de klok luidde die riep de mensen naar de kerk, waar de dominee vertellen zou van den Heere Jezus Hij voelde zich bedroefd worden, plotseling was er weer het grote gemis hij wilde wel met die mensen meegaan kijk, daar liep een jongetje tussen zijn vader en zijn moeder in het duurde slechts even, dan was de droefheid al weer weg het kon immers niet de Heere wilde het anders Maar zijn ogen volgden toch nog benijdend het kleine jongetje op zijn weg naar de kerk Er lag ook sneeuw, hé hoe mooi was dat, die witte sneeuw op de straat het lag ook op het dak van de kerk, de sneeuw zat tegen de toren geplakt en tegen de bomen en de daken van de huizen waren wit Het was ook koud, hú hoe koud was het, hij rilde er van in zijn warm bed al de mensen, die naar de kerk gingen, hadden het koud, de mannen hadden dikke jassen aan, hun kragen stonden hoog op de vrouwen waren dicht in hun warme doeken gehuld en het gezicht van het kleine jongetje kon je ternauwernood zien, zo warm had zijn moeder hem ingepakt Het was wel prettig zo door de sneeuw te lopen, terwijl de klok luidde en de kerkdeuren wijd openstonden, om je binnen te laten in de warmte Aan de hemel stond de volle maan, ze lachte vriendelijk zo kon de maan ook wel eens naar hem lachen door het raam heen als het zomer was

Maar dàt daar begreep hij niet dáár, naast de kerk, de mensen moesten er langs gaan, als ze de open

deuren binnen gingen het was een donker kruis en het stond eenzaam langs de weg het was bijna zo hoog als de kerk het leek wel of de maan over dat kruis geen licht gaf. Er hing een man aan het ruwe hout, het hoofd was voorover gevallen, om het dode hoofd was een doornenkroon Joostje wist wel, dat het de Heere Jezus was, die daar hing hij werd er stil van hij kon maar niet goed vinden, dat het zó was het was toch Kerstfeest en dat kruis behoorde immers bij het Paasfeest eerst Goede Vrijdag, en dan het Paasfeest Hij schudde zijn hoofd in niet begrijpen, zijn vinger wees naar de letters, helemaal onderaan, die moest vader voor hem lezen, misschien brachten die de oplossing.

Maar ze brachten de oplossing niet. Vader las: „Ten derde dage weder opgestaan van de doden” Joostje keek vader aan alsof hij vragen wilde of er werkelijk alleen die paar woorden stonden

Vader nam de kalender uit Joostje's klamme handen, aarzelend lieten ze los Moeder prikte de kalender aan de muur, zó dat Joostje er makkelijk naar kijken kon, dan nam ze het kussen van onder zijn hoofd weg

Toen kwam vader heel dicht bij hem zitten Vader maakte hem ineens alles duidelijk De Heere Jezus was op aarde gekomen als klein kindje in de stal van Bethlehem, dat was het begin van Zijn vernedering En op Kerstfeest gedenken we met vreugde, dat de Heere Jezus dat heeft willen doen. Maar in onze blijdschap mogen we niet vergeten waarom Hij op aarde kwam het was om voor onze zonden aan het kruis te sterven en in een donker graf te worden gelegd Toen was onze schuld betaald Bethlehem en Golgotha, ze behoren dicht bij elkander En na Golgotha komt het Paasfeest,

het feest der opstanding „Ten derde dage weder opgestaan van de doden opgevaren ten Hemel zittende ter rechterhand Gods weet je wel, Joostje De Heere Jezus heeft de Dood overwonnen voor ons!”

Het werd stil na vader's woorden. Joostje's ogen waren vermoeid dicht gevallen, zijn smalle handje streek telkens over vader's grote werkhand, die op de rand van het ledikant lag, het leek wel, of hij vader's nabijheid wilde tasten

Eindelijk deed Joostje zijn ogen weer open Even keek hij zwijgend vader aan. Hij moest er weer aan denken wat hij een paar dagen geleden in zijn eentje bedacht had. Nu zei hij het zachtjes: „Ook voor mij, hé vader”

„Natuurlijk, jongen”

Joostje knikte, dat het zo goed was, en zijn ogen zonken langzaam toe

Tussen Kerstfeest en Nieuwjaar zijn de ogen van Joostje voor altijd dichtgegaan Joostje's ouders bleven eenzaam achter

En toen dominee kwam om hen te troosten, vertelde moeder van het mooie versje, dat ze het laatst voor hem had moeten zingen: „Daar boven juicht een grote schaar van kindren voor Gods troon”

C. Th. Jongejan-de Groot.

De mooiste Palmpasen,
maar toch.....

V. De mooiste Palmpasen, maar toch....

Hè, wat een fijne dingen in die uitstalkast van bakker Nap. Hoe langer je zocht, hoe minder je wist, wat je kiezen zou. Dat mandje met die kip en die vier kleine kuikentjes! Of die Paashaas van chocolade! Die haas daarnaast met dat mandje gekleurde eitjes op de rug was nòg mooier. Maar die kostte twee kwartjes en hij had maar vijf en veertig cent.

Rob Gilbrands zuchtte. Vervelend was dat, als je niet wist, wat je kiezen moest.

„Kling” zei het belletje van de winkeldeur. Om het hoekje keek het olijke witgemutste hoofd van bakker Nap.

„Zo Rob, hoe vind je mijn uitstalkast voor de Pasen? Mooi hè? Sta je vast uit te zoeken, wat je zal vragen voor je Pasen?”

Rob schudde het hoofd.

„’t Is vanmiddag mijn beurt om Joeke Veenstra gezelschap te houden. Nu mocht ik van Moeder geld uit mijn spaarpot nemen, om wat voor hem te kopen.”

Het gezicht van bakker Nap werd ernstiger.

„Is ’t voor Joeke?” vroeg hij. „Kom maar eens binnen. Hoeveel geld heb je?”

„Vijf en veertig cent,” zei Rob. „Ik denk, dat ik er de Paashaas maar voor neem zònder mandje. Want die kost veertig cent, de andere is te duur.”

„Jij krijgt van mij de allermooiste Paashaas met het mandje op zijn rug voor je vijf en veertig cent, omdat ’t voor Joeke is.”

Met een stralend gezicht stapte Rob even later de dorpsstraat af. In zijn linkerhand droeg hij heel voor-

zichtig de kartonnen doos, waarin de tere haas verpakt zat. In zijn rechterhand had hij een paar heerlijke, rose suikereitjes, die hij van den bakker toegekregen had.

Waar zou Henk Nap hebben gezeten? Zeker op stap met de andere vriendjes. Ja, op zo'n fijne Woensdagmiddag, dat je voor 't eerst er weer eens op uit kon trekken na weken van regen, was 't heerlijk om te wandelen.

Ja, eigenlijk was je hier altijd in de vrije natuur. In Amsterdam, waar Vader eerst dokter was geweest, had je wel een uur moeten lopen, eer je helemaal buiten kwam. Maar vandaag vond hij het toch niets erg, dat hij niet met zijn kornuiten mee had kunnen gaan. Een middag bij Joeke was ook heerlijk en al de jongens verlangden altijd naar de Woensdagmiddag, dat het hun beurt zou zijn om naar hun zieke vriendje te gaan.

Joeke had zulke fijne boeken met mooie platen, waaruit hij je kon vertellen, nog haast wel mooier dan de meester. De vorige keer had Joeke hem een boek met platen laten zien over Palestina. Hè, wat kon die Joeke daar fijn van vertellen.

Joeke was ziek. Hij moest altijd liggen. Vroeger was hij wel eens naar school geweest, maar in het jaar, dat Rob hier nu in Veenekamp woonde, had hij altijd moeten liggen. De jongens hadden Rob eens meegenomen naar hun zieke vriendje en Rob was nu een van Joeke's beste kameraden.

Hola, daar zou hij „Wilgenhoek" — het huis van de Veenstra's — haast voorbij zijn gelopen. Hé, wat raar! Joeke lag niet in de serre. Te koud kon het toch niet zijn, want het zonnetje scheen zo lekker door de ramen.

„Niet bellen alstublieft!"

Verschrikt keek Rob naar het bordje, waarop het verzoek met inktletters geschreven was. Niet bellen? Wat moest hij dan doen? Waarom zou hij niet mogen bellen? Zouden ze last hebben van bedelaars? Geen

ogenblik kwam het in Rob's hoofd op, dat het erger zou kunnen zijn met zijn vriendje. Nu ja, Joeke was ziek. Daar was je zo langzaam aan gewend geraakt. Joeke op zijn ligstoel, dat hoorde zo!

„Rob, wat is er?”

Door het opgeschoven huiskamerraam keken mevrouw Veenstra's rood beschreide ogen.

„'t Is mijn beurt immers vanmiddag, mevrouw!”

Joeke's Moeder drukte even de zakdoek tegen de ogen. Dan schudde ze het hoofd.

„Er mag niemand bij Joeke. Heeft je vader je dat niet gezegd? Joeke is veel erger geworden.”

Rob wilde wat zeggen, maar hij kon niet. Joeke erg ziek? Zo opeens? Hij knikte, keerde zich om en wilde het tuinpad aflopen. Dan dacht hij aan de Paashaas. Mevrouw stond nog voor het raam.

„Alstublieft, dit is voor Joeke,” zei hij, het doosje door het raam op de vensterbank zettend. „Het is een chocolade Paashaas. 't Is erg breekbaar.”

Kijk, nu rolden mevrouw Veenstra de tranen weer over de wangen. Ze pakte Rob's hand.

„Dank je, jongen. Ik dank jou en je vriendjes voor alles, wat je voor mijn kleinen, lieven jongen gedaan hebt.”

Voor de tweede keer liep Rob het tuinpad af. Waarom zou Mevrouw hem bedanken voor de vriendschap voor Joeke? Hij was toch van plan nog heel, heel dikwijls terug te komen en zijn vriendjes natuurlijk ook. Als Joeke eerst maar weer in de serre lag.

„Hallo Rob, waar ga jij naar toe?”

Rob wilde net zijn huis binnengaan, toen hij aange-roepen werd.

„O, ben jij het, Bram? Ben je niet met de jongens mee?”

Bram de Leeuw lachte. „Dat mag ik wel aan jou vragen.”

Rob vertelde Bram, waarom hij niet met de jongens naar buiten was gegaan. Bram sloeg zijn arm om Rob's schouder en zei met gedempte stem, alsof hij bang was gehoord te worden: „'k Ben bezig voor de wedstrijd van Pasen. Je zal zien, dat ik de fijnste Palmpasen mee-breng. Ik vertel je niet, wat ik er allemaal voor verzonnen heb, want dan ga je 't nadoen.”

Rob was tegen het hek blijven leunen.

„Is dat hier in Veenekamp leuk met Pasen?”

„Nou, dat weet je toch wel van 't vorige jaar?” zei Bram.

Rob schudde het hoofd.

„We zijn nà Pasen hierheen gekomen.”

„Breng me een eindje naar huis, dan zal ik je alles ervan vertellen,” stelde Bram voor.

Rob ging mee. Onderweg kreeg hij het hele verhaal te horen van de fijne dingen, die met Pasen in zo'n Overijsels dorp te beleven waren. Je had er een Paasvuur. Dat werd heel hoog opgebouwd van takken. Allemaal moesten ze meehelpen takken aandragen en als 't dan Pasen was, werd het aangestoken. Dan liep het hele dorp uit om er naar te kijken. Dat was zo leuk! Nou en dan werden er nog meer fijne dingen bedacht, spelletjes met eieren en van 't jaar was er dan die optocht van jongens en meisjes met de Palmpasens.

Het vorige jaar was er een wedstrijd geweest in eieren rapen. Henk Nap, die de meeste eieren gevonden had, kreeg toen een prijs.

„In Amsterdam werden er met Pasen helemaal niet zulke dingen gedaan,” vertelde Rob. „Op Zondagschool en op school werd dan natuurlijk wel verteld, dat de Heere Jezus opgestaan was.”

Bram gaf geen antwoord meer, riep opeens: „Nou bonjour hoor, 'k moet nog een boodschap doen.”

Rob keek hem na. Wat deed hij ineens gek! Och ja, natuurlijk, Bram was een Jodenjongen en die geloofde niet in den Heere Jezus.

Je dacht er eigenlijk nooit aan, als je met Bram speelde, dat hij een Jood was. Ja, hij ging op een andere school en naar hun kerk ging hij ook nooit, maar verder

Een keer had Fons van den Oever hem in een ruzie voor Smous gescholden. „Lelijke smous, wees blij, dat je met ons mee mag spelen,” had Fons gezegd. Maar niemand van de jongens had toen de partij van Fons gekozen. Fons was trouwens een valse, vervelende jongen, en als 't er op aan kwam, kon je beter met Bram te doen hebben dan met Fons.

Meester was ook te weten gekomen, dat Fons Bram uitgescholden had. Och, wat had hij er van langs gekregen. 't Was maar goed ook. Bram was een aardige jongen en niemand behoefde hem uit te schelden, omdat hij een Jood was.

„Heila Rob, loop je zo in gedachten, dat je Vader's claxon niet hoort?”

„Hè, Vader.”

Met een sprongetje was Rob dokter Gilbrands' auto ingewipt.

„Gaat U naar huis? Mag ik mee?”

Vader knikte, luisterde naar Rob's verhaal over Joeke.

Ja, dat Joeke plotseling veel erger was, wist Vader als dorpsdokter natuurlijk al.

„Is Joeke hèèl erg, Vader?” vroeg Rob.

Vader haalde de schouders op. Gelukkig maar, dat Rob het ernstige gezicht niet zag. Als dokter Gilbrands zò keek

„Hè, hè, we zijn er, Vader,” zuchtte Rob. „Nu U zo

vroeg thuis bent, heb ik er geen spijt meer van, dat ik Henk Nap en de anderen niet achterna gegaan ben.”

Vader lachte.

„Ik zal de auto in de garage zetten,” zei hij. „Ga jij maar vast vragen, of Moeder thee inschenkt.”

Toen de dokter even later de kamer binnenkwam, stond de thee ingeschonken en beleefden Rob en de zijnen het fijnste uurtje van de hele dag.

„Buut Buuuuuut”

Rob Gilbrands holde hijgend om de school, om op de buutplaats te komen. Neen maar. Kwart over negen op de dorpstoren en nog was de bel niet gegaan. Fijn was dat! Meester vergat hen lekker. Ze mochten vanmorgen wild hollen en doen, wat ze wilden. Meester keek niet op of om. Met een ernstig gezicht stond hij maar met den bovenmeester te praten en hij had zelfs niet eens gekeken, toen hij en Henk Nap straks met krijgertje spelen over de grond rolden.

Tingelingeling

Hè, daar had je de bel. Meester had zeker op de klok gekeken. Hijgend stond Rob in de rij, zat een paar minuten later in de bank. Wat deed Meester toch vreemd. Zonder ook maar één keer tot stilte aan te manen, bleef hij wachten. 't Was gek, maar door dat ernstige kijken van meester was de klas nog veel gauwer stil.

„Jongens en meisjes,” begon hij, „ik moet jullie de droeve mededeling doen, dat vanmorgen om acht uur Joeke Veenstra van ons is heengegaan.”

Joeke weggegaan? Om acht uur? Waarheen? Dan, plotseling begreep de klas.

Joeke dood? Een ritseling van ontsteltenis, dan wachtten de kinderen, of meester nog meer te zeggen had. En meester had nog meer te zeggen.

„We vinden het natuurlijk allemaal heel erg, dat wij ons kameraadje nooit meer zullen zien, maar voor Joeke is het niet erg, dat hij is weggegaan. Joeke heeft veel pijn geleden, meer dan hij liet merken, en vóór hij stierf, heeft hij tegen zijn vader en moeder gezegd, dat hij naar den Heere Jezus ging, van Wien hij in zijn korte leven zoveel heeft gehouden.”

Meester wees op een plaat, waarop de Heiland stond afgebeeld met een schaapje in Zijn armen.

„Als jullie nu nog verdriet om Joeke hebt, dan moeten jullie aan hem denken als aan dat schaapje. Veilig in de armen van den Goeden Herder, naar huis gebracht.”

Doodstil zaten de jongens en meisjes. Til Gilbrands, het tweelingzusje van Rob, snikte heel zachtjes. Zij was zo dikwijls met Rob meegeweest naar Joeke.

„Laten we bidden,” zei meester en na het gebed vertelde hij een geschiedenis uit de Bijbel. Meester was bezig te vertellen van de intocht van den Heere Jezus te Jeruzalem, maar vanmorgen vertelde hij een heel ander verhaal.

Hij begon met de opwekking van het dochtertje van Jairus.

„Hè,” dacht Til Gilbrands, „was de Heere Jezus nu ook nog maar op aarde, dan kon Hij Joeke even aanraken en dan zou hun vriendje ook weer beter zijn. Misschien zou hij dan wel net zo hard kunnen hollen en draven als zij en de anderen.”

Het leek wel, of Meester Tilly's gedachten kon raden.

„Misschien,” zei hij, toen het verhaal uit was, „is er wel iemand onder jullie, die denkt: maakte de Heere Jezus nu nog maar eens een dode levend. Ja, maar, denken jullie nu eens goed na. Dan zou er toch weer een tijd komen, dat hij sterven moest, dus dan zou je

dood alleen maar een jaar of wat uitgesteld worden. Maar er is een andere opstanding uit de doden, die oneindig veel meer betekent. Dat is de opstanding uit de doden van den Heere Jezus. Want Hij zal ons voorgoed uit de dood doen opstaan. Wie in den Heere Jezus gelooft, die zal na zijn dood nooit meer sterven en eeuwig leven. Doordat de Heiland is gestorven voor onze zonden en weer is opgestaan uit het graf, heeft Hij de dood niet maar voor een paar jaar, maar voorgoed overwonnen. En daarom is het niet erg, dat Joeke's lichaam straks in het graf gelegd zal worden. Joeke zelf zal nu eeuwig leven bij den Heere Jezus, Dien hij heeft liefgehad."

Na de Bijbelse Geschiedenis liet de meester de klas zingen:

Nu jaagt de dood geen angst meer aan,
Want alles, alles is voldaan.
Wie met geloof op Jezus ziet
Die vreest voor dood en helle niet.

Het was niet de eerste keer, dat ze dit versje zongen. Neen. Maar na wat er gebeurd was en na meester's woorden, was 't net of je dat vers veel beter begreep.

Dood graf

Ja, zie je, je dacht altijd, dat dat alleen maar iets was voor oude mensen. Maar als er dan een jongen stierf, die precies zo oud was als jezelf, ja dan moest je er wel aan denken, dat ook kinderen konden sterven. Zouden ze dan ook net als Joeke blij kunnen zijn, dat ze naar den Heere Jezus gingen?

Joeke was begraven.

Alle kinderen van zijn klas en al zijn verdere vriendjes uit het dorp — en dat waren er heel wat — hadden

Joeke weggebracht naar het kleine kerkhof naast de kerk. Buren van Joeke's Vader en Moeder hadden de kleine, witte kist gedragen. Dat was zo de gewoonte in Veenekamp.

Rob en zijn zusje hadden natuurlijk ook in de stoet gelopen. Til had weer zachtjes lopen snikken en Rob had ook wel een heel erge brok in zijn keel gehad. Toen had hij ineens aan de plaat gedacht. Je moest niet met zoveel verdriet naar die witte kist kijken. Joeke, als een schaapje veilig in de armen van den Goeden Herder, daar moest je aan denken.

„Denk aan de plaat, Til,” zei hij zachtjes, zijn arm om de hals van zijn zusje slaand.

Alle jongens en meisjes zagen wel, wat Rob deed en op gewone dagen hadden ze Rob braaf uitgelachen om zijn kinderachtige maniertjes. Maar vandaag, nu Joeke werd weggedragen, was alles zo anders.

Toen de kleine kist boven de groeve stond, hadden ze gezongen: „Gelijk het gras is ons kortstondig leven”

En daarna had de dominee gesproken. Precies hetzelfde had hij gezegd als meester. Er was geen reden tot droefheid. Joeke was, verlost van pijn, naar huis gedragen.

Nu waren Rob en Til weer op weg naar huis. Rob's zusje, dat anders zo'n gezellige babbelaar was, liep nu stilletjes naast haar broer. Plotseling stootte ze Rob aan.

„Zeg, Bram de Leeuw is niet meegegaan naar het kerkhof. Wat gek hè?”

Rob keek naar de slagerij van Bram's vader, waarlangs ze kwamen en die Til natuurlijk op de gedachte gebracht had, dat Bram niet in de stoet was geweest. Bram was in de winkel, leunde tegen het ruw houten vleesblok. Hij groette de dokterskinderen wat verlegen, keerde zich toen om en liep naar achteren.

„Zou Bram niet mee hebben durven gaan, omdat hij een Jodenjongen is?” peinsde Rob hardop.

Til, die erg gauw meelij had, was de winkel al ingesprongen.

„Bram Bram,” riep ze.

Bram kwam weer de winkel in.

„Waarom liep je weg, toen je ons zag?” vroeg de openhartige Til. „Breng ons een eindje weg.”

Bram kwam de winkel uit, liep mee tussen Rob en Til in.

„Hoe staat het met jullie Palmpasen?” begon hij. „De mijne wordt zo prachtig.”

Til deed, of ze Bram's vraag niet hoorde.

„Waarom ben jij niet meegeweest met Joeke?” was haar weervraag. „Iedereen ging mee. Jij had toch ook best in de stoet mogen zijn.”

Bram had een tak opgeraapt, zwiepte ermee tegen een boom en zei, naar de grond kijkend: „Ik mocht niet mee naar 't kerkhof. Moeder wil niet, dat ik daar kom. Ze houdt er zelf niet van en ze vindt het voor mij ook te griezelig. Toen Opa gestorven was, heb ik er ook al zo naar van gedroomd.”

„'t Is helemaal niet griezelig,” flapte Til eruit. „Joeke is bij den Heere Jezus. Net als op de plaat.”

Rob trok Til aan haar rok. Bram was een Jodenjongen en die geloofde immers niet in den Heere Jezus.

Til keek haar broertje aan, wist niet direct wat hij bedoelde.

„Heus,” zei ze, „Joeke is in de Hemel. Dat graf is niet griezelig, want Joeke is er eigenlijk niet in.”

Bram begreep er niet veel van. Iedereen wist toch, dat Joeke's lichaam in de kist had gelegen, en dat was griezelig, daar ging niets van af.

Hij antwoordde echter niet, haalde de schouders op. Hij speelde altijd met Christenkinderen en hij wist wel,

dat ze over den Heere Jezus anders dachten dan hij. Moeder had gezegd, dat hij maar nooit met hen over de kerk en zo moest praten.

„Ik moet terug hoor,” zei hij. „'k Heb thuis vloeipapier en 'k ga iets fijns maken voor de Palmpasen. Als je 't niet nadoet, zal 'k het jullie verklappen. Sinaasappelen met rose vloeipapier er omheen. Er komen er zo drie aan.”

Op een holletje liep Bram terug. Til en Rob waren ook vlug thuis, maar hun Palmpasen werd die dag niet meer te voorschijn gehaald. Met elkaar en Moeder spraken ze telkens nog weer over Joeke. Als je pas je vriendje voorgoed weggebracht hebt, had je toch geen zin in leuke spelletjes. Maar toen langzaamaan Pasen naderde, begonnen ze hard te ploeteren aan hun Palmpasen en Vader en Moeder hielpen hen allerlei mooie dingen verzinnen.

Til kreeg een kuikentje van brood om bovenop te steken en voor Rob mocht bakker Nap een haasje maken van taai-taai.

„Niets tegen Henk verklappen, hoor bakker!” zei Til angstig. „Anders doet hij ons na.”

De dikke bakker lachte, dat hij schudde. 't Sprak vanzelf, dat Henk een Palmpasen zou hebben, die klonk als een klok, en ze konden heus nog wel andere dingen verzinnen dan kuikens van brood en haasjes van taai-taai. En 't zou moeite kosten Henk's Palmpasen te verdringen. Daar zou hij wel voor zorgen . . .

„Til, Rob, wordt eens wakker, 't is buiten al een lawaai van wonder en geweld.”

De kinderen vlogen het bed uit, keken over Moeder's schouder naar buiten, waar een heel troepje jongens en meisjes voorbijtrokken, ieder met een versierde Palmpasen in de hand.

„Wat zingen ze toch?“ vroeg Rob.
„Ik ken dat versje wel,” lachte Til. „Betsy Reinders heeft 't me geleerd. Ze zingen:

Palm, Palm, Pasen,
Hei, koerei
Nog maar ene Zondag
Dan krijgen wij een ei.
Eén ei is geen ei,
Twee ei is een half ei,
Drie ei is een Paasei.”

Het spreekt vanzelf, dat Rob en Til in een wip aangekleed waren en aan het ontbijt zaten.

„Als ik jullie was, nam ik de Palmpasens maar niet mee naar buiten,” zei Moeder. „Ze raken zo gauw verformfaaid. 't Is veel leuker, als je ze in de optocht voor 't eerst buiten brengt.”

Meer kinderen hadden er zo over gedacht. Bram de Leeuw en Henk Nap sprongen ook met lege handen achter het troepje kinderen aan.

„Zo heb je eigenlijk drie Paasdagen,” vond Rob. „Vandaag is 't Zaterdag, dan hebben we vanmiddag de optocht en 't aansteken van het Paasvuur en morgen en overmorgen is 't vanzelf Pasen.”

Och, och, wat ging die morgen langzaam voorbij. 't Leek wel of het nooit middag zou worden. Til stond al om half-twee kant en klaar te wachten op Rob. Om twee uur hoefden ze pas op het dorpsplein te zijn, maar Til trilde van ongeduld om naar buiten te stappen met haar pronkstuk. Ze vond het eenvoudig een prachtstuk, vergeleken bij de Palmpasens, die ze die morgen gezien had. In de groene bladerkroon, die kunstmatig op de grote stok bevestigd was, waren mooie rose, papieren rozen gestoken en bovenop de

stok zat parmantig het kuikentje met het fijne krenten-oog.

In een hoekje van de gang stond Rob's Palmпасen te wachten. Rob had papieren rozen meisjesachtig gevonden, die had de bladeren versierd met slingers aangeregen olienoten en aan iedere kant van de top-versiering hingen gekleurde zakjes eitjes.

Wat stapten die stadskinderen trots hun huis uit! Zouden ze een prijs verdiend hebben met hun Palmпасen? Dokter Gilbrands en zijn vrouw keken hun kinderen na, bleven voor het raam wachten, tot de stoet langs hun huis zou komen.

Daar had je ze eindelijk. Henk Nap liep voorop. Nou, die mocht er zijn hoor, met zijn Palmпасen. Boven aan de stok was een dwarslatje gemaakt en daaraan was een rad opgehangen van brooddeeg, waaraan allerlei lekkernijen uit zijn vader's bakkerij hingen.

„Wat een leuk gezicht al die vrolijke kleurtjes in die groene takken, hè!” vond mevrouw Gilbrands.

Ha, daar had je Rob en Til. Kijk ze zwaaien. „Daaag daaaag!”

Rob's Moeder vond, dat haar kinderen geen kwaad figuur sloegen in de optocht, maar ze twijfelde er toch aan, of ze een van beiden een prijs zouden krijgen.

En toen Bram de Leeuw voorbij stapte, schudde de dokter heel stellig zijn hoofd.

„Vrouw, dat is verkeken voor onze bengels. Die Palmпасen van Bram is verreweg de mooiste.”

Als een kleine pauw droeg Bram zijn rood geverfde stok, waar bovenop een rad was gemaakt van dennengroen. In het groen waren vlaggetjes gestoken en rondom het rad waren slingers aangebracht, geregen van rozijnen en vijgen. Bovenop stond een fiere zwaan van krentebrood en in zijn snavel droeg die een hengselmandje met eitjes.

„Bram krijgt de prijs, vrouw, en dat is verdiend ook,” herhaalde de dokter nog eens.

„Jammer voor Til en Rob,” zuchtte Moeder, „maar daar is nu niets aan te doen. Eén kan nu eenmaal maar de prijs winnen.”

Dokter Gilbrands had goed geraden. Bram had de eerste prijs gekregen, een fijne, leren schooltas.

Rob en Til waren wel een beetje jaloers op Bram. Toen ze thuis kwamen, droegen ze hun Palmpasen heel wat minder voorzichtig dan aan het begin van de optocht. Til had zelfs het broodkuikentje al verorberd en Rob was bezig zijn slingers olienoten op te peuzelen.

„Hebben jullie toch wel schik gehad, kinders, al had je dan ook geen prijs?” vroeg mevrouw Gilbrands lachend.

„O jawel, moeder,” lachte Rob, „’t was zo enig om in die optocht te lopen. Overal moesten we zwaaien, hè Til!”

Til liet zich lui in een stoel vallen en vertelde: „Bram mag vanavond het Paasvuur aansteken. Dan wordt hij afgehaald door alle kinderen van het dorp. En de prachtige tas, die hij kreeg! Hè, wat wilde ik graag in Bram’s plaats geweest zijn.”

Toen trok Moeder Til naar zich toe en nam haar gezichtje in haar handen.

„Zou je heus in Bram’s plaats willen zijn? Denk eens goed na. Weet je nog, wat je me vertelde na Joeke’s begrafenis? Weet je nog, wat Bram toen zei over het graf? Bram kon er niet anders over praten toen, want hij kent den Heere Jezus niet. Nu heeft hij de allereerste prijs gewonnen. De mooiste Palmpasen. Is daarom het Paasfeest nu zoveel mooier voor hem? Neen, die feestdagen betekenen helemaal niets voor hem, want Pasen is niet in de allereerste plaats een feest om eieren te eten en vuren te stoken. Het

voornaamste is, dat wij weten, dat de Heere Jezus ook voor ons stierf en weer uit het graf opstond. Dat leert ons zingen: „Nu jaagt de dood geen angst meer aan” En dat kan Bram nooit zingen. Die moet bang zijn van het graf en toch kan hij ook jong moeten sterven, net zo goed als Joeke.”

Til was opgesprongen.

„Zal ik Bram vertellen van onzen Heere Jezus, Moeder? Dan zal hij ook in Hem geloven.”

Mevrouw Gilbrands streek haar kleine meisje over het hoofd.

„Wat zou het heerlijk zijn, Til, als dat zo gemakkelijk ging. Weet je, wat je wel voor Bram kunt doen? Je kunt den Heere Jezus vragen, of Hij Bram wil leren, dat ons Paasfeest nog iets anders is dan een eierenfeest met versierde Palmpasens. De Heiland heeft ook macht over het hart van een Jodenjongen.”

Rob en Til zwegen. Als je 't zo bekeek, kreeg je meelij met Bram, al had hij dan ook de eerste prijs gewonnen.

't Was avond. Bij de hoogoplaaiende vlammen van het Paasvuur stonden Rob en Til tussen hun Vader en Moeder in. Groepjes kinderen dansten om het vuur.

Bovenop de schouders van enkele jongens zat Bram, trots en gelukkig.

Til keek naar hem met een stil, ernstig gezichtje. Nu zou ze niet meer met hem willen ruilen.

„Palm-palm-Pasen
Hei koerei”

begonnen enkele kinderen te zingen.

Til zong niet mee. Stil voor zich heen zong ze een

ander versje Nu jaagt de dood geen angst meer aan Want alles, alles is voldaan

Hoe dikwijls had ze het gedachteloos maar meegezongen. Maar nu, na het gesprek over Bram was ze zo heel erg blij, dat zij wel wist, wat het versje betekende.

Tussen al het lawaai op de Paaswei sloot ze even de ogen.

„Heere Jezus, maak Bram ook tot een van Uw schaapjes,” bad ze zacht.

E. van Beek.

Poeangko's Opstanding.

VI. Poeangko's Opstanding.

Geleidelijk vulde zich het lokaal van de hoogste klas der Zondagsschool.

Sommige jongens haalden gauw hun tekstkaartje uit de zak, om nog even het Gezangvers over te lezen, dat ze straks moesten opzeggen.

In den vroegen morgenstond
Heeft Gods woord Zijn Sionieten
Redding uit d'ellend verkond,
Waar hun tranen overvlieten.
't Werd beloofd en 't is voldaan!
Onze Heer is opgestaan!

O mijn ziel! Wanneer de nacht
Des vertwijflens, des bestrijdens
U bestormt en aanvecht, wacht!
't Allerdonkerst uur des lijdens
Zal in blijdschap overgaan!
Want de Heer is opgestaan!

't Was inderdaad een moeilijk vers. En dan — de Aprilzon scheen die dag zó heerlijk-koesterend, 't was zulk fijn wandelweer . . . ! Och ja . . .

Toch — de meesten kenden het.

Die hadden er graag een half uurtje thuiszitten voor over gehad. Mijnheer De Bruyn rékende er immers op, dat je je vers zonder haperen kon opzeggen!

Hoe ze dat zo goed wisten, begrepen ze zelf eigenlijk niet goed. Want hij keek zelfs niet bóós, als er eens een was, die van iedere regel blijkbaar alleen maar de tweede helft had geleerd! 't Opzeggen leek dan veel op

een samenspraak tussen meester en leerling! Maar Meesters ogen keken dan zó, dat je je helemaal niet op je gemak voelde

'n Fijnen baas vonden ze hem allemaal. Een echten meester!

En nou moest je weten — dat hij helemaal geen meester wàs!

Had hij hun immers zelf gezegd, toen hij een paar maanden geleden voor 't eerst in hun klas kwam.

Hij was tien jaar bij het Nederlands Bestuur in Indië werkzaam geweest; nu was hij met een jaar verlof in Holland.

Zijn broer, die al jarenlang leider op de Zondagschool was, had hem gevraagd, of hij de jongens eens wat wilde komen vertellen van dat verre, zonnige land, waar nog zo veel millioenen mensen in geestelijke duisternis leven. Van de warmte daar, en van de weelderige tropennatuur. Van de heidense gebruiken en — van het werk der Zending, allemaal immers boeiende stof voor een stel flinke Hollandse jongens, die Indië alleen maar „van de kaart” kenden.

En zo was mijnheer De Bruyn op een goede Zondag méester geworden.

„In Indië noemen de mensen mij heel anders, hoor jongens,” had hij na de eerste kennismaking gezegd. „Op Celebes heette ik de Toean Pètor ¹⁾ op Soemba de Toean Skebber ²⁾ wie me erg in de hoogte wilde steken betitelde mij zelfs als Toean Besar ³⁾! Dat is zo de gewoonte ginds.

De eenvoudige Inlanders zien hoog tegen een blanke op, vooral tegen een, die het bestuur over hun streek voert.

¹⁾ Uit het Portugees afkomstig: Petor, vader.

²⁾ Verbastering van: gezaghebber.

³⁾ Grote Heer.

Zeggen jullie maar gewoon: meester, zoals je gewend bent. Dat vind ik een héél mooie titel!"

En toen was de nieuwe meester meteen maar gaan vertellen fijn prachtig als een echte meester nee, toch weer anders ook

Met de elleboog op de hoge rand van de lessenaar geleund sloeg Mijnheer De Bruyn vriendelijk-glimlachend het binnenkomen van de jongens, zijn jongens, gade.

Een leuk stel vond hij het.

„Dag meester!" „G'n middag, meester!" klonk het blij-opgewekt telkens als er weer een de klas in kwam.

Even dwaalden zijn ogen naar de grote plaat aan de wand tegenover de deur. Daar stond de Heere Jezus op afgebeeld, met Zijn discipelen, temidden van een fleurig groepje kinderen: zuigelingen op moeders arm; kleuters, die nog maar nauwelijks lopen konden; een paar verlegen kijkende meisjes; een stuk of wat stevige jongens Er onder stond met grote letters:

Derzulken is het Koninkrijk der Hemelen!

„Wat een heerlijk-rijke belofte toch!" dacht hij. „En wat is het heerlijk ook om dáárover met de jongens te kunnen spreken. Nù vooral ook, nu 't weer Pasen ging worden"

O, als hij hen maar iets kon doen gevoelen van de rijkdom van het Opstandingsevangelie zo jong als ze waren gold het toch ook voor hèn:

't Allerdonkerst uur des lijdens
Zal in blijdschap overgaan!
Want de Heer is opgestaan!

Zouden ze daar och, misschien dachten ze wel aan heel andere dingen. Wat kan er al niet in een

jongenshart omgaan! Hoor maar eens, waar hadden diè 't zo druk over?

Meesters ogen richtten zich op een drietal grote jongens in de voorste banken, die, met de hoofden bij elkaar gestoken, op gedempte toon een levendig gesprek voerden.

„Fijn zeg, volgende week is 't Pasen!” bracht Jan de Beers z'n vriendjes in herinnering. Zijn ogen straalden.

„Tweede Paasdag ga ik met vader een fietstocht maken. Van Rotterdam eerst naar Dordt en dan misschien naar Moerdijk. 's Ochtends om 6 uur weg. 's Middags met de boot terug. Als 't dan maar mooi weer is!”

„Och jô, met Pasen is het altijd mooi weer!” verzekerde Wim van Haarst heel stellig.

„Nou, zèg?” Jan maakte een gebaar van twijfel. „Waar haal je die wijsheid vandaan? Uit de almanak zeker?”

Maar Wim liet zich niet uit het veld slaan.

„'k Heb 't pas nog in de krant gelezen!” deelde hij op een toon van gewicht mee. „Met Pasen is de winter voor goed voorbij dan springen de knoppen van de bomen open en dan komen de planten uit de grond want Pasen, dat betekent eigenlijk, èh, hoe stond het er ook weer?” moest hij zich even bezinnen. „O ja, Pasen, dat is de Opstanding in de Natuur”

„Tjonge! Jij wordt vast professor, zeg!” merkte Jan beduusd op. Hij kon de wijsheid van zijn vriendje niet zo gauw verwerken. Och ja, als je ook krànten las, hè

Natuurlijk, 't wàs wel zo: altijd, zo tegen Pasen, was 't net of er iets ging verànderen buiten, in de Natuur, ook je voelde 't, en je zàg het wat het precies was, kon je niet goed zeggen je voelde

je prettig en blij alles werd móóier Maar ja maar flitste het meteen in hem op, dat had toch eigenlijk niets met het echte Páásfeest te maken . . . waar de meester op school van vertelde en waar je — in de Bijbel van las. Want dàt

Steelsgewijs keek hij naar mééster. Zou die 't óók gehoord hebben ?

„Zeg, dat is toch eigenlijk niet” wilde hij er dan nog tegen in gaan. Maar verder kwam hij niet, want Gerard Kos, die tot nu toe stil meegeluisterd had, begon opeens met levendig-tintelende ogen van zìjn Paasverwachting te vertellen.

„Bij ons thuis is 't met Pasen altijd zo gezellig, jô! Moeder stopt 's avonds een stuk of wat eieren weg. Mooi gekleurde, blauwe, en groene, en bruine 's Ochtends mogen wij ze gaan zoeken. Verleden jaar kregen we er ieder twéé! Nou, en dan eten we krentenbrood, ieder drie dikke boterhammen, met èchte boter er op.”

Gerards tong maakte een smakkend geluid. „Fijn man! 'k Wou, dat 't iedere week”

Weer keek Jan naar meester.

Die scheen inwendig schik te hebben. Zeker wist hij óók wel, dat het bij Gerard thuis maar éénmaal 's jaars Pasen was dat de echte boter ook maar éénmaal 's jaars

„Klár, jongens?” klonk mijnheers stem waarschuwend boven het geroezemoes van de klas uit. „We zullen beginnen.”

De gesprekken werden onmiddellijk gestaakt. Even was er nog wat geschuifel van voeten te horen. De handen werden gevouwen. De hoofden bogen zich een weinig voorover.

Na het bidden bleef meester enige ogenblikken in gedachten verzonken staan.

Stil-verbaasd keken de jongens naar hem op. Was er iets? Waarom wachtte mijnheer nu? Dat deed hij anders nooit

„We zullen het versjes-opzeggen deze keer maar 'ns overslaan, jongens!” kregen ze opeens tot hun verrassing te horen. „'k Zal maar aannemen, dat jullie allemaal goed geleerd hebt”

De jongens gnuifden.

„En dat jullie het niet erg zult vinden, als ik wat langer blijf vertellen dan anders!”

Neen, dat vonden ze zéker niet erg!

„Gaat u van Pasen vertellen, meester?” vroeg Jan de Beers vol verwachting.

Mijnheer De Bruyn knikte. „Van een Paasfeest in het heidense Toradjaland! Maar eerst wil ik toch een paar dingen vrágen. 'k Denk, dat het voor jullie geen lastige vragen zullen zijn. Toe Jan, zeg jij maar eens wat Pasen betékent”

„Pasen betekent *voorbijgaan*, meester,” gaf Jan prompt ten antwoord. „De Joden vierden op het Paasfeest de gedachtenis van hun uittocht uit Egypte, en”

„Goed, goed!” knikte mijnheer instemmend. „En wij?”

„Wij denken met Pasen aan de Opstanding van den Heere Jezus,” zei Jan onmiddellijk.

„Maar — wat betékent Pasen nu voor òns?” wilde mijnheer ook nog graag weten. „Zou het genoeg zijn, als we de Paasklok laten luiden ? Of een Paasvuur branden ? Of Paasbrood en Paaseieren eten ?”

Gerard zette een paar verschrikte ogen op.

„Màg dat dan niet, meester?”

In gedachten zag hij al de ontbijttafel thuis, die éne dag van 't jaar, zònder krentenbrood, zònder eieren Maar dat

„Och jô, dat zijn immers allemaal overblijfsels van

heidense gewoonten!" merkte Jan wijsgerig op. „Niet waar, mijnheer?"

Mijnheer De Bruyn glimlachte geruststellend.

„Jan kan best gelijk hebben!" gaf hij aanstonds toe. „En toch — mag Gerard met Pasen heus wel van een lekkere boterham en van Paaseieren smullen, hoor. Als hij maar nooit, nóóit vergeet" — Meesters gelaat stond nu weer heel ernstig — „en we mogen dat geen van allen ooit vergeten — wat het èchte Paasfeest voor ons betekent. Dáár wil ik jullie nu van gaan vertellen. Van een Paasfeest in het hartje van een heidens land, waar geen klokgelui bij te pas kwam. Maar — waar een oude heiden, stervend, getuigde van zijn geloof in den Verrezen Heiland"

Drie jaar geleden woonde ik te Rantepao.

Die naam zal jullie wel vreemd in de oren klinken, hè?

't Is ook maar een klein plaatsje, zowat precies in het centrum van Celebes gelegen. Waar Celebes ligt weten jullie toch immers allemaal wel?

In het bergachtige midden van dat eiland leeft een grote volksstam: de Toradja's. Flinke, forsgebouwde mannen zijn 't over 't algemeen. Toch geen kwaad volk, hoor. Ik kon het best met de luitjes vinden!

Toen onze soldaten voor 't eerst hun land binnendrongen, dat was omstreeks 1907, stuitten ze in 't begin op felle tegenstand. De Toradja's moesten niets van de „Kompenie" hebben. (Zo wordt in Indië de Nederlandse regering genoemd.) Verscheidene bergstellingen konden eerst na hevige strijd veroverd worden. De Toradja's begrepen echter al gauw, dat hun verzet nutteloos was.

De meeste hoofden kwamen toen hun onderwerping aanbieden; enkele, die van geen wijken wilden weten,

werden spoedig daarna gevangen genomen en naar andere streken in de Archipel (Ambon b.v.) verbannen. Enige jaren later mochten ze echter weer naar hun geliefd bergland terugkeren — mits ze beloofden nooit tegen de Kompenie te zullen samenspannen.

Natuurlijk beloofden ze dat grif en graag!

Nu, 't moet gezegd, over 't algemeen hielden ze hun belofte.

Maar — er moest toch scherp op sommige van die heren gelet blijven worden. De verleiding om zelf weer baasje te gaan spelen kon hun immers wel eens te machtig worden. Hier en daar, vooral in afgelegen streken, waar de Toean Pètor zelden kwam, was nog altijd een beetje van het oude verzetsvuur blijven smeulen. En een smeulend vuurtje heeft maar weinig aanblazing nodig om tot een flinke vlam op te laaien!

Daar kwam nog bij, dat er ook onder de heidense godsdienst-voorgangers verscheidene waren, die, als ze de kans schoon zagen, niet aarzelden om het volk tegen de Kompenie op te stoken.

Ze konden 't o zo moeilijk verkroppen, dat ze nu veel minder over de mensen te zeggen hadden dan vroeger, in hùn gloriëtijd.

Stel je voor: die Blanda's¹⁾ verboden het hanenvechten en het dobbelen! Slaven er op na houden mocht ook al niet meer! Eeuwenoude gebruiken, zoals het uitbreken van de tanden bij de meisjes (ja heus, dat was daar gewoonte! Als de meisjes een jaar of twaalf waren, werden alle snijtanden van de bovenkaak dicht bij het tandvlees afgebroken of afgevijsd!) zelfs zulke oeroude gebruiken werden door de Witmensen kort en goed verboden! Als je 't tòch deed, ging je de gevangenis in of werd je, wie weet waarheen in de Archipel gestuurd!

¹⁾ Blanken.

En 't èrgste, 't àllerergste van alles: sommige van die Blanda's waren blijkbaar speciaal gekomen om de mensen te vertellen, dat van hun hele godsdienst niets deugde! Die brachten een nieuwe Boodschap, van een God, die de mensen liefheeft, àllen, zonder onderscheid van stand en ras en kleur

Al die dingen, waar ze tot nu toe aan geloofd hadden, de vreselijke macht van de geesten, en de geheimzinnige kracht van de pemali's ¹⁾, zouden ze lès moeten laten. Volgens de Pandita's ²⁾ was het zelfs schrikkelijke dosa ³⁾, als je aan die dingen geloofde.

Natuurlijk hadden ze dat gepraat van die Pandita's dwaásheid gevonden

Maar maar die Pandita's bleven hardnekkig vòlhouden! Ze reisden maar steeds het land rond, richtten hier en daar een schooltje op en begonnen langzaam aan vat op de mensen te krijgen. De goeroe's ⁴⁾ van die schooltjes hielpen ijverig mee om de leer van Toehan Jezoes aan de bevolking bekend te maken. En zo moesten de heidense voorgangers 't met lede ogen aanzien, dat na verloop van enkele jaren al tientallen Toradja's Serani ⁵⁾ waren geworden.

En die tientallen groeiden aan tot honderdtallen! De Pandita's bleven onverpoosd met hun werk voortgaan de banier van het Kruis werd steeds verder het binnenland ingedragen zelfs in sommige verafgelegen kampongs ontstonden kleine kringetjes van Christen-Toradja's o, wat hadden diè mensen 't vaak hard te verduren klein in getal als ze waren, en zwak van krachten. Want Satan geeft zijn vesting maar niet zo màkkelijk over!

1) Voortekenen, verboden dingen.

2) Zendingen.

3) Zonde.

4) Onderwijzers.

5) Christen.

Op een sombere, regenachtige morgen, nu drie jaar geleden, was ik druk bezig met brieven schrijven op mijn kantoor in Rantepao, toen een bode met een spoedbericht mij onverwacht in mijn werk kwam storen.

De man kwam helemaal uit Simboeang, het meest Westelijk deel van de afdeling, waarover ik het bestuur voerde.

't Verkreukelde briefje, dat hij mij ter hand stelde, behelsde het verzoek van het Hoofd van Simboeang of ik zo spoedig mogelijk naar hem toe wilde komen. Er broeide iets onder de bevolking. Vermoedelijk zat Poeangko er achter. Dat was een van de vroegere verzetslieden, die indertijd verbannen was geweest, maar weer had mogen terugkeren onder belofte niets meer tegen de Kompenie te zullen uithalen!

Je kunt begrijpen, dat ik eventjes mijn wenkbrauwen fronste, toen ik dat las! Als het wáár was . . . dan zou ik dien ouden deugniet toch eens goed duidelijk maken, dat de Blanda's niet met zich lieten spotten . . . !

Overigens maakte het bericht niet zo veel indruk op mij.

Ik kende het Hoofd van Simboeang heel goed. Een beste, brave, ijverige man . . . à te ijverig soms, zodat hij wel eens overdreef . . . !

De naam Poeangko was mij ook niet onbekend. Want die kwam in heel wat geheime brieven in mijn archief voor, waarin over zijn vroeger verzet, zijn verbanning en zijn terugkeer werd gehandeld. De laatste jaren had hij zich rustig gehouden; hij woonde ergens in het Westen, in kampong Mataalo, waar hij uitgestrekte sawahs en veel vee bezat.

Zou 't oude bloed opnieuw . . . ? Opeens schoot mij te binnen, dat ik 't kort geleden met den zendeling over hem had gehad. Die had toen gezegd, dat Poeangko niet meer vijandig tegenover het Christendom stond . . .

dat hij al enige malen aan de wekelijkse samenkomst van het kleine groepje Christenen in Mataalo had deelgenomen!

'k Herinnerde mij nog de blik als van triomf in het oog van den zendeling wéér een overwinning behaald! Bij God zijn alle dingen mogelijk!

Zou 't soms een list van den slimmen heiden zijn geweest? vroeg ik mij af. Om de blanken op een dwaalspoor te brengen?

Terwijl ik even zo zat te mijmeren, viel m'n blik op de grote maandkalender, welke aan de wand van mijn kantoor hing.

En meteen voelde ik een fel verzet in mij oprijzen. „Akelige kerels!” flitste het door mijn hoofd.

Met één oogopslag overzag ik de naaste toekomst: 't was nu Maandag 8 April. Als ik dezelfde middag nog vertrok, zou ik stevig-aan moeten rijden, om 's Woensdags in Simboeang te zijn. Eigenlijk was het een rit van drie volle dagen.

Allicht zouden er met onderzoek en besprekingen een paar dagen heengaan Op z'n mooist kon ik dus 's Zaterdag weer terug. En — Zondag 14 April was 't — Pásen!

's Zondags reisde ik natuurlijk niet, als 't niet beslist noodzakelijk was.

'k Zou dus de Paasdag ginds, diep in 't binnenland, in een onmogelijk klein gehucht in de bergen, waar geen enkele klank van de beschaafde wereld doordrong, moederziel alleen in een ruw houten bivakje moeten doorbrengen?

Zó had ik nog nooit een Paasfeest meegemaakt! Veel tijd om te mijmeren had ik echter niet.

'k Moèst gaan. Als ambtenaar van het Bestuur was ik verantwoordelijk voor de orde en rust in het land. Ik wist wat mijn plicht was.

Diezelfde middag reed ik te paard weg.

Alleen mijn huisbediende, Sawal ¹⁾, vergezelde mij.

Drie struise Toradja's waren een paar uur tevoren met mijn reisbagage op stap gegaan. Voor zo'n reisje in 't binnenland moet natuurlijk van alles en nog wat mee: een veldbed, de nodige kleren, blikken met rijst en vis, eetgerei, een paar lampen, petroleum enz. enz.!

De tocht verliep gelukkig zonder noemenswaardige tegenslagen.

's Woensdags kwam ik laat in de middag, vermoeid, te Simboeang aan. Donderdagsochtends begon ik met mijn onderzoek.

't Bleek al spoedig, dat de „opstandige beweging” niet veel om 't lijf had. Enige Inlanders hadden, op aanstichten van een heidens voorganger, geweigerd hout te kappen voor de bouw van een volksschool.

Op die school worden onze kinderen langzaam maar zeker in „blanken” veranderd, had de „priester” z'n volgelingen wijsgemaakt. Eerst leren ze de taal van de blanda's (n.b.-Maleis!) en op 't eind krijgen ze een wit velletje . . . ! Nu, dáár moesten ze natuurlijk niets van hebben!

't Gelukte me al spoedig de goedgebouwde luitjes dit schrikbeeld uit het hoofd te praten. 't Eind van 't liedje was dan ook, dat ze beloofden flink aan de bouw van de school te zullen meehelpen.

Toen het hun duidelijk werd, dat ze grote kans hadden gelopen om „wegens verzet tegen de Kompenie” verbannen te worden ²⁾, werden ze zo woedend, dat ze tevens beloofden den priester, die de schuld van alles was, te zullen „potong kapala”! ³⁾

¹⁾ = Saul.

²⁾ Verbanning is voor den Toradja iets verschrikkelijks, als gevolg van zijn Animistische denkbeelden. Indien hij buiten zijn land sterft, vindt zijn ziel niet de weg naar de geesten van zijn stamgenoten.

³⁾ Het hoofd afslaan.

Dàt moest hun toen uiteraard óók weer uit het hoofd worden gepraat! 't Lúkte — maar 'k besefte heel goed, dat ze van de gedachtegang van den blanken Toean geen steek begrepen. 't Eén mocht niet, en 't ànder ook niet!

Rare sinjeurs toch, die blanken! stond er op hun gezicht te lezen.

In ieder geval — de „priester” werd belast met het leveren van de gróóste portie hout en dàt vonden ze nog zo dom niet gedacht!

Begrijpelijkerwijs trachtte ik ook te weten te komen of inderdaad de beruchte Poeangko achter de beweging had gezeten. Het Hoofd dacht van wel. Maar bewijzen kon hij 't niet, en de „priester” hield zich van den domme.

Poeangko was een oude rot, die zich maar niet zo gemakkelijk liet vangen, begreep ik wel.

Ik besloot daarom mijn terugweg over Mataalo te nemen, om daar den man zelf (als ik hem tenminste „te pakken kreeg”) aan een scherp verhoor te onderwerpen.

't Betekende een omweg van een kilometer of tien, vijftien, voor mij, maar dat maakte op de totale afstand weinig uit.

'k Was nu toch eenmaal aan 't zwerven . . . van Paasfeestviering zou immers toch niets komen, bedacht ik somber. Of ik die paar dagen in Mataalo of in een ander gehucht doorbracht was ten slotte precies hetzelfde. 't Ene oord was al net zo verschrikkelijk eenzaam en verlaten als het andere!

En zo kwam ik 's Zaterdagmiddags in een zeer gedrukte stemming te Mataalo aan.

De naam kampong was eigenlijk nog veel te voor- naam voor deze negorij.

Op een klein, tamelijk vlak plateau stonden een tiental primitieve huisjes; in Holland zou je 't bouwvallige hutten noemen. De rest van de bevolking woonde in nòg eenvoudiger „paleizen”, verspreid op de berghellingen in de omgeving.

Aan de Westelijke rand van het plateau stond de „school”: d.w.z. een rechthoekige schutting van bamboe, waarbinnen de grond was aangestampt (dat was de vloer), in de hoogte afgedekt met bamboestokken en gedroogd alang-alang¹⁾, dat was het dak. Er stonden een twintigtal banken in, van een soort zoals enige eeuwen geleden in Holland werd gebruikt.

Aan de andere zijde van de kampong bevond zich het bivak voor „doortrekkende reizigers.”

Dat bestond uit 4 hoge palen in de grond, waartussen wanden van gevlochten bamboe „hingen” (met rotan aan de stijlen vastgebonden). Op manshoogte boven de grond was een vloer van zwiebelende planken gelegd (zonder één spijker te gebruiken!) en in de hoogte was een dak, waar het zonlicht op verscheiden plaatsen vriendelijk doorheen straalde!

In dit „hotel” zou ik de Zondag moeten doorbrengen!

Bij de ingang van de kampong werd ik hartelijk begroet door den goeroe en het dorps hoofd. Dat vergoedde weer veel.

Vermoeid van de lange rit te paard begaf ik mij aanstonds naar het bivak, waar Sawal (die met de dragers van mijn bagage vooruitgereisd was) reeds druk bezig was met het bereiden van mijn avondmaaltijd.

Aangezien ik toch nog een poosje moest wachten, begon ik alvast mijn veldbed op te zetten. 't Was maar goed, dat de goeroe me daar een handje bij hielp!

¹⁾ Hard Indisch gras.

Eindelijk, na heel wat getob en gezucht, slaagden we er in het bed zó te zetten dat alle vier de poten op een plank rustten! 'k Nam me stellig voor in m'n slaap niet te veel beweging te maken als een van de poten een halve decimeter verschoof! hup! dan ging het hele geval tussen de planken naar omlaag!

De Goeroe bleek een aardige, spraakzame man te zijn.

Terwijl hij zich uitsloofde om mijn bed „op poten” te krijgen, vertelde hij, dat er in Mataalo al wel twintig Christenen waren.

En morgen was het immers hari Paska¹⁾! om 7 uur zou er samenkomst in de school worden gehouden dan zouden ze zeker allen opkomen vooral nu de Toean Pétor er was want eh misschien als 't niet onbescheiden was te vragen: hij had van den Pandita gehoord, dat de Toean immers óók wat zou 't een steun zijn voor de mensen hier, als ze zagen dat ze hóópten er zo

'k Zei hem, dat ik gráág de dienst in de school wilde bijwonen.

Goeroe's ogen straalden. En meteen wilde hij er vandoor gaan om z'n gemeenteleden zo gauw mogelijk met het heugelijke nieuws in kennis te stellen.

Maar eerst wilde ik toch ook graag iets van hèm te weten komen.

„Zeg eris Goeroe, is Poeangko nog te Mataalo?” vroeg ik hem op den man af.

Hij lachte glunder. Vermoedelijk had hij allang begrepen wat het eigenlijke doel van mijn verblijf te Mataalo was.

Ja hoor, Poeangko wàs er nog. Aan weggaan dàcht hij niet. Trouwens, al wilde hij, dan kon hij op 't ogenblik toch niet weg, want hij was erg sakit sakit demam²⁾!

¹⁾ Pasen.

²⁾ Sakit = ziek; demam = koorts.

Straks zou hij hem nog even gaan opzoeken Of de Toean soms kininepillen bij zich had? Dan zou hij er een paar aan den zieke geven Misschien was hij dan morgen wel weer zoveel beter, dat hij de Paas-samenkomst kon bijwonen. Daar had hij zo op ge-hoopt maar ja, als je demàm hebt!

Terwijl ik het flesje met pillen uit mijn koffer op-deepte, vroeg ik langs m'n neus weg, of de goeroe dan niet wist waar „men” Poeangko van verdacht: dat hij in 't geheim tegen de Kompenie stookte, en

De goede man schudde verontwaardigd het hoofd. „Daar is niets, niets van waar, Toean!” verzekerde hij met volle overtuiging. „Poeangko is nu — Christen! Heus, — heus Toean!”

Vroeger, ja, toen was hij een echte geweldenaar, een ruwe kerel, hard voor zijn slaven hij sloeg en ranselde er direct op los en zijn vrouwen be-schouwde hij als niet veel meer dan slaven! Wee, wie in zijn handen viel! Genade kende hij niet!

Toen was de Kompenie gekomen en Poeangko had het hoofd moeten buigen, na hardnekkig verzet. In zijn hart was hij een onverzoenlijk vijand gebleven, die al wat blank was fel haatte! Totdat tòtdat

De Goeroe keek me betekenisvol aan.

De Toean begréep hem immers wel? Heus, nù was hij — een ànder mens geworden!

Nòg was ik niet geheel overtuigd.

'k Wist bij ervaring, dat Toradja's het in de kunst van veinzen even ver konden brengen als — blanken!

Maar 'k ging er op dat ogenblik niet verder op in.

'k Herinner mij nog goed, dat ik het — eigenlijk zo kwaad niet vond — dat Poeangko — zièk was! Nu zou tenminste — van vluchten — geen sprake zijn!

Toen de goeroe was vertrokken, kwam Sawal met m'n eenvoudig maal aandragen. De rand van m'n bed

deed dienst als „stoel”, een koffer met een blik er op vormde de eettafel.

Och, aan zulke dingen was ik gewend 't eten smaakte er niets minder lekker om, als je hongerig was. 'k Merkte tot m'n eigen verbazing, dat het gesprek met den goeroe me in een veel betere stemming had gebracht!

Maar vermoeid als ik was, besloot ik toch maar vroegtijdig ter ruste te gaan. En nauwelijks lag ik, of ik sliep in.

Een wonderschone morgen brak aan.

Heel in de vroege, toen het begon te lichten, werd ik door mijn bediende gewekt.

Op de rand van mijn bed gezeten las ik het Paas-evangelie uit Lukas. Heerlijk uitgerust begaf ik mij naar buiten om een fris morgenbad te nemen onder de pantjoeran ¹⁾).

In stralende goudglansen verrees de zon boven de golvende horizon in 't verre Oosten. Ik zag de kleurige regenboogschittering in het uit de rots neerstromende water. In 't geboomte op de berghelling kweelden de vogels een blij begroetingslied aan de nieuwe dag. Een kil ochtendbriesje streek ruiselend uit het bergland neer over het open plateau. Geen enkel menselijk gerucht verstoorde de vredige rust van de Natuur. Het landschap scheen overgoten te worden met gouden zonnegloed.

Paasmorgen was het.

In mijn hart klonk een jubellied op: Want nu de Heer is opgestaan, nu breekt het nieuwe leven aan!

In blijde stemming keerde ik naar het bivak terug.

¹⁾ Het regenwater, dat op de bergen valt, komt op sommige plaatsen aan de voet tussen de rotsstenen van de helling weer te voorschijn. Door middel van een bamboekoker lukt het dit water als een straal naar buiten te leiden.

Sawal had een schoon wit jasje aangetrokken met mooie blinkende knopen. Verlegen lachend deed hij 't verzoek of hij straks óók naar de Paasdienst in de school mocht.

't Zou wel niet lang duren, meende hij, de Toean behoefde zich dus niet bezorgd te maken of zijn middagmaal wel op tijd gereed zou zijn.

Natuurlijk vond ik het goed.

Hij zou 't gesprokene tenminste kunnen volgen, ikzelf zou er wel heel weinig aan hebben, bedacht ik opeens.

Want 't sprak vanzelf dat de Goeroe z'n „dienst" in het Toradjaas zou houden. En ik kende geen tien woorden in die taal! Maar 'k had 't nu eenmaal beloofd, dus ik ging.

Toen ik tegen zevenen het schooltje binnenstapte, hadden de gemeenteleden hun plaatsen in de banken reeds ingenomen.

Rechts zaten de mannen, links de vrouwen en de kinderen.

De meesten waren op hun Paasbest gekleed: de vrouwen in zwarte jakjes en veelkleurige sarongs (rokken) van geklopte boombast, de mannen droegen een blauwzwarte doek om het bovenlijf en een korte witte broek.

Er waren er echter ook enkelen gewoon op z'n Toradjaas gekleed, d.w.z. met enkel en alleen een gordeltje om hun middel.

De goeroe, voor deze gelegenheid in een kraakhelder wit pak gestoken, ontving mij glimlachend en buigend bij de ingang van de school en verzocht mij vriendelijk de ereplaats vóór de „klas" te willen innemen. Daar stond een wankele rotanstoel, blijkbaar een stuk van het meubilair uit meesters woning. 'k Was gelukkig zo

wijs om héél voorzichtig in 't gestoelte der ere plaats te nemen!

Sawal wilde bescheiden in een van de achterste banken gaan zitten, maar de Goeroe wenkte hem naar voren te komen. Hij kreeg een plaatsje in de eerste bank, naast een ouden Toradja, die met strakke blik voor zich uit zat te staren.

Het gelaat van dien man had direct al mijn aandacht getrokken.

De diepe groeven op het voorhoofd spraken van een leven van strijd en zorg; de vast saamgeperste lippen getuigden van onverzettelijke wilskracht. Iets verwrongens in het gezicht maakte op mij de indruk, dat de man pijn leed, maar het niet wilde laten merken.

Bij mijn binnenkomen had hij even de ogen naar mij opgeslagen, maar toen ik hem recht in het gelaat keek, had hij de blik weer naar de grond gericht.

Als bij ingeving was onmiddellijk de gedachte in mij opgekomen: dat is — Poeangko!

Stil, onbeweeglijk, zat hij te wachten tot de Goeroe achter zijn lessenaar ging staan en de handen vouwde.

'k Zag, dat Poeangko moeizaam de handen bij elkaar bracht en het hoofd boog

Na het gebed liet de Goeroe een vers zingen.

Ik verstond er geen woord van. Welluidend klonk het gezang zéker niet. De meeste gemeenteleden schenen „iedereen op zijne wijs” te zingen! En dan die harde, scherpe keelklanken van sommige Toradjase woorden!

Eerlijk gezegd was ik blij, toen het gezang uit was en de Goeroe ging vertellen. Hoewel ik daar evenmin iets van zou kunnen verstaan luisterde ik met volle aandacht.

En, o, wonderlijke gewaarwording ik belééfde

het Paasverhaal, zoals ik het vóór dien nooit beleefd had.

De Goeroe sprak met ingehouden stem. Sombredroevig klonken zijn woorden Toehan Jezoes was in het rotsgraf gelegd en dat graf was afgesloten met een zware steen Toehan Jezoes was dóód Zijn discipelen treurden de vijand had overwonnen

Dan, opeens, wees de Goeroe met uitgestrekte arm naar boven, zijn stem verhief zich Zie, een Engel daalde uit de hemel en zijn gedaante was gelijk een bliksem de steen werd weggewenteld Toehan Jezoes was opgestaan geen graf hield Davids Zoon omkneld Hij overwon, die sterke Held

Nu daalde de stem weer Maria zocht haar lieven Meester, maar vond Hem niet wenend liep ze herwaarts en derwaarts en zich omkerende, zag zij iemand staan, die haar vroeg, wien zij zocht toen kwam de herkenning

Maria!

Rabboeni!

Ik zag plotseling Poeangko's ogen strak op mij gericht.

't Leek me toe, dat hij met zijn blik iets wilde zeggen, iets vertrouwelijks

De stem van den Goeroe jubelde 't uit: Juich thans, Maria, Uw Heer is verrezen de Godd'lijke lééft Ga heen, en boodschap het mijn discipelen

Nu zweeg hij even.

Zijn hoorders wachtten met gespannen aandacht.

Was het verhaal geëindigd? Neen, de Goeroe ging weer voort, met rustig-beheerste stem.

Ik begreep. Nu bracht hij zijn hoorders de Paasboodschap Juich thans, o Christen, Uw Heer is

verrezen, meld het alom dat Zijn liefde, onvolprezen, ook aan de Zijnen het leven hergeeft

Er klonk een juichende klank in zijn stem. In zijn ogen blonk een eigenaardige glans Nu jaagt de dood geen angst meer aan want alles, àlles is voldaan *Die in geloof op Jezus ziet die vreest voor dood en helle niet*

Amen

Geroerd drukte ik den eenvoudigen kampong-goeroe de hand.

Deze Paasdienst, uitgesproken in een taal, die ik niet verstond, zou ik nooit vergeten!

Laat in de middag stapte ik uit mijn bivak om een korte wandeling te gaan maken.

Terwijl ik nog stond te overleggen welke kant ik zou uitgaan, zag ik den goeroe op een drafje naar mij toe komen.

„Toean! Toean! Poeangko!” bracht hij er hijgend uit.

Ik keek hem met verschrikte ogen aan.

Wat had dàt nu weer te betekenen!?

„Poeangko is weer ziek, Toean!” verduidelijkte hij, toen hij wat op adem was gekomen. „Héél ernstig ziek! Ik geloof — dat hij gaat sterven Wilt u misschien hij heeft naar u gevraagd!”

Zwijgend liep ik met den Goeroe mee. Mijn hart was te vol om te spreken.

„Wat, wàt kon God mij hiermede te zeggen hebben?” vroeg ik mij telkens af. „Met dit sterven op Pásen?”

Had de Dóód dan toch het laatste woord?

Neen, neen! welde het antwoord in mijn ziel op. Zie, en hoor

We vonden Poeangko, op een oud versleten matje op

de vloer liggend, totaal uitgeput en ineengeschrompeld, stervende Zijn gezicht gloeide van de koorts.

Iets, dat op een bed leek, was er niet in huis. Een stoel evenmin.

Samen met den goeroe knielde ik bij den zieke neer.

„Poeangko!” zei ik zachtjes.

Met moeite opende hij de ogen.

„Toean!” klonk het zuchtend terug.

Op de tast zocht ik zijn hand. 'k Voelde, dat zijn vingers zich bevend om de mijne sloten.

Toen probeerde hij zich een weinig op zijn zijde op te richten om dichterbij mij te komen. Op de knie van den Goeroe steunend ging het.

„Toean!” hoorde ik hem weer met gebroken stem zeggen.

Wat er op volgde kon ik niet verstaan. Zacht-fluisterend bracht de Goeroe de woorden in 't Maleis over.

. . . . „Ik heb heel veel kwaad in mijn leven gedaan . . . veel zonden maar Jezoes is gestorven voor mij Hij heeft overwonnen Hij lééft Hij is opgestaan”

„Poeangko!” stamelde ik ontroerd. „Wat ben je een gelukkig mens!”

Er kwam een flauwe glimlach op zijn gelaat.

„Toean gelooft ook in Toehan Jezoes Ik ga naar Hem”

't Spreken viel hem steeds moeilijker. Heel voorzichtig liet de Goeroe het hoofd van den zieke teruglijden op het bundeltje kleren, dat als kussen dienst deed.

Nog eenmaal opende zich zijn mond. Met een uiterste inspanning van zijn laatste krachten trachtte hij nog iets te zeggen: „Ik zal ook opstaan eeuwig leven”

Toen slaakte hij een diepe zucht.
Poeangko was — gestorven

De volgende dag verliet ik Mataalo.
De Goeroe en het dorps hoofd deden mij uitgeleide
tot aan de grens van de kampong.

Toen ik te paard was gestegen, trad de goeroe 't eerst
op mij toe om een hand te geven.

„Heb ik gelijk gehad, Toean?“ vroeg hij verlegen
lachend.

Verwonderd vroeg ik hem, wat hij bedoelde.

„Wel, dat Poeangko — een *Christen* was?“

Mijn handdruk gaf hem het antwoord op zijn vraag.

„Zie, jongens,“ zo eindigde mijnheer De Bruyn zijn
vertelling, „op dat Paasfeest, in het heidense Toradja-
land, heb ik de *ware betekenis* van Pasen ervaren“

Jezus leeft, en wij met Hem
Dood, waar is uw schrik gebleven?
Jezus leeft, en Zijne stem
Roept ons ook eens weer in 't leven,
Zal ons eens met eer bekleên:
Dit is onze troost alleen.

Gr. Gilhuis-Smitskamp,

Toen de Paasvacantie
begon.

VII. Toen de Paasvacantie begon.

„Ziezo, dat is dus alvast afgesproken, hè?” besliste Piet Veenman. Zijn harde jongensstem was gedempt tot een geheimzinnige fluisterton. „Roel zal dus voor het geld zorgen!”

Ze zaten met z'n drieën, gehurkt in een klein kringetje, aan de voet van de dijk. Stralend goot de voorjaarszon haar laatste glansen over de weilanden en verlichtte alles in een rossige gloed.

„Roel zal voor het geld zorgen,” zei Piet nog eens, toen er niet direct antwoord kwam. „Zo was het afgesproken.”

„Ja maar,” begon Roel de Wit weer zwakjes te protesteren, „ik vind 't toch eigenlijk geméén. Waarom ik nou juist, en jij en Andries niet? Met z'n drieën de pret, en één alleen 't gevaar, dat is niet éerlijk.”

„Hou je nou maar stil,” baasde Piet, „we hebben er lang genoeg over gepraat. Ik zou het best zèlf doen, hoor, maar mijn spaarpot staat altijd in de linnenkast, en de sleutel zit aan Vaders sleutelbos. Dus ik kan niet. Nou, en Andries”

„Ik ook niet,” viel Andries in, „ik heb niet eens een spaarpot, enkel maar een boekje. En als de jouwe gewoon in de kast staat, is 't maar een klein kunstje, hè Piet?”

Piet knikte. „Als je niet durft,” zei hij bedenkelijk, „dan kunnen we Kees van den bakker er wel bij vragen in jouw plaats.”

„Nee,” weerde Roel ruzie-achtig af, „ik durf wel, beter dan jullie, hoor. Maar als we dan delen, doen we zó: twintig in een doosje, dat wordt zes voor jou, zes voor Andries, en acht voor mij. Da's niet meer dan eerlijk.”

„Ssst, ssst,” suste Andries. Hij keek verschrikt in het rond. „Schreeuw niet zo, jô, ze kunnen je in 't dorp wel horen.”

In heel de omtrek was geen mens te zien. Het enige geluid, dat over het stille land klonk, was de bel van het lokaaltreintje, dat heel in de verte naderde en een donkere rookpluim de zoele voorjaarslucht inslierde.

De drie jongens stonden op. Ze sloegen de weg naar het dorp in, de armen om elkaars schouders.

„Doen we het zo dan?” eiste Roel nog eens.

„Vooruit dan maar,” gaf Piet toe. „Maar maak dan, dat je het morgen om twee uur hebt, als we bij de Kuil komen met z'n drieën. Je mag toch zeker wel weg morgenmiddag?”

Roel schokschouderde. „Natuurlijk, de eerste vacan-tiedag!”

Ze waren de slagerswinkel genaderd, waar Andries woonde.

„Nou, ajussies hoor, tot morgen.”

Andries verdween naar binnen, en Piet ging aan de overkant het manufacturenwinkeltje in, waar hij met zijn moeder woonde.

Roel moest nog even verder, de smederij stond aan de rand van het dorp. Fluitend liep hij door. Fijn, vandaag was de Paasvacantie begonnen. Dat was een goed vooruitzicht, in twaalf dagen geen school te hebben! Ze hadden met z'n drieën al heel wat plannen gemaakt. Als hij nu maar niet zo vaak Vader zou moeten helpen, net als in de Kerstvacantie. Maar toen was 't toch geen weer geweest om er op uit te gaan, elke dag regen.

Van ver al klonk het geluid van Vaders hamerslagen door de stille dorpsstraat. Een rosse gloed scheen door de kleine ruitjes der smederij naar buiten, in het schemerdonker van de vallende avond. Roel lichtte de

klink van de deur op. Voorovergebogen, de zwarte haren warrig over het voorhoofd, stond de Wit bij het vuur en mokerde uit alle macht op een stuk gloeiend ijzer.

„Dag Vader!” galmde Roel door het geraas heen. De smid knikte. Even hield hij op.

„Ga maar gauw naar binnen, jô; Moeder is de tafel al aan 't dekken. Waar heb je weer gezeten?”

„O, 'k ben met de jongens mee geweest, Va.”

Binnen stond Moeder brood te snijden in het zachte licht van de petroleumlamp.

„Oelie, Oelie!” kraaide kleine Grietje in de tafelstoel, „dag Oelie!”

„Nou,” bromde Moeder, „je bent weer knap laat!”

„'k Heb honger,” lachte Roel.

„Hier dan.” Moeder nam een afgesneden kapje van het verse brood en smeerde er boter op. Gretig beet Roel er in.

„Roep Vader maar, Roel, alles is klaar.”

Onder 't eten was Roel voortdurend met zijn gedachten bij het plan voor morgen. Als hij nu maar een goede gelegenheid kreeg, want daar hing alles van af. Als dat niet gelukte, zou hij morgen met lege handen bij de jongens moeten aankomen, en dan kon het ook niet doorgaan.

„Scheelt er wat aan, jongen, je bent zo stil?”

„Ach nee, Moeder,” weerde Roel met een kleur af.

„Als je eet, kan je toch niet pràten.”

„Hè,” zei Moeder met een lach, „bedacht je dat maar altijd!”

Ze hielp Grietje met haar in blokjes gesneden boterham.

„Geef de Bijbel maar aan, jongen,” zei Vader.

Roel reikte naar het lage kastje. Hij hoorde vanavond niet veel van wat Vader las. Wanneer zou hij

nou het beste wanneer zou hij even alléén zijn in de huiskamer?

Moeders gefronste wenkbrauwen waarschuwden hem en even luisterde Roel weer.

„Haal de krant eens even uit de bus, Roel,” vroeg Vader direct na het eten.

Roel begreep, dat voor vanavond zijn kans verkeken was. Vader las de krant, hij ging niet direct naar de smederij terug. En straks was Moeder met de kopjes klaar, dan bleef ze in de huiskamer.

Morgenochtend misschien?

Die avond, toen Roel de Wit al geknield voor zijn ledikant lag om het avondgebed op te zeggen, hief hij ineens met een ruk zijn hoofd op. Een vuurrode gloed kwam over zijn gezicht. Even leek het of hij op wilde staan, om zo in bed te stappen. Maar met een bons gooide hij zijn gezicht weer in de dekens, en halfluid bad hij verder:

Toon ons Uw goedheid en Uw macht
Door Uw bescherming deze nacht;
Behoed ons tegen ramp en leed,
En blijf tot onze hulp gereed. Amen.

Met een sprong was hij het bed in. Diep dook zijn hoofd in het kussen, en even later ging zijn geregelde ademhaling door het kleine zolderkamertje.

Beneden klonken hoefslagen door de stille straat. De deur van de smederij werd rinkelend open gegooid. Vader moest op de late avond nog een paard beslaan. Maar Roel werd door al dat leven niet wakker.

De volgende morgen kreeg Roel de gelegenheid.

Vader was al weer aan 't werk. Moeder, die de omwasbak al in de keuken had gebracht, liep met een

teiltje vol wasgoed de tuin in en begon de kleine rokjes en broekjes van Grietje aan de lijn te hangen. Grietje stapte met wankele pasjes achter Moeder aan, het bleekveld over.

Nù kan het, flitste het door Roel's hoofd. Meteen was hij al bij de kast. De spaarpot stond altijd op dezelfde plaats, en zenuwachtig begon Roel aan het blikken busje te schudden. Hè, die nare gleuf was zo nauw! En wat een lawaai maakte het. Gelukkig maakte vader in de smederij nog méér leven, niemand zou het rammelen kunnen horen.

Eindelijk, daar kwam een dubbeltje!

Roel rammelde nog harder. Als er nu nòg een dubbeltje kwam, zou hij 't zo maar laten. Maar eigenlijk moesten ze een kwartje hebben.

O! Roel schrok. Een blinkende gulden rinkelde over het tafelzeiltje. Meteen zag hij hoe Moeder het lege teiltje oppakte, en met Grietje aan de hand in de richting van 't huis liep. Vooruit dan maar, het moèst. Hij kon het ook niet helpen. Vlug verdween het dubbeltje weer in de gleuf. De gulden had Roel met een snelle beweging in zijn broekzak gestopt.

Moeder kwam de achterdeur in.

„Griet, Grietepiet,” rumoerde Roel, „ga je met me uit rijden, in de trekkar?” Hij tilde Grietje hoog op, zodat het kleine ding kraaide van plezier. „Moeder, waar is haar muts? Ik ga een eind met de trekwagen de dijk op, is dat goed?”

Moeder knikte blij. „Prachtig, jô! Ik heb het juist zo druk vanmorgen, en ze komt zo weinig in de buitenlucht.”

Ze streek Roel even over z'n haar. „Fijn, dat jij vacantie hebt!”

Gebukt maakte Roel de knopen van Grietje's manteltje vast.

„Asjeblijft!”

Met een triomfantelijk gebaar duwde Roel zijn uitgestoken hand onder de neus van Piet Veenman.

„Füüüüt!!” floot Piet verbaasd. „Hij heeft een gulden, Andries!”

Met de armen om elkaars schouders waren ze om twee uur, na een morgen, die lang geduurd had, naar de Kuil geslenterd. Achteloos, alsof ze niets bijzonders in de zin hadden.

„Goeie morgen,” zei Andries verbaasd, „nou kunnen we even roken, jongens!”

„Nee,” bedong Roel vlug, „dat is geen afspraak. We zouden maar voor een kwartje sigaretten kopen, de andere drie moet ik natuurlijk weer terug hebben.”

„Nou,” bedisselde Piet, „Roel en ik gaan vast een fijn plekje opzoeken, en jij gaat naar 't dorp terug om sigaretten te halen, Andries.”

Zonder protest zette Andries 't op een lopen.

Piet en Roel slenterden zwijgend verder.

De Kuil, een eindje buiten het dorp gelegen, was een geliefd speelterrein voor de jongens. Het heuvelige stuk weidegrond, omzoomd en begroeid met laag struikgewas, gaf een prachtige gelegenheid voor allerlei spelletjes. Het was er stil, want de Kuil lag een eindje van de rijweg af. Slechts aan één kant was de Kuil afgezet met prikkeldraad. Daar grensde hij aan de grote tuin, die bij het hoge huis van notaris Buckman hoorde.

Tien minuten later was Andries terug. Hij had de jongens, die op een open plekje in 't struikgewas lagen, gauw gevonden.

Andries hijgde van 't harde draven.

„'n Doossie Turmac, jongens!” Juichend hield hij 't in de hoogte. „Eén kwartje, hier heb je de andere drie.”

„Schreeuw niet zo!” zei Roel verschrikt. De drie

kwartjes knoopte hij in de punt van zijn zakdoek. „Nou de lucifers, Piet!”

Dicht bogen de drie jongenshoofden naar elkaar toe. Even later dwarrelde de lichte sigarettenrook op.

„Lekker!” zei Andries, smakkend met z'n lippen.

't Werd een middag vol pret. Met hun ellebogen gestut op de zachte grond, rookten de jongens. Ze probeerden kringetjes te blazen, maar dat gelukte niemand. Piet kon door zijn neus roken.

„Als je lang oefent,” wist hij, „kan je op 't laatst de rook door je ogen laten komen.”

De jongens lachten ongelovig.

„Nou, dan moet je mijn grote broer hebben,” deed Andries gewichtig, „die rookt op z'n l'ongen. Da's reuze slecht, hoor, dan krijg je 't aan je hart. Z'n hele vingers zijn er al geel van, jô!”

De derde sigaret smaakte al niet zo lekker meer als de eerste.

„Weet je wàt,” besloot Piet, „nou scheiden we er uit, en dan bewaren we de rest voor morgen of voor volgende week. Wie neemt het doosje mee?”

„'k Weet niet,” aarzelde Roel, „als m'n moeder het vindt”

„Nee,” vond Andries ineens resoluut, „we nemen 't niet mee naar huis. We verstoppen 't hier gewoon in de grond; wie 't niet weet vindt het hier nooit. Kijk, zo!”

Met zijn beide handen woelde hij wat losse aarde onder een struik om. Hij maakte een klein gat in de grond.

„Zien jullie het? Hier, naast die dikke tak!”

„Wacht nog even,” zei Roel. Hij haalde de drie kwartjes uit zijn zakdoek, en deed ze bij de overgebleven sigaretten in het doosje.

„Neem je ze niet mee?” vroeg Andries verbaasd.

„Welnee,” grinnikte Piet, „hij zal daar niet wijs

zijn! 't Is zonde om ze nou weer in je spaarpot te doen, hè Roel?"

Roel antwoordde niet.

„Nou moeten we maar gaan, jongens," vond Andries, „ik heb Moeder beloofd om vroeg thuis te zijn. Ik moet vanavond oppassen, als Vader en Moeder naar de kerk gaan."

Naar de kerk. — Ineens drong het tot Roel door, dat het Goede Vrijdag was. Dat had hij helemaal vergeten. Hij zou vanavond óók gaan, met Vader. Moeder moest thuisblijven, bij Grietje. Met geweld drong Roel de gedachten terug, die verwarrend in hem opkwamen. Wat zou het! Ze hadden toch zeker een fijne middag gehad. En waarom kreeg hij dan ook geen zakgeld, net als zoveel andere jongens? Overmoedig pakte hij de pet van Andries en slingerde die hoog de lucht in. „Vooruit jongens, we gaan!"

Even later slenterden ze met hun drieën weer de richting van het dorp in. Dat ze door een paar oude, scherpe ogen gevolgd werden, konden ze niet vermoeden.

„Is er wat, Antje?" zei notaris Buckman, terwijl hij gedachteloos in het kopje thee roerde, dat de oude meid net op zijn bureau had gezet. „Waar wacht je op?"

„Meneer de notaris," zei Antje met nadruk, „ik heb vanmiddag iets gezien, dat niet in orde is. Er hebben drie jongens in de Kuil gezeten, die niet veel goeds uitvoerden, daar verwed ik wat om!"

„Wel Ant, vertel dan maar eens op!" lachte de notaris. „Heb je voor detective gespeeld?"

„Daar weet ik niks van," zei de oude dienstbode onverstoord, „maar 'k zal 't U zeggen. Vanmiddag zat ik op 't balcon kousen te stoppen, en toen zag ik drie

jongens van de kant van 't dorp afkomen. Nou, da's niks bijzonders, zal U zeggen. Nee, dat is ook zo! Maar die drie deden zó geheimzinnig, meneer de notaris, dat ik direct dacht: hou die in de gaten, Ant! Ze gingen de Kuil in, U weet wel, die jongens uit 't dorp zitten nou eenmaal graag op de wei achter onze tuin. Ze zagen mij niet, want ik zat half achter 't zonnescherm! Nou, toen heb ik dat ding gehaald, dat altijd beneden op de schoorsteenmantel ligt, die verrekijker, of hoe heet dat ding"

„De binocle?" vroeg de notaris verbaasd.

„Juist meneer de notaris, de benokkel! En toen heb ik in de benokkel gekeken, en 't was of ze zó voor me zaten. Wat dacht U? Ze hebben zitten roken als schoorstenen, die kleine apen! D'r vader en moeder moesten het gezien hebben! En 't mooiste is," — haar stem daalde tot een geheimzinnig gefluister — „'t mooiste is, toen ze weg gingen, hebben ze met z'n drieën wat *in de grond begraven*"

„Nou nou, Ant!" De notaris glimlachte. „Jij zou wel een roman kunnen schrijven! Heb je het heus goed gezien? Misschien bakten ze zandtaartjes!"

„Jawel!" deed oude Antje verontwaardigd. „Van klei zeker! En als U zandtaartjes bakt, meneer de notaris, kijkt U dan soms eerst alle kanten uit, of niemand U ziet? Nee, ik heb m'n ogen niet in m'n zak!"

Notaris Buckman stond op.

„Weet je wat," zei hij, „ik moet toch m'n middagloopje nog hebben. 'k Zal wel eens even op die verdachte plaats gaan kijken. Loop maar mee, Ant, dan is je hart gerust."

„Dat is niet in orde," zei notaris Buckman ernstig. Hij stond gebogen over de losgewoelde aarde. In zijn

handen hield hij een sigarettendoosje, met elf sigaretten en drie kwartjes.

„Ik ga naar 't dorp, Ant, want daar zullen de ouders van die jongens niets van weten. Heb je ook gezien wie het waren?“

Antje haalde haar schouders op. „Nee, meneer de notaris, ik ken alle jongens uit 't dorp niet!“

Notaris Buckman weifelde. „Ja, hoe moet ik er dan achter komen? Zouden we dan soms beter kunnen wachten tot ze het weer komen halen?“

„Ga naar de winkel van Gijs de Lap, meneer de notaris,“ bedacht oude Ant slim. „Hij is de enige in 't dorp die sigaretten verkoopt, misschien weet hij er meer van.“

„Dat is nog zo'n gek idee niet, Ant,“ lachte de notaris. „Zie je wel, jij kon best detective worden!“

Gijs de Lap was de kleermaker van 't dorp, die er een klein sigarenwinkeltje op na hield.

De notaris stapte het winkeltje binnen.

„Zo Gijs, vertel me eens, heb jij vandaag soms aan 'n paar kleine jongens sigaretten verkocht?“

Gijs de Lap dacht na, met de kromme doorprikte wijsvinger tegen zijn voorhoofd.

„Kleine jongens, kleine jongens? Niet dat 'k weet, meneer de notaris. Of ja, wacht eens! Vanmiddag is Andries van slager Kok hier geweest, om 'n doosje Turmac.“

„Aha!“ zei notaris Buckman. „En waarmee heeft hij betaald, Gijs?“

„Met 'n gulden,“ zei Gijs prompt. „Dat weet ik secuur, want ik had niet terug, en toen ben ik binnen bij Lena nog drie kwartjes gaan halen.“

„Nou weet ik genoeg. Dag Gijs.“

Notaris Buckman liet den verbaasden Gijs staan en liep regelrecht de slagerij van Kok binnen.

„Dag Kok,” zei hij ernstig tegen den slager, die fluitend de boodschappen in zijn mand pakte. „Ik wou jou wel eens even alleen spreken.”

Een kwartier later kwamen de notaris en Kok met bezorgde gezichten weer uit de achterkamer. In hun midden hadden ze den huilenden Andries.

Andries was al heel gauw door de mand gevallen en had alles bekend. In 't eerst had hij zijn vrienden niet willen verraden, maar het raadsel: „Van wien kwam de gulden?” moest toch opgelost worden. En zo kwam het, dat Andries tenslotte ook de namen van Piet en Roel had moeten noemen.

Ze waren nu op weg naar de smederij.

Roel speelde met Grietje in de tuin. Lusteloos hing hij op de bank, terwijl Grietje om hem heen dribbelde.

„Da is Andies!” kraaide het kleine ding ineens. „Dàg Andies, kom-ie meespelen?”

Roel draaide zich om. Kok, de notaris, en Andries snikkend in het midden. — 't Was Roel ineens of hij door de grond ging. Hij begreep het — het was ontdekt!

Wild stormde hij het huis in, Grietje verschrikt achterlatend.

In één ren was hij de zoldertrap op. Hij liet zich op het bed vallen, en zó, met het hoofd diep in de kussens gedoken, bleef hij liggen. Zijn hoofd bonsde. De angst voor straf was het niet alleen, die hem zo benauwd maakte. Neen, diep in zijn hart was aldoor die waarschuwendende stem geweest: „Je doet verkeerd, je doet zonde.” Met alle geweld had Roel die stem weggedrongen, gisteren, vandaag

En nu — Roel duwde het hoofd nog dieper in de kussens. Voor de mensen kon hij wegkruipen. Ja, voor de mensen

„Ooooo,” kreunde hij, „ooooo!”

Zacht ging de deur open.

„Roel!” zei Moeders stem. En op het horen van die zachte, bedroefde stem snikte Roel het wild uit.

Moeder legde haar hand op zijn schouder.

„Ga mee naar beneden,” zei ze.

Roel durfde niet opkijken. Maar aan Moeders stem hoorde hij, dat ze schreide.

Met het hoofd diep gebogen, stond Roel voor Vader en notaris Buckman. Andries en zijn vader waren al weggegaan.

„Vertel alles, Roel,” zei Vader ernstig.

Toen vertelde Roel alles, wat ze de vorige dag hadden afgesproken, en alles, wat er die middag was gebeurd.

Het bleef even stil in de kamer.

Notaris Buckman pakte zijn hoed. „Nu ga ik maar, de Wit,” zei hij.

Vader bracht hem tot aan de voordeur.

Toen hij terug kwam, lag Roel met het hoofd voorover op tafel te snikken.

„Ja,” zei Vader met een zucht, „nu vraag ik mij af, wat het is: beroùw of spijt, dat alles is uitgekomen, en angst voor straf.”

Hij tilde Roel's hoofd op, en keek hem in de ogen.

„Jongen,” zei hij zacht.

Roel wilde zijn hand pakken, maar Vader weerde hem af. „Ken jij het achtste gebod wel, Roel?”

„Gij zult niet stelen,” zei Roel haperend.

„Juist,” zei Vader. „Kijk, dat je Vader en Moeder bedrogen en bestolen hebt, dat is èrg. Maar dacht je, dat je den Heere kon bedriegen, Roel, Die alles ziet?”

„Vader . . .” zei Roel met trillende lippen.

„Je moet er eerst nog maar eens goed over denken in de eenzaamheid,” zei Vader. „Het is zo erg, jongen, om den Heere te willen bedriegen.”

Vader bracht hem naar boven. En daar, in de stilte van het kleine kamertje, was Roel met zijn gedachten alleen.

Van beneden kwamen de geluiden uit de huiskamer, 't gesnor van Moeders naaimachine, en het gebabbel van Grietje. En als uit de verte klonken Vaders hamerslagen.

Een half uur later bracht Moeder zijn boterham boven.

„Eet hier maar,” zei ze zacht. „En ga je dan straks verkleeden, want je zou met Vader naar de kerk gaan.”

Roel was weer alleen.

En ineens moest hij denken aan gisterenavond, toen hij zijn avondgebed gedaan had. Hij was teruggeschrokken voor de eerste regels:

„O grote Christus, eeuwig Licht,
Niets is bedekt voor Uw gezicht”

Een brandend schuldgevoel klom in zijn hart.
Toen knielde Roel de Wit voor zijn ledikant.

't Was al over half acht, toen Vader hem pas kwam halen.

„Heb je om vergeving gevraagd, Roel?” vroeg Vader zacht.

Roel knikte. En aan Vaders handdruk voelde hij, dat het nu goed was.

Grietje sprong in haar nachtponnetje door de kamer. „Is Oelie tout weest?” brabbelde ze.

„'t Wordt jullie tijd,” waarschuwde Moeder.

Ze deed de kast open, om van de bovenste plank de kerkbijbeltjes te halen.

Roel kreeg een vuurrode kleur. Want toen de kastdeur openging, zag hij, dat zijn spaarpot nog op het oude plaatsje stond.

Vertrouwen Vader en Moeder hem dan nog?

Het verwarde Roel. Hij moest er maar steeds aan denken, terwijl hij naast Vader door de dorpsstraat ging. Hij moest er óók nog aan denken, toen hij luisterde naar het evangelie van den gekruisigden Heiland. En in die liefde van Vader en Moeder begon Roel iets te voelen van de grote, oneindige liefde, die Jezus heeft voor zondaren, die hun schuld belijden.

H. A. v. d. Hoven van Genderen.

John Coleridge Patteson.

Sportman en Zendeling. 1827—1871.

VIII. John Coleridge Patteson.

Sportman en Zending. 1827—1871.

Op Englands beroemde, eeuwenoude kostschool te Eton viert men op een zomeravond van het jaar 1844 een gezellig feest. In de grote, jaarlijkse voetbal- en cricketwedstrijden heeft de club van de Etonse boys haar oude roem gehandhaafd en schitterende overwinningen behaald.

Er heerst luidruchtige vreugde onder de jongelui. De directeur en de leraren van de school gunnen de jongens graag een prettige avond.

De held van het feest is Coley Patteson, een reus van een jongen, met spieren als van staal, maar met een paar goedhartige, vriendelijke ogen. Hij is de leider, de captain, van het Etonse elftal, en een kei in de sport. Niemand is zo lenig, zo behendig als hij, niemand heeft zoveel uithoudingsvermogen en zoveel tegenwoordigheid van geest als Coley. Hij is de roem van Eton, want de sport is een belangrijk deel van de opvoeding op de kostscholen van Engeland.

De avond zal onder spel en zang worden doorgebracht. Al spoedig laten de onderwijzers de jongens onder elkaar hun gang gaan: ze kunnen de jongens vertrouwen.

Een van de boys gaat voordragen. Zijn vrolijke liedjes veroorzaken uitbundige pret. Maar ten slotte durft de voordrager een stuk op te zeggen, dat alles behalve netjes is. Een paar onnadenkende ventjes grinniken luid, maar Coley Patteson staat bleek en vastberaden op en roept verontwaardigd: „Als je niet direct ophoudt, dan ga ik weg.” In zijn overmoed gaat de jongen echter verder en Coley stapt de deur uit en begeeft zich naar zijn kamer.

De volgende dag bedankte hij als lid van de sportclub en verklaarde onder geen voorwaarde meer mee te willen doen.

De jongens zaten er geweldig mee in. Dat zou een opzien geven, als de beste van allemaal niet meer uitkomen zou op de wedstrijden. In hun hart gaven ze hem allen gelijk — 't wàs niet netjes geweest. Het ridderlijk gevoel van Coley vond weerklank bij de kameraads.

Zijn flink optreden bracht ook den schuldige tot nadenken en beschaamd erkende hij, dat hij verkeerd had gedaan.

Zo had Coley ook een zedelijke overwinning behaald.

Nu kon hij ook captain blijven.

Zó was Coley Patteson.

Enige maanden later slaagde Coley voor het eind-examen en werd student aan de hogeschool te Oxford.

Toen hij nog heel jong was, had hij eens een zending uit Nieuw-Zeeland, die bij zijn ouders logeerde, horen vertellen over de wilde bewoners van dat eiland en over de honderden kleine eilanden in de Grote Oceaan. Dat had toen indruk op hem gemaakt. Er was een wens in hem opgekomen. En die wens droeg hij nog steeds in zijn hart verborgen als een kostbare schat.

Hij ging naar Oxford, om er voor *predikant* te studeren. En aan dat besluit was die stille wens niet vreemd.

Hij had ook wel „in de rechten” kunnen gaan studeren; dan had hij evenals zijn vader een bekwaam advocaat of rechter kunnen worden. Maar hij verkoos de „theologie”.

En als hij bij zichzelf overwoog, waarom hij dat deed, dan zag hij in de verte die verre Australische eilanden.

Als hij aan zijn toekomst dacht, dan wenkte hem Australië.

Hoe nader hij kwam bij zijn levensbestemming als volwassen man, hoe luider de stem van binnen, de stem van de verre eilanden in de Grote Oceaan, begon te spreken.

Maar nóg borg hij dat verlangen weg en zweeg over de roep, die tot hem kwam.

Hij studeerde goed, zonder uit te blinken. Ook bleef hij de sport trouw. Hij hield er van om zijn lichaam lenig en sterk te houden door aanhoudende training. Menig uur werd aan de sport besteed.

Iedereen vond hem een hartelijken, besten kerel. Voor vele studenten was hij een goede vriend, maar sommigen in 't bijzonder ondervonden, dat die reuze-kerel ook nog in ander opzicht sterk was.

Het is altijd heel gemakkelijk om, als de verleiding in je leven komt, maar toe te geven aan het kwaad. Maar dat is ook heel gevaarlijk. Dat heeft meestal duistere en droeve gevolgen. Doch gemakkelijk is het wel.

Maar het is *moeilijk*, héél moeilijk, om zich-zelf en anderen staande te houden en het kwade af te wijzen en te overwinnen. En dát kon Coley. Dat dééd hij, in de kracht van God, tot zegen voor zich-zelf en voor zijn vrienden.

In 1852 legde hij zijn laatste examen aan de hogeschool af. Zijn moeder heeft dat niet meer beleefd; die was al gestorven. Maar voor zijn vader was het een grote dag.

Coley's vader was oud en eenzaam en hij verheugde er zich op, dat Coley nu gauw ergens dominee zou worden, en dat hij dan bij Coley in de pastorie zou kunnen wonen.

Arme, oude vader!

En de roep van de eilanden dan?

Ach, daar *durfde* Coley niet meer naar te luisteren. Dat kon hij zijn eenzamen vader niet aandoen.

Om hem zou hij in Engeland blijven.

Neen, die stem van daar ginds mocht niet meerspreken. Hij zou wel de een of andere pastorie ingaan, met vader.

Eerst ging hij echter nog een lange reis door Europa maken. Niet alleen voor plezier, maar ook om te studeren. Zijn vader wilde dat en omdat hij heel rijk was, kon hij het ook voor zijn zoon betalen. Een jaar lang bleef Coley op 't vasteland en volgde in Dresden enige tijd de colleges van beroemde professoren. Op zijn reis door verschillende landen en bij de omgang met vele geleerden bemerkte hij tot zijn verbazing, dat hij een buitengewoon talent had om snel vreemde talen aan te leren.

In Engeland teruggekeerd, werd hij predikant op een stil dorp. En vader trok bij hem in.

't Was een rustig leventje voor Coley, daar tussen de eenvoudige boeren. Zijn grijze vader genoot er van, maar 't grootste genot voor hem was toch de omgang met Coley.

Dat kalme, heerlijke leventje heeft echter nog geen twee jaren geduurd. Want plotseling kwam er een grote wending in Coley's leven.

Zending Selwijn uit Australië, dezelfde, die, toen Coley nog een jongen was, bij zijn ouders had gelogeed, kwam weer met verlof in Engeland terug.

Al spoedig bleek het, dat hij Coley nog niet was vergeten. Hij kwam hem in de pastorie opzoeken.

Toen kwam de roep van de verre eilanden tòch weer tot Coley.

Zending Selwijn vertelde wéér van het leven daar-ginds in Melanesië; van den moedigen zending John Williams, die op de Nieuwe Hebriden was ver-

moord; van de weinige andere zendelingen, die daar in de Grote Oceaan aan de arbeid waren.

Coley's hart werd onrustig.

Kòn hij hier blijven, als men daar ginds zijn hulp zo nodig had?

Selwijn riep!

Melanesië riep!

Ja, God riep hem!

Maar . . . 't kòn immers niet. Hij kon toch zijn ouden, gebrekkigen vader niet eenzaam achterlaten.

Néén — hij moest het van zich afzetten. Het was niet mogelijk!

Máár — de roep van Verre werd luider.

God blééf spreken.

En Coley's hart brandde van verlangen om te gáán.

Het was zo moeilijk. Want' hij hield zo veel van zijn vader. Dag aan dag bad hij tot God, en vroeg hij om hulp in de zware beslissing.

Toen heeft de oude man zèlf de beslissing gebracht.

Hij heeft begrepen wat er in het hart van zijn jongen omging. En als een echt Christen, die zijn wil gaarne onderwerpt aan de wil van God, zei hij:

„Coley, als God je roept naar Australië, dan sta ik je aan Hem af; dan màg ik je niet tegenhouden, en dan màg je om mij ook niet hier blijven. Je bent een dienst-knecht van Christus en je moet gaan waarheen Hij je roept. Ga met God, mijn jongen!”

Dat was een ontroerend, maar ook een heerlijk ogenblik in het leven van vader en zoon.

Weldra werden nu de toebereidselen tot het vertrek genomen. Tegelijk met ds Selwijn zou Coley vertrekken, met hetzelfde zeilschip.

Hij nam dus afscheid van zijn gemeente — en — van zijn lieven vader.

Dat was een héél zwaar afscheid, maar beiden hielden zich goed en droegen elkander op aan Gods trouwe Vaderzorg.

Nooit hebben ze elkaar weergezien, tenminste niet hier op aarde.

De 28e Maart 1855 vertrokken de beide zendelingen. Zij bereikten de 5e Juli, na een voorspoedige reis van veertien weken, de stad Auckland op Nieuw-Zeeland. Nu betrad Coley dus het land, waarnaar hij zo vurig verlangd had. Dáár wilde hij nu zijn Heiland dienen.

Hij was nog jong, pas 28 jaar, gezond en sterk. Daarbij heel groot, met een brede borst en stalen spieren. Dat is hem te pas gekomen in zijn werk als zendeling.

De eerste weken besteedde hij om de taal van de Maori's te leren. Hij was daarmee aan boord al begonnen, ds Selwijn had hem les gegeven. En nu hij eenmaal elke dag de Maori-taal om zich heen hoorde, leerde hij ze vlug behoorlijk spreken. Ja, in September hield hij al zijn eerste toespraak in 't Maorisch. Wat was dat vreemd: al die getatoueerde, donkere gezichten van die vroegere wilden daar vóór hem, aandachtig luisterend.

Verder waren er nog twéé dingen, die hij goed moest leren. Dat waren: eten koken en zeilen. Hoe zou hij anders maandenlange reizen van eiland tot eiland kunnen maken? Met de zeilboot oefende hij zich zo lang, tot hij een knap en handig zeeman was. Als een echt sportman vond hij dat zeilen fijn. Maar met de kook- en bakkunst ging het maar middelmatig.

Spoedig zou het geen spel meer zijn, maar grote ernst. Er werd een grote reis ondernomen naar de eilanden van Melanesië, een reis van vele maanden. Het zendingsscheepje, bemand met vijf zwarte matrozen uit Nieuw-Zeeland, droeg de naam van „'t Zuiderkruis”.

't Was een gevaarlijke onderneming, die reis. Selwijn

en Patteson zouden wel komen op eilanden, waar ze goed en vriendelijk zouden worden ontvangen, maar op andere zou men hen vijandig behandelen. Want de zendelingen waren de enige blanken niet, die door de Grote Oceaan zwierven. En juist die anderen waren de oorzaak, dat de Melanesiërs de blanken vreesden en haatten. Die roofden de eilandbewoners en voerden hen met geweld weg, om hen te verkopen als slaven, op de plantages in Nieuw-Holland. Geen wonder, dat de Melanesiërs elk schip voor gevaarlijk hielden en in elken blanke een vijand en bedrieger zagen.

Van Auckland uit zeilde het Zuiderkruis naar de Norfolk-eilanden, en vandaar naar Nieuw-Caledonië, naar de talloze eilanden en eilandjes van de Nieuwe-Hebriden, naar de Santa-Cruz-eilanden, ja zelfs naar de Salomons-eilanden bij Nieuw-Guinea. Enorme afstanden! En alles met een betrekkelijk klein zeilscheepje, dat zeer afhankelijk was van wind en stroom.

Maar mooi was de reis vaak wel.

De eilanden van de Zuidzee zijn gedeeltelijk vulkanisch en gedeeltelijk ontstaan door koraalvorming. De koraalriffen, die zich voor de eilanden uitstrekken, zijn wel wonderschoon, maar ook heel gevaarlijk voor de scheepvaart. De vulkanische eilanden zijn bergachtig en bosrijk, met bruisende beken en overal wuivende palmen. De koraal-eilanden daarentegen zijn vlak; en kokospalmen vindt men er alleen langs het strand. Vele eilandjes lijken sprookjes uit een paradijs, zo schilderachtig mooi.

Toch maakte Patteson op deze reis kennis met veel, dat lang niet mooi was.

Melanesië betekent: „zwarte eilanden”. Ze worden zo genoemd naar de huidskleur van de kroesharige bewoners. In werkelijkheid is die huidskleur echter bruin, maar door een laagje verfstof en vuil lijkt ze donkerder.

De godsdienst der Melanesiërs was een geloof aan boze geesten en geheime toverkrachten. Van stap tot stap, overal en altijd dacht de Melanesiër zich door boze geesten omringd, en altijd vreesde hij hun invloed. Hij vertrouwde ook niemand, want wie weet, of niet zijn naaste buur, of zijn beste vriend tovermiddelen gebruikte om hem kwaad te doen, hem ziek te maken of zelfs te bedreigen met de dood.

Ook kwam het menseneten overal op de eilanden voor.

Zes en zestig eilanden werden op deze reis bezocht.

Zendeling Selwijn was op verscheidene al meer-malen geweest en daar kenden de bewoners hem en vertrouwden hem. Maar op andere kwamen ze voor 't eerst. Patteson had het geluk, dat hij op bijna alle eilanden de taal al een beetje verstond en dus met de mensen kon spreken.

Een paar bijzonderheden uit hun reisverhaal volgen hier.

Bij Bellona, een van de Salomons-eilanden, kon hun schip niet dicht genoeg de kust naderen, omdat er een koraalrif voor lag. Selwijn en Patteson, die allebei goed konden zwemmen, sprongen in zee en zwommen naar het strand, klauterden over de scherpe punten van de koraalblokken en werden opgewacht door een troep dreigende wilden, die daar bij hun kano's en netten bezig waren. De zendelingen hadden wat messen en vishaken als geschenken meegebracht en onbevreesd begonnen ze die rond te delen. Het geschreeuw bedaarde en er kwam een beetje toenadering, want de hoofdman, die met een geduchte speer gewapend was, begon zijn neus tegen die van Selwijn te wrijven, en daarna kreeg Patteson's neus een beurt. Dat is daar de gewone manier van een beleefde begroeting. Patteson had een strooien zonnehoed op, die met een bandje om de kin was vastgemaakt. Een der inlanders, een kerel, die al

maar met zijn mes zwaaide, kreeg bepaald veel zin in de hoed. Hij kwam op den zendeling toe, pakte het bandje vlak bij Patteson's oor beet en sneed het met het scherpe mes door. Dat was een gevaarlijk ogenblik, maar Patteson hield zich goed, toonde geen angst en vertrok zelfs geen spier van zijn gezicht, toen het mes zo vlak langs zijn hoofd ging. Inmiddels merkte Selwijn echter, dat het hier lang niet pluis was, en hij riep zijn vriend in het Engels toe, dat het hoog tijd was om snel terug te gaan. Het lukte hun weer vlak bij het water te komen en plotseling sprongen ze snel in zee en zwommen naar hun schip. Enkele pijlen werden hun nagezonden, maar misten gelukkig hun doel.

Op 't eilandje Boma was de ontvangst heel anders. Het grijze opperhoofd nodigde hen in zijn hut. Boven het haardvuur en aan het dak hingen hele rijen mensenschedels, sommige al bruin van de ouderdom en de rook, maar andere waren blijkbaar van mensen die pas kortgeleden waren gedood en verslonden.

Rustig, en vertrouwend op Gods nabijheid, zaten de beide blanken daar in de hut van den menseneter en spraken tot de inlanders van Gods liefde. Niemand deed hun kwaad.

Op weer een ander eiland, Manikiri, landden ze, maar ze zagen geen mensen. Toen ze wat verder het eiland ingingen, vonden ze de resten van een groot houtvuur en daaromheen de afgekloven beenderen van verscheidene slachtoffers. Daar waren de kannibalen dus bezig geweest.

Patteson noch Selwijn lieten zich door zulke ervaringen afschrikken. Moedig volbrachten ze hun tocht en keerden na enige maanden behouden in Auckland terug.

Zo waren de eerste ervaringen van Patteson met de wilden van Melanesië. Maar in een brief aan zijn vader

schreef hij: „De *eigenlijke* wilden hier, dat zijn de blanken, die slaven komen stelen.”

Wat was toch eigenlijk de bedoeling van die verre en gevaarlijke tochten van de zendelingen? Op zo'n kort bezoek konden ze toch maar heel weinig van het Evangelie vertellen?

Die reizen dienden hoofdzakelijk om het vertrouwen van de eilandbewoners te winnen en vriendschap met hen te sluiten. Als dat na enige bezoeken gelukt was, dan vroegen de zendelingen om een paar grote jongens enige tijd mee te mogen nemen naar de school in Auckland, om hen op te leiden tot evangeliepredikers op hun eigen eiland. Natuurlijk werd dat niet gemakkelijk toegestaan, daarvoor zat de schrik voor de slavenhalers er te diep in bij de bevolking.

Als zending Patteson niet op reis was, gaf hij aan die jongens op de school te Auckland les. Ze leerden er lezen, schrijven, Bijbelse geschiedenis en Engels. Het ging niet gemakkelijk, die wilde onopgevoede eilanders dat allemaal bij te brengen, maar Patteson bleek er bijzondere slag van te hebben, en vooral veel geduld en liefde te bezitten. Hij kon het de jongens zo prettig maken! Thuis hadden ze altijd maar ruw en wild rondgesjouwd, maar nu leerden ze orde, en regel, en gehoorzaamheid. Hij ging met ze spelen, voetballen en crickets, zwemmen en vissen. En als ze na een jaar met het zendingsschip mee terug voeren naar hun eiland, dan waren ze heel wat veranderd. Dan was er een hechte band gelegd tussen hen en hun onderwijzer.

Nog een paar jaar bleef de oude zending Selwijn meereizen, maar daarna voer Patteson alléén Melanesië rond en rustte de zware taak geheel op hem. Hier en daar woonde op een eiland een eenzame zending, op andere waren Melanesische helpers. Die moesten ge-

regeld worden bezocht en van het nodige voorzien. Nieuwe leerlingen voor de zendingsschool moesten worden aangeworven; op nieuwe eilanden kennisgemaakt. Wat kwam het Patteson nu goed te pas, dat hij koken, bakken en zeilen had geleerd. Vooral zeilen, want soms was het stormachtig en ruw op de Oceaan. Maar Patteson was niet gauw bang en kon heel wat verduren. De vermoeienissen van de reis waren soms geweldig. 't Is wel gebeurd, dat hij, om de inlanders te bereiken, mijlen ver moest lopen over brokken koraal, met kanten en punten scherp als glas, zodat zijn schoenen en kousen ten slotte in flarden aan zijn gewonde voeten hingen. Maar hij gaf nooit iets op; hij klaagde nooit en geen enkele moeite was hem ooit te veel. Zijn geoefend, gehard lichaam kwam alle bezwaren te boven. Zijn vurige ijver deed hem volhouden.

Vele jaren heeft Patteson zo gewerkt en geleefd. Met grote zegen, maar ook onder grote zorgen en met veel teleurstellingen.

De school te Auckland heeft hij in 1867 laten verhuizen naar het eiland Norfolk. Op Nieuw-Zeeland waren de jongens zo ver van huis en bovendien was het er voor hen, die de tropische warmte gewoon waren, te koud. Norfolk was beter. Heerlijke jaren heeft Patteson daar doorgebracht.

De school had toen al meer dan honderd leerlingen, die door Patteson en een paar Engelse onderwijzers werden onderwezen. Ze woonden in grote houten gebouwen, waarin de zendeling voor zich zelf slechts twee heel kleine kamertjes had genomen. Vrouw en kinderen bezat hij niet, al zijn liefde gaf hij aan zijn Melanesiërs. Natuurlijk misten ze hem erg, als hij op reis was. Niemand kon hun zó les geven als hij en zó fijn met hen voetballen!

Toen er eens een gevaarlijke, besmettelijke ziekte

op de school uitbrak, verpleegde hij zijn jongens dag en nacht met de tederheid van een trouwe moeder. Helaas, er stierven er toch zeven!

De reizen langs de eilanden werden àldoor gevaarlijker. De inlanders werden schuw en wantrouwend tengevolge van het slecht gedrag der slavenhalers.

Eens bezocht Patteson een eiland, waarop een van zijn vroegere leerlingen woonde. De inboorlingen vertelden hem echter tot zijn grote schrik, dat de slavenjagers den jongen man hadden doodgeschoten. Bedroefd keerde Patteson naar zijn boot terug, maar een menigte gewapende mannen liep hem dreigend na. Hij bleef bedaard, ging niet in de boot, maar bleef bij hen en sliep die nacht in een van hun hutten, om te laten zien, dat hij niet bang was en ook geen kwaad in de zin had.

Een andere keer werd hij door een woedende menigte omringd en kon niet ontvluchten. Toen knielde hij neer en bad. Wonderlijk, niemand deed hem iets. Ze lieten hem ongedeerd naar de boot terugkeren.

Op Santa-Cruz werd zijn schip eens aangevallen door wilden, die met vergiftigde pijlen schoten en een paar inlandse helpers en zendeling Young dodelijk troffen.

Tussen al die zorgen door beleefde hij in 1868 op het eiland Mota een heerlijke dag, toen hij daar 289 mensen kon dopen, mannen, vrouwen en kinderen. Dat was een goddelijke vrucht van het zendingswerk.

In 1870 werd de toestand heel erg. De slavenhalers werden voortdurend brutaler. Telkens overvielen ze de eilandbewoners en sleepten heel veel mensen weg naar de plantages van Queensland. De verbittering tegen al wat blank was, werd steeds groter. En er was niemand, die de inlanders kon beschermen en de blanke rovers straffen. Bovendien maakten de slavenhalers telkens misbruik van het vertrouwen, dat Patteson in de archipel genoot. Ze lokten de eilanders op hun schip onder

voorgeven, dat Patteson met een gebroken been aan boord lag en vragen liet of ze bij hem wilden komen. Nauwelijks waren de arme kerels aan boord gekomen, of ze werden gevangen genomen en weggevoerd. Zo moesten de achterblijvenden wel denken, dat Patteson meedeed aan het slaven roven en hen dus bedroog. Zodra Patteson dit vernam, ging hij op reis, om de mensen overal gerust te stellen.

Dit werd zijn laatste reis.

De 20e September 1871 kwam hij op 't eiland Noekapoe. Met z'n helper, den Australiër Atkins, stapte hij in de roeiboot; een paar matrozen van zijn zeilschip zouden hem aan land roeien. Maar 't was juist laag water, zodat ze niet over 't koraalrif, dat zich voor de kust uitstreckte, heen konden roeien. Een inlands opperhoofd, die daar bezig was met vissen, kwam met z'n kano en Patteson stapte daarin over. Het opperhoofd roeide hem aan wal, terwijl Atkins en de roeiers bij het rif zouden blijven wachten tot de zendeling terugkwam.

Drie kwartier later kwamen een aantal mannen in kano's op de roeiboot af en begonnen met pijlen op hen te schieten. Atkins begreep direct, dat er iets ernstigs aan de hand was en dat Patteson waarschijnlijk in groot gevaar verkeerde. Daarom roeide hij vlug naar 't schip terug om hulp te gaan halen.

Inmiddels was de vloed opgekomen en nu kon men over 't rif heen roeien, recht naar 't strand. Maar . . . daar dobberde een onbemande kano op de golven hen tegemoet.

Op de bodem van de kano lag een dode.

En die dode was Patteson!

Hun hulp kwam te laat.

Zorgvuldig in een mat gewikkeld lag het lijk van hun geliefden zendeling daar in de kano, prijs gegeven aan de golven.

Van het strand klonk een wilde triomfkreet, maar de mannen van Patteson barstten in tranen uit. Patteson was gevallen, vermoord!

Daar lag de stoere, sterke man. Dood!

Daar lag de onvermoeide, trouwe prediker, de vader der Melanesiërs.

Vijf speersteken hadden die kloeke, brede borst doorboord.

En over de borst en de wonden lag een palmsblad met vijf knopen er in.

Dat betekende, dat die vijf speerwonden de wraak waren voor vijf mensen van het eiland, die kort te voren door de blanken waren vermoord of weggevoerd.

Op 't rustige gelaat van den dode lag een vredige glimlach.

Zo was Coley Patteson gestorven, de grote, sterke Coley; de man met de heldere blauwe ogen; de man die zo vriendelijk was geweest en zo goed voor zijn zwarte jongens; de man, die zo goed kon voetballen en nog véél beter, zo innig en teer, kon vertellen van den Heiland, dien hij van jongsaf had liefgehad.

Patteson viel als martelaar.

Hij was getrouw geweest tot in de dood.

Getrouw aan zijn arbeid, getrouw aan God.

Vier en veertig jaren was hij oud geworden.

Eigenlijk toch maar een kort leven. Ja, maar 't was toch een heerlijk leven geweest.

Hij had alles verlaten, zijn familie, zijn geld en goed, zijn vaderland, alles . . . om Jezus te dienen. En dat is 't heerlijkste levensdoel.

Hij heeft ook niet vergeefs geleefd.

Zijn werk is voortgezet. Het is geworden tot een rijke oogst voor het Koninkrijk Gods.